

Dabas lieguma „Zaļezera purvs” dabas aizsardzības plāns

Dabas liegums atrodas Vecumnieku novadā

Dabas aizsardzības plāns izstrādāts laika posmam no 2010. gada līdz 2020. gadam

Plāna pasūtītājs:
Zemgales plānošanas reģions

Izstrādātājs:
Latvijas Dabas fonds

Dabas aizsardzības plāna izstrādes vadītāja:
Liene Auniņa

Rīga, 2011

Saturs

I Teritorijas apraksts	9
1.1. Vispārēja informācija par teritoriju	9
1.1.1. Atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas, platība.....	9
1.1.2. Zemes lietošanas veidu raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts	9
1.1.3. Pašvaldību teritorijas plānojumā noteiktā teritorijas izmantošana	9
1.1.4. Esošais funkcionālais zonējums	9
1.1.5. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture	9
1.1.6. Kultūrvēsturiskais raksturojums.....	10
1.1.7. Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība.....	10
1.2. Normatīvo aktu normas, tai skaitā pašvaldības saistošie noteikumi, kas tieši attiecas uz teritoriju	11
1.3. Īss fiziski ģeogrāfiskais raksturojums	18
1.3.1. Klimats	18
1.3.2. Ģeoloģija	18
1.3.3. Ģeomorfoloģija	18
1.3.4. Hidroloģija	18
1.3.5. Augsne.....	19
1.4. Teritorijas sociālās un ekonomiskās situācijas apraksts.....	19
1.4.1. Iedzīvotāji.....	19
1.4.2. Pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz teritoriju.....	19
1.4.3. Teritorijas izmantošanas veidi.....	20
II Teritorijas novērtējums	20
2.1. Teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un to ietekmējošie faktori	20
2.2. Dabas lieguma ainaviskais novērtējums	21
2.3. Biotopi.....	21
2.4. Sugas	29
2.5. Citas vērtības	37
2.6. Teritorijas dabas vērtību saglabāšanas un ieinteresēto pušu interešu izvērtējums.....	37
III Teritorijas saglabāšanas mērķi	40
3.1. Teritorijas apsaimniekošanas ideālie jeb ilgtermiņa mērķi	40
3.2. Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi plānā apskatītajam apsaimniekošanas periodam.....	40
IV Apsaimniekošanas pasākumi un funkcionālais zonējums.....	41
4.1. Apsaimniekošanas pasākumi.....	41
4.2. Dabas lieguma funkcionālais zonējums	52
V Plāna ieviešana un atjaunošana	52
5.1. Priekšlikumi par nepieciešamajiem grozījumiem Vecumnieku novada teritorijas plānojumā.	53
5.2. Dabas lieguma „Zaļezera purvs” individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts	53
Literatūra	58
Pielikumi	59

Dabas aizsardzības plāna izstrādē iesaistītie eksperti/speciālisti

Dr.biol. Liene Auniņa, augu sugu un biotopu eksperte, Latvijas Dabas fonds

Dr.biol. Andris Čeirāns, herpetologs

Dr. silv. Aigars Indriksons, hidrologs, LMZI „Silava”

Dr. ģeogr. Ivars Strautnieks, konsultācija par karsta procesiem, LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte

Dr. chem. Linda Eglīte, ūdens fizikāli ķīmisko rādītāju noteikšana, LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte

Mārtiņš Kalniņš, entomologs

Aivars Petriņš, ornitologs, LU Zooloģijas muzejs

Baiba Strazdiņa, kartogrāfe, Latvijas Dabas fonds

Viesturs Vintulis, sīko zīdītāju eksperts, LU Zooloģijas muzejs

Dr. biol. Liene Auniņa, projekta vadītāja, Latvijas Dabas fonds

Lelde Enģele, asistente, Latvijas Dabas fonds

Dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupa

Dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupas sastāvs ir noteikts ar Dabas aizsardzības pārvaldes administrācijas rīkojumu Nr. D16 (02.03.2010). Saskaņā ar šo rīkojumu dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupu veido sekojošas personas:

Mārtiņš Mediņš, Vecumnieku novada dome, deputāts.

Elita Fridrihsone, Jelgavas reģionālā vides pārvalde, vecākā inspektore.

Dace Kroģere, Valsts meža dienesta Zemgales virsmežniecība, inženiere meža un vides aizsardzības jautājumos.

Guna Baltiņa, AS „Latvijas Valsts meži”, Vidusdaugavas mežsaimniecība, vides speciāliste.

Agnese Priede, Dabas aizsardzības pārvalde, Ķemeru nacionālā parka administrācija, Plānošanas un ekspertīzes daļas vecākā eksperte – daļas vadītājas vietniece.

Jānis Folkmanis, Meža īpašnieku apvienība „Bārbele”, valdes priekšsēdētājs.

Dabas aizsardzības plānā lietotie saīsinājumi

DAP – Dabas aizsardzības pārvalde

DMB – dabiskais meža biotops

EP – Eiropas Padome

ĪADT - īpaši aizsargājama dabas teritorija

LR – Latvijas Republika

MK – Ministru kabinets

MS – mežsaimniecība

NVO - nevalstiskā organizācija

VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

VAS „LVM” – valsts akciju sabiedrība „Latvijas Valsts meži”

VMD – Valsts meža dienests

ZMNĪ – valsts SIA `Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi`

Kopsavilkums

Dzērvenāju liegums „Zaļezera purvs” 397 ha platībā tika izveidots 1977. gadā divu iemeslu dēļ. Pirmkārt, lai nodrošinātu apkārtnes iedzīvotājus ar iespēju lasīt dzērvenes, jo tās iebraucēji noplūca vēl negatavas un lieguma izveide un no tā izrietošie likumdošanas akti ļāva kontrolēt apmeklētāju plūsmu liegumā un neļaut nolasīt negatavas ogas. Otrkārt, bija prasība toreizējo MRS teritorijā veidot jaunas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, un purvi, kuros koksnes resursu bija maz, bija izdevīgs objekts, ko iekļaut īpaši aizsargājamo dabas teritoriju sarakstā. Kopš 2005. gada dabas lieguma platība ir 328 ha, un tas saistīts ar to platību izslēgšanu no dabas lieguma, kurās netika konstatētas nozīmīgas dabas vērtības. No dabas lieguma tika izslēgtas bērzu un egļu jaunaudzes susinātās augsnēs, kas atradās lieguma ziemeļos. Dabas liegums atrodas Vecumnieku novadā.

Dabas liegums ietver pārmitro mežu un purvu, ezeru un karsta kriteņu kompleksu. Lai gan dabas lieguma izveidošanas galvenais iemesls bija saglabāt Ezera purvu kā dzērveņu lasīšanas vietu, dabas liegumā atrodas virkne citu dabas vērtību, kuras tiek vērtētas kā retas un apdraudētas visā Eiropas Savienībā. Dabas liegumā nozīmīgas platības aizņem pārmitri meži, kas nodalīti kā Eiropas Padomes Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi 9080* *Staignāju meži* un 91D0* *Purvaini meži*. Konstatētas divas EP Biotopu direktīvas V pielikuma sugas (gada staipekņi, zilganā baltsamīte) un viena sugu grupa – *Sphagnum sp.*, viena II pielikuma zīdītāju suga (bebrs) un četras IV pielikuma zīdītāju sugas (sīkspārņu sugas), trīs Biotopu direktīvas II pielikuma bezmugurkaulnieku sugas (platā airvabole *Dytiscus latissimus*, divjoslu airvabole *Graphoderus bilineatus*, spilgtā purvspāre *Leucorrhinia pectoralis*), viena V pielikuma bezmugurkaulnieku suga, kā arī konstatētas deviņas Putnu direktīvas I pielikuma sugas.

Liegumā konstatētas 26 Latvijā īpaši aizsargājamas sugas: četras vaskulāro augu, viena sēņu, piecas zīdītāju, deviņas putnu un septiņas bezmugurkaulnieku sugas. Sastopami trīs īpaši aizsargājami biotopu veidi. Liegumā atrodas 11,1 ha dabisko meža biotopu. Teritorijas bioloģisko vērtību apstiprina fakts, ka 2005. gadā dabas liegums ir iekļauts Natura 2000 vietu sarakstā (vietas kods LV0502800), kas ir Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkls. Teritorijas apsaimniekošanas ideālie jeb ilgtermiņa mērķi ir:

1. Dabas liegumā atrodas mitrāji ar to ilglaicīgai saglabāšanai optimālu hidroloģisko režīmu un īpaši aizsargājamo un mitrājiem tipisko augu un dzīvnieku sugu populācijas ir optimālā stāvoklī.
2. Dabas liegumam pieguļošajos zemes īpašumos hidroloģiskais režīms ir piemērots to zemes lietošanas mērķim.

Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi plānā apskatītajam apsaimniekošanas periodam:

1. Nodrošināt dabas aizsardzības plāna ieviešanas juridisko bāzi.
2. Dabas lieguma nosaukuma maiņa saskaņā ar vietvārdu no „Zaļezera purvs” uz „Zāļezera purvs”.
3. Dabas lieguma robeža atpazīstama dabā.
4. Veikti dabas lieguma robežu grozījumi un dabas liegumā neatrodas kapsēta.
5. Saglabāt dabas liegumā esošo reto un aizsargājamo, kā arī liegumam tipisko augu un dzīvnieku sugu populācijas vismaz to pašreizējā stāvoklī.
6. Saglabāt dabas liegumā esošos pārmitros mežus 200 ha un pārejas purvus 62 ha platībā un sekmēt to kvalitātes uzlabošanu.
7. Saglabāt dabiskos meža biotopus vismaz to pašreizējā platībā – 11,1 ha.
8. Saglabāt Biotopu Direktīvas I pielikuma biotopus un II, IV un V pielikuma augu un dzīvnieku sugas vismaz to pašreizējā stāvoklī un sekmēt biotopu kvalitātes uzlabošanu.
9. Nodrošināt optimālu hidroloģisko stāvokli dabas liegumā, kā arī veikt tā monitoringu un mitrāju augāja monitoringu.
10. Iegūt informāciju par Biotopu direktīvas I pielikuma biotopu stāvokli dabas liegumā.
11. Iegūt informāciju par īpaši aizsargājamo un reto bezmugurkaulnieku sugu sastopamību dabas liegumā.
12. Sekmēt dabas izziņas iespējas novadā.

13. Iegūt informāciju par dabas lieguma antropogēno noslodzi.

14. Optimāla hidroloģiskā režīma uzturēšana dabas liegumam pieguļošajos īpašumos.

Dabas aizsardzības plāns izstrādāts laika posmam no 2010. līdz 2020. gadam. Balstoties uz dabas lieguma izveidošanas mērķi, īpaši aizsargājamo sugu un biotopu sastopamību dabas liegumā, valstī un citur Eiropā, noteiktas dabas aizsardzības prioritātes dabas liegumā. Attiecībā uz sugām un biotopiem, prioritāte ir Eiropas Savienībā reti un apdraudētiem biotopiem un sugām, kā arī Latvijai tipiskiem biotopiem. Tie ir sekojoši biotopi un sugas: purvaini meži (91D0*), staigājumu meži (9080*), pārejas purvs un slīkšņas (7140), ezeri (3150, 3160), karsta kriteres (3190*), divjoslu airvabole *Graphoderus bilineatus*, platā airvabole *Dytiscus latissimus* un spilgtā purvspāre *Leucorrhinia pectoralis*.

Attiecībā uz dabiskajiem procesiem, prioritāte ir saglabāt kūdras veidošanos dabas lieguma purvos un mežos uz kūdras augsnēm un dabisku mežaudžu attīstību, kā arī Bārbeles ezerā - labu ūdens ekoloģisko kvalitāti, tādu, kā tā ir šobrīd. Dabas lieguma mežus un purvu visvairāk ir ietekmējusi agrāk veiktā meliorācija gan liegumā, gan tā apkārtnē, Mīlupītes gultnes pārveidošana, kas sekmējusi purva daļēju aizaugšanu un vietām – pārmitro mežu pārkrūmošanos. Dabas vērtību saglabāšanos un palielināšanos liegumā nodrošinātu diferencēta pieeja – neiejaukšanās mežaudzēs, kurās vēlama dabiska meža attīstība, un saudzīgas kopšanas circes, iespēju robežās ierobežojot vārpainās korintes izplatību, kā arī pasākumi, kas vērsti uz susināšanas ietekmes samazināšanu dabas liegumā, kā arī ilgspējīga ogu resursu izmantošanas nodrošināšana. Aizsprostu ierīkošana ārpus dabas lieguma esošajā privātajā īpašumā pieļaujama tikai ar zemes īpašnieka piekrišanu.

Valsts nozīmes ūdensnotekas Mīlupītes uzturēšana un renovācija, tūrot tikai tās labo pusi, un brīvas ūdens plūsmas uzturēšana, arī turpmāk ir pieļaujama. Pasākums nepieciešams, lai liegumam blakus pieguļošajās vairāk nekā 10 saimniecībās saglabātu optimālu hidroloģisko režīmu. No tām lielākās ir: „Ķirveļi”, „Silavēji”, „Vērdiņi”, „Jaunindrāni”, „Indras”, „Rušķeri”, „Upmaļi”, „Grantskalni”, „Salmiņi”. Par pasākumu atbild Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi”. Pasākuma rezultātā ūdens līmenis dabas liegumā nedrīkst pazemināties, jo tas var negatīvi ietekmēt dabas lieguma pārmitros biotopus. Nepieciešams tuvākajā laikā uzsākt regulārus gruntsūdens līmeņa pētījumus, lai noteiktu optimālo gruntsūdens līmeni dabas liegumā un tā apkārtnē. Alternatīva gruntsūdens līmeņa pētījumiem ir augsnes mitruma mērījumi.

Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā EP Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi nodalīti saskaņā ar Vides ministra apstiprināto metodiku „Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā” (Rīkojums Nr. 93, 10.03.2010).

1. attēls. Dabas lieguma „Zaļezera purvs” atrašanās vieta novadā un Latvijā.

I Teritorijas apraksts

1.1. Vispārēja informācija par teritoriju

1.1.1. Atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas, platība

Dabas liegums „Zaļezera purvs” atrodas Latvijas vidusdaļā, Zemgalē, pēc Latvijas Republikas administratīvā iedalījuma – Vecumnieku novada Bārbeles pagastā. Dabas liegums atrodas aptuveni 1 km uz ziemeļrietumiem no Bārbeles pagasta centra, starp valsts 1. šķiras autoceļu P89 Rīga – Skaistkalne un vietējas nozīmes ceļiem ar grants segumu, lieguma rietumos, ziemeļos un dienvidos un ceļu ar asfalta segumu – dabas lieguma ziemeļrietumos. Dabas lieguma platība ir 328 ha.

Lieguma vidējā koordināta Latvijas Koordinātu Sistēmā (LKS 92): x 534400, y 6245880.

1.1.2. Zemes lietošanas veidu raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts

Dabas liegumā ir viens tiesiskais valdītājs – AS „Latvijas Valsts meži” Vidusdaugavas mežsaimniecība.

Lielāko daļu teritorijas aizņem meža zemes (meži, kvartālstīgas, Ezera purvs (58,2 ha)), ietilpst arī Bārbeles ezers (9,2 ha).

1.1.3. Pašvaldību teritorijas plānojumā noteiktā teritorijas izmantošana

Bārbeles pagastam ir spēkā esošs teritorijas plānojums, kas ir apstiprināts ar pagasta padomes lēmumu 20.12.2006.

Teritorijas plānotās (atļautās) izmantošanas kartē ir norādīta dabas lieguma teritorija. Meži un purvi ir attēloti arī kā „aizsargājami mežu nogabali”, Bārbeles ezers – kā ūdeņu teritorija. Apbūves noteikumos ir norādītas prasības, kas atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem ir jāievēro dabas lieguma teritorijas apsaimniekošanā.

1.1.4. Esošais funkcionālais zonējums

Pašlaik dabas lieguma teritorijā funkcionālais zonējums nav noteikts.

1.1.5. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture

Teritorijas aizsardzības vēsture

Dzērvenāju liegums „Zaļezera purvs” 397 ha platībā tika izveidots 1977. gadā divu iemeslu dēļ. Pirmkārt, lai nodrošinātu apkārtnes iedzīvotājus ar iespēju lasīt dzērvenes, jo tās iebraucēji noplūca vēl negatavas un lieguma izveide un no tā izrietošie likumdošanas akti ļāva kontrolēt apmeklētāju plūsmu liegumā un neļaut nolasīt negatavas ogas. Otrkārt, bija prasība toreizējo MRS teritorijā veidot jaunas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, un purvi, kuros koksnes resursu bija maz, bija izdevīgs objekts, ko iekļaut īpaši aizsargājamo dabas teritoriju sarakstā.

Kopš 2005. gada dabas lieguma platība ir 328 ha un tas saistīts ar to platību izslēgšanu no dabas lieguma, kurās netika konstatētas nozīmīgas dabas vērtības. No dabas lieguma tika izslēgtas lieguma ziemeļos esošās bērzu un egļu jaunaudzēs susinātās augsnēs.

Kopš 2002. gada dabas liegumu pārvalda Dabas aizsardzības pārvalde.

2005. gadā dabas liegumam piešķirts Natura 2000 vietas statuss (vietas kods LV0502800). Teritorija klasificējas kā `B` tipa Natura 2000 teritorija, kas nozīmīga īpaši aizsargājamo sugu, izņemot putnus, un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai.

Teritorijas apsaimniekošanas vēsture

Dabas lieguma teritorija ir hidroloģiski saistīta ar tai pieguļošajām platībām, līdz ar to jāņem vērā arī veiktās un plānotās darbības blakus dabas liegumam. Dabas liegums ietver gandrīz visu kūdras atradni „Ezera purvs” (Zaļezera purvs), kuras kopējā platība ir 526 ha.

Kūdras atradni veido augstā purva (201 ha), zemā purva (249 ha) un pārejas tipa (76 ha) kūdra. Veikta susināšana gan ar drenāžu, gan ar vaļējiem grāvjiem. (Latvijas PSR Kūdras fonds uz 1980. gada 1. janvāri). Susināšana ar drenāžu veikta ārpus dabas lieguma, austrumos pieguļošajās platībās, kur kūdras atradnes zemā purva daļa pārveidota par ganībām un arī šobrīd tiek izmantota kā ganības. Turklāt pa lieguma robežu tekošā Mīlupīte ir pārveidota par valsts nozīmes ūdensnoteku 1959./1962. gadā un ir klasificēta kā meliorācijas objekts un uz to attiecas Meliorācijas likums (14.01.2010., ar groz. 03.06.2010.). Mīlupīte tīrīta 2006. gadā, taču tā kā ūdensnoteka robežojas ar Natura 2000 teritoriju, tad atļauta tīrīšana tikai labajā pusē, kas robežojas ar ganībām. Tīrīšana bija pietiekama, lai atjaunotu ganībām optimālo ūdens līmeni.

Ap 1975. gadu dabas liegumā veikta susināšana ar vaļējiem grāvjiem, kā rezultātā ūdens līmenis purvā un purvainajos mežos kritās, un samazinājās dzērveņu sastopamība. Pēc bebru ieviešanās grāvjos, kad ūdens līmenis dabas liegumā pacēlās, dzērveņu sastopamība atkal palielinājās. Dabas lieguma dienvidu daļā esošajos sausajos mežos dažos nogabalos netālu no Bārbeles ezera veikta mežsaimnieciskā darbība saskaņā ar dabas liegumos atļautajām darbībām.

Bārbeles ezeru izmanto makšķerēšanai, nedaudz arī kā peldvietu un atpūtas vietu. Ezera purvā lasa dzērvenes, bet mežos – mellenes.

Dabas lieguma atpazīstamībai AS „Latvijas valsts meži” Vidusdaugavas mežsaimniecība divās vietās ir izvietojusi informatīvās zīmes dabas lieguma robežu apzīmēšanai.

1.1.6. Kultūrvēsturiskais raksturojums

Dabas liegumā un tā tuvumā kultūrvēsturiskie pieminekļi nav zināmi. Pagājušā gadsimta kartogrāfiskajos materiālos redzamas īpašumu robežas purvā, jo iedzīvotājiem tika izdalītas zemes kūdras ieguvei, ar mērķi izmantot kūdru augsnes kvalitātes uzlabošanai. Lieguma ziemeļrietumu malā 1930. gados iegūtas sūnas.

1.1.7. Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība

Par dabas lieguma apsaimniekošanu atbildīgs ir zemes īpašnieks vai lietotājs¹.

Dabas aizsardzības pārvalde pārrauga dabas aizsardzības plāna izstrādi un veicina tā ieviešanu, saskaņo darbības. Teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu izstrādi pēc dabas aizsardzības plāna apstiprināšanas veic Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Dabas aizsardzības departaments.

Dabas lieguma aizsardzības un izmantošanas noteikumu ievērošanas kontroli veic Dabas aizsardzības pārvalde un Jelgavas reģionālā vides pārvalde. Valsts meža dienesta Zemgales virsmežniecība uzrauga meža apsaimniekošanas atbilstību normatīvo aktu prasībām. Zemju īpašnieki un tiesiskie valdītāji nodrošina meliorācijas sistēmu uzturēšanu (grāvju apauguma novākšana, grāvju tīrīšanu u.c.) atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr. 714., 03.08.2010. “Meliorācijas sistēmas ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumi. Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" organizē vai veic valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmas (šajā gadījumā Mīlupītes) preventīvos pasākumus, kopšanas darbus vai renovācijas vai rekonstrukcijas darbus. AS „LVM” Vidusdaugavas mežsaimniecība atbild par divu viena īpašuma grāvju uzturēšanu dabas liegumā, kā arī kopā ar citiem īpašniekiem – par divu koplietošanas grāvju uzturēšanu (uz lieguma robežas) (5.1.pielik.).

Likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 32¹. pants nosaka, ka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju monitoringu organizē un koordinē Dabas aizsardzības pārvalde.

¹ LR likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” – 24. pants

1.2. Normatīvo aktu normas, tai skaitā pašvaldības saistošie noteikumi, kas tieši attiecas uz teritoriju

LR “**Vides aizsardzības likuma**” (02.11.2006., ar grozījumiem, kas apstiprināti līdz 12.06.2009.) mērķis ir veicināt ilgtspējīgu attīstību vides aizsardzības jomā, kā arī radīt un nodrošinot efektīvu vides aizsardzības sistēmu. Tās uzdevumi ir saglabāt, aizsargāt un uzlabot vides kvalitāti, saglabāt bioloģisko daudzveidību, veicināt dabas resursu un enerģijas ilgtspējīgu izmantošanu, nodrošināt sabiedrības līdzdalību ar vides aizsardzību saistītu lēmumu pieņemšanā, kā arī nodrošināt sabiedrībai iespēju brīvi saņemt vides informāciju.

Likums piemērojams jomās, kas saistītas ar lieguma kontroli valsts vides aizsardzības jomā un resursu izmantošanu, iedzīvotāju tiesībām un pienākumiem vides aizsardzības jomā.

„Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” (MK noteikumi Nr.281, 24.04.2007., izdoti saskaņā ar Vides aizsardzības likuma 27.panta trešās daļas 5.punktu, 28.panta sesto daļu, 31.panta trīspadsmito daļu un 34.panta otro daļu un Sugu un biotopu aizsardzības likuma 4.panta 3.punktu) nosaka tieša kaitējuma draudu gadījumus, kuros Valsts vides dienests organizē preventīvos pasākumus; kārtību, kādā tieša kaitējuma draudu gadījumā Valsts vides dienests organizē preventīvos pasākumus; sanācijas mērķus un metodes, kuras izmanto, ja ir nodarīts kaitējums videi; kārtību, kādā nosaka un veic sanācijas pasākumus, ja ir nodarīts kaitējums videi; kārtību, kādā novērtē kaitējumu videi un aprēķina preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas; kārtību, kādā Valsts vides dienests un operatori sniedz informāciju Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūrai par gadījumiem, kad radušies tieša kaitējuma draudi vai radies kaitējums videi; zaudējumu atlīdzināšanu par īpaši aizsargājamo sugu indivīdu un biotopu iznīcināšanu vai bojāšanu.

LR likums “**Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām**” (02.03.1993., ar grozījumiem, kas izdarīti līdz 31.03.2010.) definē īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (turpmāk tekstā ĪADT) sistēmas pamatprincipus, to veidošanas kārtību un pastāvēšanas nodrošinājumu, pārvaldes, stāvokļa kontroles un uzskaites kārtību, kā arī valsts, starptautisko, reģionālo un privāto interešu savienojamību ĪADT izveidošanā, saglabāšanā, uzturēšanā un aizsardzībā. Likums nosaka, ka “Dabas liegumi ir cilvēka darbības mazpārveidotas vai dažādā pakāpē pārveidotas dabas teritorijas, kas ietver īpaši aizsargājamo savvaļas augu un dzīvnieku sugu dzīvotnes un īpaši aizsargājamus biotopus”. Dabas aizsardzības plāns tiek izstrādāts saskaņā ar likuma 18. pantu. Likuma pielikums „*Latvijas NATURA 2000 – Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju saraksts*” nosaka, ka dabas liegums ir šo teritoriju skaitā un ir noteikts atbilstoši ES direktīvai Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību” (92/43EEK).

„Noteikumi par dabas liegumiem” (MK noteikumi Nr.212, 15.06.1999. ar grozījumiem, kas apstiprināti līdz 04.07.2009., izdoti saskaņā ar likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 13. panta otro daļu) nosaka dabas liegumu un tā ārējās robežas.

„Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (MK noteikumi Nr.264, 16.03.2010., izdoti saskaņā ar likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 14. panta otro daļu un 16.pantu) nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamos un aizliegtos darbības veidus aizsargājamās teritorijās, kā arī aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas un izveidošanas kārtību.

„Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību” (MK noteikumi Nr.686, 09.10.2007. ar grozījumiem, kas apstiprināti līdz 27.01.2009., izdoti saskaņā ar likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 18. panta trešo

daļu) nosaka īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību. Dabas aizsardzības plāns dabas liegumam ir izstrādāts saskaņā ar šiem noteikumiem.

„Noteikumi par Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) izveidošanas kritērijiem Latvijā” (MK noteikumi Nr. 199, 28.05.2002. ar grozījumiem, kas izdarīti līdz 29.12.2009., izdoti saskaņā ar likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 43 panta otro daļu) nosaka kritērijus, kas piemērojami Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*) izveidošanai Latvijā.

„Noteikumi par kritērijiem, pēc kuriem nosakāmi kompensējošie pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) tīklam, to piemērošanas kārtību un prasībām ilgtermiņa monitoringa plāna izstrādei un ieviešanai” (MK noteikumi Nr.594, 18.07.2006., izdoti saskaņā ar likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 44. panta otro daļu) nosaka kritērijus, pēc kuriem jāveic kompensējošie pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*NATURA 2000*) tīklam, kompensējošo pasākumu piemērošanas kārtību un prasības ilgtermiņa monitoringa plāna izstrādei un ieviešanai.

„Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000)” (MK noteikumi Nr. 455, 06.06.2006. ar grozījumiem, kas apstiprināti līdz 27.11.2009., izdoti saskaņā ar likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 4.¹ panta otro daļu, 19.panta ceturto daļu un 23.⁵ panta 7.² daļu un likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 44. panta ceturto daļu) nosaka, kā novērtējama to paredzēto darbību ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (*NATURA 2000*), kuru īstenošanai nav jāveic ietekmes uz vidi novērtējums, ziņojuma par kompensējošo pasākumu piemērošanu saturu un kārtību, kādā ziņojumu nosūta Eiropas Komisijai, kā arī kārtību, kādā sagatavo informatīvo ziņojumu par paredzēto darbību vai plānošanas dokumenta īstenošanu un iesniedz to Ministru kabinetā lēmuma pieņemšanai.

LR “Sugu un biotopu aizsardzības likums” (16.03.2000. ar grozījumiem, kas apstiprināti līdz 10.06.2010.) veicina bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu Latvijā, saglabājot Latvijai raksturīgo faunu, floru un biotopus, regulē sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību, veicina populāciju un biotopu saglabāšanu atbilstoši ekonomiskajiem un sociālajiem priekšnoteikumiem, kultūrvēsturiskajām tradīcijām, kā arī regulē īpaši aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību. Likums definē valsts pārvaldes un institūciju kompetenci, zemes īpašnieku un pastāvīgo lietotāju pienākumus un tiesības sugu un biotopu aizsardzībā, nosaka nepieciešamību veikt sugu un biotopu monitoringu.

„Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” (MK noteikumi Nr. 396, 14.11.2000. ar grozījumiem, kas apstiprināti līdz 27.07.2004., izdoti saskaņā ar Sugu un biotopu aizsardzības likuma 4. panta 1. punktu) nosaka īpaši aizsargājamo sugu sarakstu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu. Dabas lieguma teritorijā līdz šim ir konstatētas 26 īpaši aizsargājamas sugas.

„Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu” (MK noteikumi Nr. 421, 05.12.2000. ar grozījumiem, kas apstiprināti līdz 27.01.2009., izdoti saskaņā ar Sugu un biotopu aizsardzības likuma 4. panta 2. punktu) nosaka īpaši aizsargājamo biotopu sarakstu, kurā iekļauti apdraudēti vai reti biotopi.

Dabas lieguma teritorijā ir konstatēti četri īpaši aizsargājami biotopi: Pārejas purvi un slīkšņas, Karsta kritenes, Distrofi ezeri, Melnalkšņu staignāji.

„Noteikumi par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu” (MK noteikumi Nr.153, 21.02.2006., izdoti saskaņā ar Sugu un biotopu aizsardzības

likuma 4.panta 7.punktu) nosaka Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu.

Dabas lieguma teritorijā konstatēti trīs Eiropas Savienībā prioritāri aizsargājami biotopi: 91D0* *Purvaini meži*, 9080* *Staignāju meži* un 3190* *Karsta kritenes*.

LR likums **“Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos”** (30.06.2005., ar grozījumiem, kas apstiprināti līdz 12.06.2009.) definē kompensāciju piešķiršanas nosacījumus, nosaka atlīdzības apmēra novērtēšanu un atlīdzības piešķiršanas kārtību, kā arī regulē zemes maiņas procesu. Ņemot vērā pašreizējo valsts finansiālo situāciju, atlīdzību par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem neaprēķina un neizmaksā 2010.gadā. Dabas liegumā neatrodas meži privātajā īpašumā.

„Kārtība, kādā novērtē atlīdzības apmēru par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos, kā arī izmaksā un reģistrē atlīdzību” (MK noteikumi Nr.219, 21.03.2006. ar grozījumiem, kas apstiprināti līdz 28.07.2008., Izdoti saskaņā ar likuma „Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos” 10. panta trešo daļu un 11. panta trešo daļu) nosaka, kā novērtē atlīdzības apmēru par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos, un atlīdzības novērtēšanas metodiku, kā arī atlīdzības izmaksas, to reģistrācijas kārtību un termiņus.

Latvijas Republikas “Aizsargjoslu likums” (1997.03.11, ar grozījumiem, kas izdarīti līdz 14.05.2009.) nosaka aizsargjoslu veidus un aprobežojumus katrā no tiem. Saskaņā ar šo likumu Bārbeles ezeram ir vismaz 50 m plata aizsargjosla un purvam – vismaz 20 m plata aizsargjosla.

LR **“Meža likums”** (24.02.2000., ar grozījumiem, kas apstiprināti līdz 17.06.2010.), likuma mērķis ir regulēt visu Latvijas mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, visiem meža īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem garantējot vienādas tiesības, īpašumtiesību neaizskaramību un saimnieciskās darbības patstāvību un nosakot vienādus pienākumus.

“Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā” (MK noteikumi Nr.189, 08.05.2001. ar grozījumiem, kas apstiprināti līdz 17.05.2005., izdoti saskaņā ar Meža likuma 13. pantu un 37. panta pirmo daļu) nosaka vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā, galvenajā un kopšanas cirtē, kā arī saimnieciskās darbības ierobežojumus dzīvnieku vairošanās sezonas laikā.

“Noteikumi par koku ciršanu meža zemēs” (MK noteikumi Nr.892, 31.10.2006. ar grozījumiem, kas apstiprināti līdz 19.09.2009., izdoti saskaņā ar Meža likuma 13. pantu) nosaka galvenās cirtes un kopšanas cirtes kritērijus, kārtību mežaudzes atzīšanai par neproduktīvu, slimību inficēto vai kaitēkļu invadēto koku ciršanas kārtību, cirsmu izveidošanas kārtību, koku ciršanas kārtību ārkārtas situācijās.

„Kārtība koku ciršanai ārpus meža zemes” (MK noteikumi Nr.717, 29.08.2006. ar grozījumiem, kas apstiprināti līdz 25.08.2008., izdoti saskaņā ar Meža likuma 8. panta pirmo daļu) nosaka kārtību koku ciršanai ārpus meža zemes. Šie noteikumi paredz saskaņojumu ar vietējo pašvaldību, ja tiek cirsti koki dabas lieguma teritorijā, izņēmums ir augļu koku ciršana vai tādu koku ciršana, kuru celma caurmērs ir mazāks par 12 cm, lai atbrīvotu lauksaimniecības zemes no apauguma un uzturētu meliorācijas sistēmu.

„Noteikumi par meža aizsardzības pasākumiem un ārkārtējās situācijas izsludināšanu mežā”, MK noteikumi Nr.421 pieņemti 10.06.2008., izdoti saskaņā ar Meža likuma 28.pantu nosaka meža aizsardzības pasākumus, to izpildes kārtību un termiņus, kārtību, kādā izsludināmas ārkārtas situācijas sakarā ar meža ugunsgrēku izplatīšanos, meža kaitēkļu savairošanos un slimību izplatīšanos masveidā. Šie noteikumi attiecas arī uz īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām, ja individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos nav noteikts citādi.

„Meliorācijas likums” (14.01.2010., ar grozījumiem, kas izdarīti līdz 03.06.2010.) nosaka meliorācijas sistēmu pārvaldes, uzskaites, ekspluatācijas un uzturēšanas pamatnostādnes, kā arī meliorācijas finansēšanas kārtību valstī.

Šī likuma 21.pants nosaka, ka meliorācijas sistēmas valsts akciju sabiedrības “Latvijas Valsts meži” valdījumā nodotajā valsts meža zemē ekspluatē un uztur attiecīgi akciju sabiedrība “Latvijas Valsts meži”, izņemot valsts nozīmes meliorācijas sistēmas. Ar dabas liegumu robežojas divos posmos valsts nozīmes ūdensnoteka Mīlupīte.

„Meliorācijas kadastra noteikumi” (MK noteikumi Nr. 623, 13.07.2010.) nosaka meliorācijas sistēmu reģistrēšanas un uzskaites kārtību un kārtību un kārtību kādā veidā meliorācijas sistēmas var izņemt no Meliorācijas kadastra. Dabas liegumā atrodas 2 grāvji, kas iekļauti Meliorācijas kadastrā pēc AS „LVM” iniciatīvas un vairāki grāvji, kas nav iekļauti Meliorācijas kadastrā (1. att.).

“Meliorācijas sistēmas ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumi” (MK noteikumi Nr. 714, 03.08.2010.). Šie noteikumi nosaka prasības, kādas zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam jāievēro valsts, valsts nozīmes, pašvaldības, koplietošanas vai viena īpašuma meliorācijas sistēmu izmantošanā, kopšanā un saglabāšanā.

Šo noteikumu 4.3. punkts nosaka, ka valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" organizē vai veic valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmas preventīvos pasākumus, kopšanas darbus vai renovācijas vai rekonstrukcijas darbus. Dabas liegums robežojas ar valsts nozīmes ūdensnoteku Mīlupīti, par kuras uzturēšanu atbild „ZMNĪ”. AS „LVM” Vidusdaugavas mežsaimniecība atbild par divu viena īpašuma grāvju, divu koplietošanas grāvju uzturēšanu (uz lieguma robežas) dabas liegumā (5.1.pielik.).

„Meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju būvniecības kārtība”(MK noteikumi Nr.261, 16.03.2010). Noteikumi nosaka īpašu būvniecības procesa kārtību meliorācijas sistēmām un hidrotehniskajām būvēm. Šo noteikumu 5. punkts nosaka, ka „Būvniecības vai būves nojaukšanas iesniegums–uzskaites karte (turpmāk – uzskaites karte), būvprojekts un būvatļauja nav nepieciešama, ja pēc būvdarbu apjoma un būvvietas saskaņošanas būvvaldē viena zemes īpašuma robežās veic aizsprostu izveidi uz atsevišķiem sekliem (līdz 1,2 m) susinātājgrāvjiem vai kontūrgrāvjiem ūdens noteces aizturēšanai purvos un palieņu pļavās, ja to izveide paredzēta īpaši aizsargājamās dabas teritorijas individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos un ja būves apjoms un būvvieta papildus saskaņota ar Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvaldi, Valsts meža dienesta virsmežniecību (darbībai, kas plānota meža zemēs) un meliorācijas sistēmas īpašnieku vai tiesisko valdītāju`. Augstāk minētajā gadījumā saskaņā ar šo noteikumu 6.punktu `nekustamā īpašuma īpašnieks, nomnieks, lietotājs vai tā pilnvarota persona (projekta vadītājs) iesniedz būvvaldē zemes robežu plāna un, ja zeme ir meliorēta, zemes īpašuma meliorācijas pases datu izkopējumu divos eksemplāros (dokumenta eksemplāru skaits un to identiskums nav attiecināms uz dokumentiem elektroniskā formā) ar iezīmētām būvju atrašanās vietām un pierakstītiem galvenajiem parametriem (garums, platums, dziļums). Būvvalde būvniecības ieceri saskaņo vai sniedz rakstiski pamatotu atteikumu saskaņot būvniecības ieceri, ja tā neatbilst būvniecību regulējošo normatīvo aktu prasībām`.

LR **“Medību likums”** (08.07.2003., ar grozījumiem, kas apstiprināti līdz 14.06.2007.) nosaka medību saimniecības pamatnoteikumus Latvijas Republikā. Nosaka arī medību un medību saimniecības organizēšanu dzīvnieku skaita regulēšanas nolūkos īpaši aizsargājamā dabas teritorijā. Dabas lieguma teritorijā medības ir atļautas.

“Medību noteikumi” (MK noteikumi Nr.760, 23.12.2003., ar grozījumiem, kas apstiprināti līdz 28.04.2008.) nosaka medijamo dzīvnieku sugas, to medību termiņus, medību pieteikšanas kārtību un norises dokumentēšanas kārtību. Medības īpaši aizsargājamā dabas teritorijā nosaka šie noteikumi, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, attiecīgo teritoriju individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi un citi medības reglamentējošie normatīvie akti. Dabas lieguma teritorijā medības ir atļautas saskaņā ar šiem noteikumiem.

„Kārtība, kādā zemes lietotājiem nosakāmi zaudējumu apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedijamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītiem būtiskiem postījumiem” (MK noteikumi Nr. 778, 20.07.2007.) nosaka kārtību, kādā zemes lietotājiem nosakāmi zaudējumu apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedijamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītiem būtiskiem postījumiem.

LR **Teritorijas plānošanas likuma** (22.05.2002., ar grozījumiem, kas apstiprināti līdz 13.11.2008.) mērķis ir veicināt ilgtspējīgu un līdzsvarotu attīstību valstī, izmantojot efektīvu teritorijas plānošanas sistēmu. Teritorijas plānošanas viens no uzdevumiem ir saglabāt dabas un kultūras mantojumu, ainavas un bioloģisko daudzveidību, kā arī paaugstināt kultūrainavas un apdzīvoto vietu kvalitāti.

„Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” (MK noteikumi Nr 1148., 06.10.2009., izdoti saskaņā ar Teritorijas plānošanas likuma 7. panta pirmās daļas 3. punktu) nosaka teritorijas plānojuma sastāvdaļas, tā izstrādes un sabiedriskās apspriešanas, spēkā stāšanās, grozīšanas, apturēšanas, likumības izvērtēšanas un ievērošanas pārraudzības kārtību vietējās pašvaldības līmenī.

1.2.8.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās prasības

Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas 1998. gada 25.jūnija **Orhūsas konvencija** par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem Latvijā tika pieņemta un apstiprināta ar likumu **“Par 1998.gada 25.jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem”** (18.04.2002.). Tas ir jauna veida starptautisks līgums, kurš sasaista vides tiesības ar cilvēka tiesībām. Orhūsas konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu attiecības saistībā ar vides jautājumiem, sevišķi pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs.

Konvencija par bioloģisko daudzveidību Latvijā tika pieņemta un apstiprināta ar likumu **“Par 1992.gada 5.jūnija Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību”** (31.08.1995.). Šīs konvencijas uzdevumi ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana.

Ar MK noteikumiem Nr.10 **„Noteikumi par līgumu par sikspārņu aizsardzību Eiropā”** (07.01.2003., izdoti saskaņā ar Ministru kabineta iekārtas likuma 14.panta pirmās daļas 3.punktu) pieņemtais un apstiprinātais **„Līgums par sikspārņu aizsardzību Eiropā”**

(04.12.1991.) nosaka, ka Latvijā ir jāaizliedz sikspārņu apzināta ķeršana, turēšana vai nogalināšana, jānosaka teritorijas, kas ir nozīmīgas sikspārņu saglabāšanas statusam, ieskaitot mītnēm un aizsardzībai, jāņem vērā nepieciešamie ekonomiskie un sociālie apsvērumi, aizsargājot šīs vietas no izpostījuma vai traucējumiem, jācenšas identificēt un aizsargāt svarīgākās sikspārņu barošanās vietas no izpostīšanas vai traucēšanas, jāveic atbilstoši pasākumi, lai sekmētu sikspārņu aizsardzību un sekmētu sabiedrības apziņas veidošanos par sikspārņu saglabāšanas nozīmīgumu. Līgums izstrādāts Londonā 1991.gada 4.decembrī.

Bonnas 1979.gada konvencija „**Par migrējošo savvaļas dzīvnieku aizsardzību**” Latvijā tika pieņemta un apstiprināta ar likumu „**Par 1979.gada Bonnas konvenciju par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību**” (11.03.1999.). Puses atzīst migrējošo sugu saglabāšanas nozīmīgumu un šim mērķim lietojamo pasākumu saskaņošanu starp areāla valstīm, un, kur tas iespējams un ir mērķtieci, sevišķu uzmanību veltot tām migrējošām sugām, kuru aizsardzības statuss ir nelabvēlīgs, kā arī veicot pasākumus, kas nepieciešami šādu sugu vai to dzīves vides saglabāšanai.

Bernē 1979.gada 16.septembrī pieņemtā konvencija “**Par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu**” Latvijā tika pieņemta un apstiprināta ar likumu „**Par 1979.gada Bernes konvenciju par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību**” (17.12.1996.). Šīs Konvencijas mērķi ir aizsargāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, kā arī veicināt šādu sadarbību. Īpašs uzsvars likts uz apdraudētajām un izzūdošajām sugām, tajā skaitā apdraudētajām un izzūdošajām migrējošajām sugām. Dabas liegumā atrodas divas putnu un divas zīdītāju sugas, kas iekļautas kādā no konvencijas pielikumiem.

Eiropas Padomes Direktīva 79/409/EEK “Par savvaļas putnu aizsardzību” (02.04.1979.) nosaka, ka dalībvalstīm jāveic nepieciešamie pasākumi, lai saglabātu migrējošo sugu populācijas tādā līmenī, kas atbilst īpašajām ekoloģiskajām, zinātniskajām un kultūras prasībām, tai pašā laikā ņemot vērā ekonomiskās un rekreācijas vajadzības, vai regulēt šo sugu populāciju lielumu atbilstībā šim līmenim.

Dabas lieguma teritorijā konstatētas 9 Eiropas Padomes Direktīvas 79/409/EEC “Par savvaļas putnu aizsardzību” sugas, no tām sešas sugas liegumā ligzdo, bet trīs – barojas.

Eiropas Padomes Direktīvas 92/43/EEK “Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību” (21.05.1992.) mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, veicot dabisko biotopu, faunas un floras aizsardzību. Direktīvas paredz, ka katrai dalībvalstij ir jāizveido aizsargājamo dabas teritoriju tīkls (saukts par *NATURA 2000*), kas nodrošinātu direktīvu pielikumos minēto sugu un biotopu adekvātu aizsardzību. Direktīva nosaka dažādus aizsardzības pasākumus, lai izveidotu stingru augu un dzīvnieku aizsardzības režīmu.

Dabas lieguma teritorijā konstatēti seši biotopi, kas minēti šīs direktīvas I pielikumā.

Eiropas ainavu konvencija, kas tika pieņemta Florencē, 2000.gada 20.oktobrī, mērķi ir veicināt ainavu aizsardzību, pārvaldību un plānošanu, kā arī organizēt sadarbību par ainavu jautājumiem Eiropā. Konvencija attiecas uz visām pušu teritorijām un ietver dabiskās, kā arī lauku, urbānās un piepilsētu teritorijas. Tā ietver sauszemes un jūras teritorijas, un iekšējos ūdeņus. Tā attiecas uz ainavām, kuras var uzskatīt par izcilām, tāpat kā uz ikdienišķām vai degradētām ainavām.

Latvijā ir izstrādāts un 2007.gada 29.martā Saeimā pieņemts **Likums par Eiropas ainavu konvenciju**, ar kuru tā tiek pieņemta un apstiprināta. Konvencijā paredzēto saistību izpildi koordinē Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija.

1.2.8.3. Teritorijas plānošanas dokumenti

Zemgales plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2006.-2026. gadam (apstiprināts ar ZPRAP 16.10.2007. sēdes Nr. 11 lēmumu Nr.131) ir ilgtermiņa plānošanas dokuments (20 gadi), kurā noteiktas plānošanas reģiona teritorijas attīstības iespējas un virzieni. Plānojuma mērķis ir radīt plānošanas reģiona telpisko struktūru, kas nodrošinātu ilgtspēju, pieejamu, kvalitatīvu dzīves un darba vidi. Teritorijas plānojuma vadlīnijas ir ieteikumi rajonu un vietējo pašvaldību attīstības programmu un teritorijas plānojumu izstrādāšanai. Vadlīnijas izstrādātas, ņemot vērā Eiropas Savienības telpiskās attīstības politikas, VASAB mērķus un teritoriju attīstības vadlīnijas, un Zemgales plānošanas reģiona teritorijas plānojuma Telpiskās attīstības perspektīvas sadaļās minētos nosacījumus un aktivitātes. Vispārējās vadlīnijās tiek noteikti plānotie sasniedzamie mērķi un ieteicamā politika, kas jāievēro vietējām un rajonu pašvaldībām, izstrādājot attīstības programmas un teritorijas plānojumus. Tematiskās vadlīnijas katra telpiskās struktūras elementa kontekstā dalās vispārējās vadlīnijās un sasniedzamajos mērķos, ieteiktajos uzdevumos pašvaldībām to teritoriju plānojumu sadaļu izstrādei.

Vispārējās vadlīnijās ir noteikta reģiona attīstības vīzija:

- Zemgale – labvēlīgas dzīves vides reģions.
- Reģions ar Zemgalei raksturīgo kultūrvidi un ainavu, kur saglabāts līdzsvars starp cilvēku un vidi.
- Reģions ar attīstītu zinātnietilpīgu ekonomiku, ražotnēm un pakalpojumiem ar augstu pievienoto vērtību.

Kā viens no politikas plānošanas principiem ir minēts arī *Vides, dabas resursu, dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma ilgtspējīga apsaimniekošana un jaunu kultūras vērtību radīšana*.

Reģiona plānojumā dotas arī *Vadlīnijas dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas, aizsardzības un attīstības plānošanai*, kas paredz:

- pašvaldību teritorijas plānojumos paredzēt likumdošanā noteiktās aizsargjoslas kultūrvēsturiskajiem objektiem, lai sekmētu kultūrvēsturiskā mantojuma un dabas ainavu saglabāšanu, atjaunošanu un rekultivāciju;
- veicināt ainavu, kultūras, dabas mantojuma un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu tūrisma attīstībai;
- veicināt informācijas pieejamību par dabas ainavu un kultūrvēsturiskā mantojuma vērtību, to ekonomisko nozīmi, saglabāšanas un uzlabošanas iespējām;
- īpaši aizsargājamo dabas teritoriju plānošanu veikt saskaņā ar izstrādātajiem dabas aizsardzības plāniem un citiem normatīvajiem aktiem.

Zemgales plānošanas reģiona attīstības programma 2008.-2014. gadam (apstiprināta ar ZPRAP 16.09.2008. lēmumu Nr. 105) ir Zemgales plānošanas reģiona vidēja termiņa (7 gadi) plānošanas dokuments, kas izstrādāts saskaņā ar tā ilgtermiņa plānošanas dokumentu - teritorijas plānojumu 2006.–2026. gadam, kā arī saskaņā ar nacionālajiem plānošanas dokumentiem - Reģionālās politikas pamatnostādņēm un Nacionālo attīstības plānu 2007.-2013.gadam. Programmā ir noteikts stratēģiskais mērķis, attīstības prioritātes un rīcības virzieni laika periodam līdz 2014.gadam. Visas izvirzītās attīstības prioritātes, rīcības virzieni un risināmie uzdevumi ir ar vienādu nozīmi, reģiona līdzsvarotai attīstībai nepieciešama to savstarpējā integrācija un mijiedarbība ieviešanā.

Programmas 3. prioritātē *Kvalitatīva dzīves vide* ir paredzēti arī ar dabas un kultūrvēsturisko vērtību aizsardzību un apsaimniekošanu saistīti rīcības virzieni un uzdevumi:

- rīcības virziens *Kultūrvēsturiskā mantojuma un rekreatīvās vides saglabāšana un attīstība*

uzdevumi: veicināt kultūrvēsturiskā mantojuma un vides saglabāšanu; veicināt atpūtai un tūrismam pievilcīgu vietu attīstību, ievērojot esošās tradīcijas un saglabājot dabas un kultūras vērtības

- rīcības virziens *Vides un dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un attīstība*

uzdevumi: sekmēt kvalitatīvu komunālo pakalpojumu pieejamību un infrastruktūras attīstību; sekmēt piesārņojuma samazināšanu apdzīvotās vietās; veicināt dabas aizsardzības pasākumu izstrādi un realizāciju - Veicināt dabas aizsardzības plānu izstrādi un to ieviešanu.

1.3. Īss fiziski ģeogrāfiskais raksturojums

1.3.1. Klimats

Atbilstoši Latvijas klimatiskajai rajonēšanai dabas liegums atrodas Piejūras zemienes un Zemgales līdzenuma klimatiskajā rajonā, kur klimats ir samērā sauss (hidrotermiskais koeficients 1,5 – 1,6) un silts (aktīvo temperatūru summa 1900 – 2000), ir visgarākais bezsala periods – 137-143 dienas (Kalniņa, 1994).

Klimats Upmales paugurlīdzenumā ir silts līdz mēreni silts un maz līdz vidēji mitrs. Valdošie ir rietumu un dienvidrietumu vēji. Gada vidējā temperatūra ir 5,8 - 6 °C. Nokrišņi 450 – 500 mm gadā. (Zelčs, 1998).

1.3.2. Ģeoloģija

Upmales paugurlīdzenums aizņem pamatiežu virsas Viduslatvijas zemuma dienvidaustrumu malu. Valles apkaimē pamatiežu virsu saposmo denudācijas nogāze, Bārbeles un Baldones pagastā ir nelieli lokāli paaugstinājumi, dažās vietās arī senās apraktās lejas un karsta kritenes. Pamatiežus dabas apvidū veido māli, smilšakmeņi, dolomīti un dolomītmerģeļi. Pamatiežus klāj 10-20 m bieza kvartāra nogulumu sega. To veido galvenokārt sarkanbrūna, akmeņaina pēdējā apledojuma morēnas mālsmilts vai smilšmāls un ledāja kušanas ūdeņu nogulumā, kuros vietām ir brūna un tumšbrūna morēna smilšmāla un atrauteņu lēcveida ieslēgumi un ievilkumi. Bārbeles apkaimē ir morēnas nogulumā (Zelčs, 1997).

1.3.3. Ģeomorfoloģija

Dabas liegums atrodas pārpurvotā ezera ieplakā un tā ziemeļos, dienvidos un dienvidrietumos atrodas rievoto morēnu grēdas. Liegumā un tā apkārtnē atrodas karsta kritenes, kas ir raksturīgs ģeomorfoloģiskais veidojums šim dabas apvidum.

1.3.4. Hidroloģija

Ūdeņi no Ezera purva dienvidu daļas noplūst uz Iecavu, bet no ziemeļu daļas – caur Mīlupīti uz Misu. Ezera purvs veidojies, aizaugot Zālezeram, un tā austrumu malā vēl vērojamas niedru slīkšņas un atklāta ūdens josla. Lieguma dienvidaustrumos atrodas Bārbeles ezers (11,6 ha), kura vidējais dziļums ir 2 m, bet maksimālais – 5 m. Ezers ir caurteces tipa, un no tā iztek divi grāvji, bet ietek trīs.

Dabas lieguma teritorija izvietota Viduslatvijas zemienes Upmales paugurlīdzenuma dienvidu daļā reljefa pazeminājumā, un tās hidroloģisko režīmu nosaka Misas upes pieteka Mīlupīte. Agrāk dabiskās meandrētās upes gultne ir stipri pārveidota un izveidota kā taisns ūdens novadīšanas kanāls. Apvidus reljefam raksturīgi morfoloģiski sarežģīti veidojumi, ko sauc par rievotajām morēnām. Ledāja kustības virzienam šķērseniski orientēti un šajā virzienā lokveidīgi izliekti rievoto morēnu segmenti vietām veido līdz 6 km garas, 100-500 m platas un 10-20 m augstas grēdas. Ezera purvs un tam piegulošie purvainie priežu meži izvietoti starp divām šādām grēdām ziemeļos un dienvidos. Pārveidotā Mīlupītes gultne šobrīd novada ūdeņus apkārt purva teritorijai, lai gan vēsturiski, pašreizējais Bārbeles ezers un pārejas purvā pārtapušais Zālezers

bija caurteces ezeri (saskaņā ar 1917. gada kartē redzamo situāciju) un Mīlupīte iztecēja no Zālezera. Ap 18. gadsimtu gandrīz visu purvaino ieplaku, līdz pat reljefa paaugstinājumam ceļa Bārbeles-Brukna malā, aizņēmis atklāts ezers (Aivars Auziņš, personīgs komentārs). Šobrīd ūdeņi no liegumam dienvidaustrumos un austrumos pieguļošajām teritorijām tiek novadīti pa mākslīgi izrakto novadgrāvi līdz dabiskajai Mīlupītes gultnei lieguma ziemeļrietumos.

Purvainā teritorija Mīlupītes ielokā tādējādi ir uzskatāma par upes palienes būtisku sastāvdaļu, nodrošinot ūdens pieplūdi upei un nosakot tās hidroloģisko režīmu. Pašreizējā pārejas purva un Bārbeles ezera ūdens pieplūdi nosaka ne tikai nokrišņu ūdens, bet lielā mērā arī no zemes izplūstošie avoti.

Aizaugšanas procesa tendences novērojamas arī Bārbeles ezerā. Ezeru ar Mīlupīti šeit savieno divi grāvji, kuru ūdens, pateicoties bebru darbībai ir gandrīz stāvošs. Iespējams, kādreiz kāds no šiem grāvjiem bijis dabisks upes posms, kas nodrošinājis ezera caurteci.

Kopumā Ezera purvā ir jūtama nosusināšanas ietekme. Ezera purva mitrākā daļa, atskaitot atklātā ūdens laukumus austrumu pusē, ir purva ziemeļu daļa. Šeit ūdens ar divu grāvju palīdzību tiek novadīts uz Mīlupīti gan rietumu, gan austrumu virzienā. Ņemot vērā ap šiem grāvjiem izcirstās plašās trases, var spriest par šo grāvju būtiskas padziļināšanas un paplašināšanas plāniem vēl nesenā, 5-10 gadu, pagātnē. Pašlaik, pateicoties bebru dambju radītajam uzpludinājumam Mīlupītē, redzama ūdens plūsma pa grāvjiem nenotiek.

Purva dienvidrietumu un rietumu purvu susina vēl vismaz seši mazāki novadgrāvji. Šie grāvji acīmredzami pieder pie senākas meliorācijas sistēmas, kas pēdējos gadu desmitos vairs nav atjaunota un kopta. Grāvji pašā purva teritorijā neiesniedzas, bet sākas no pašas purva malas. Acīmredzot tieši šī meliorācijas sistēma noteikusi priežu meža izveidošanos agrākā purva vietā šajā platībā. Dienvidrietumos esošie divi grāvji vasarā ir pilnīgi sausi. Tie ir aizauguši ar sfagniem, spilvēm un vaivariņiem un ir tikai ar grūtībām saskatāmi. No purva rietumu virzienā atejošie grāvji ir labāk saskatāmi un mitrāki – to aizaugumu veido grīšļi un puplakši. Pamežs šeit ir biežāks – to viedo galvenokārt pelēkie kārkli un krūklī. Ūdens no dienvidrietumu – rietumu grāvjiem tāpat tiek novadīts uz Mīlupīti.

Dabā esošais grāvju tīkls atšķiras no topogrāfiskajās kartēs redzamā grāvju tīkla.

1.3.5. Augsne

Dabas liegumā dominē kūdras augsnes, ap Bārbeles ezeru, visticamāk, ka mālsmilts augsnes. Augšņu pētījumi dabas liegumā nav veikti.

1.4. Teritorijas sociālās un ekonomiskās situācijas apraksts

1.4.1. Iedzīvotāji

Dabas lieguma teritorija nav apdzīvota.

1.4.2. Pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz teritoriju

Pašreizējā antropogēnā slodze uz teritoriju ir neliela, izņemot ogošanas sezonu (augusts-oktobris), kad Ezera purvs tiek stipri nomīdīts. Dabas liegumā dabas tūrisms nenotiek. Gan Ezera purvā, gan pie Bārbeles ezera vietām ir sadzīves atkritumi – pudeles, konservu kārbas, polietilēna maisiņi u.tml. Dzērveņu lasīšanas periodā takas uz Ezera purvu 307. kvartāla 4. nogabalā un citviet ir tik tālu nomīdītas, ka vietām atsedzas atklāta kūdra. Ezera purvā dzērveņu augšanas vietas ir stipri nomīdītas, kokos gar taku, kas ved uz Ezera purvu, kā arī purvā augošajos kokos ir piestiprināti polietilēna maisiņi, pudeles, lai purvā varētu orientēties. Dzērvenes lasa gan novada iedzīvotāji, gan Lietuvas pierobežu ciemu iedzīvotāji. Pēc vietējo iedzīvotāju teiktā, ir cilvēki, kas lasa vēl negatavas dzērvenes, nākšņo teltīs dabas liegumā, kā arī izmanto mehāniskas palīgierīces ogu lasīšanā. Taču apsekojot Ezera purvu jūnijā, jūlijā, pirms ogošanas sezonas, nekādas būtiskas negatīvas ietekmes no iepriekšējo gadu ogošanas netika konstatētas. Par purva izmantošanu dzērveņu lasīšanai liecināja vien sadzīves atkritumi un kokos

saliktie maisiņi un pudeles. Arī taka, kas ved uz Ezera purvu, nebija ar atklātu kūdru. Nomīdīšanas ietekmē Ezera purvā veidojas ciņains reljefs, īpaši ar niedrēm aizaugušajā purva daļā, taču to nevar uzskatīt par negatīvu ietekmi.

Automašīnas ogotāji visbiežāk atstāj ārpus dabas lieguma, ceļa Bārbele-Brukna pretējā pusē, privātajā īpašumā vai arī meža ceļa paplašinājumā 308. kvartāla 21. nogabalā.

Ja dabas liegumā tiks ierīkota atpūtas vieta, iespējama apmeklētāju skaita palielināšanās un var būt arī lielāks piesārņojums ar sadzīves atkritumiem un lielāka augāja nomīdīšanas ietekme, kā arī pieaugs ugunsgrēka risks.

1.4.3. Teritorijas izmantošanas veidi

Atbilstoši dabas lieguma statusam, galvenais teritorijas izmantošanas veids pašlaik ir dabas aizsardzība – dabas vērtību saglabāšana.

Vietējie iedzīvotāji un Lietuvas pierobežas ciemu iedzīvotāji dabas liegumu izmanto ogošanai un sēņošanai, nedaudz izmanto Bārbeles ezeru makšķerēšanai. Ezera dienvidaustrumu krastā, privātpašumā ārpus dabas lieguma (kadastra Nr. 40440040077), ir neliela atpūtas vieta, taču tā netiek uzturēta. Padomju laikā tā bija bieži izmantota atpūtas vieta, jo tur bija vienīgā peldvieta Bārbeles pagastā. Ziemā ezerā notiek zemledus makšķerēšana. Ezerā dzīvo līdakas, asari, raudas, līņi, karūsas un ruduļi.

307. kvartāla 12. nogabalā 0,2 ha platībā atrodas kapsēta.

Dabas liegums ietilpst m/f „Gaisma” apsaimniekotajās platībās, taču liegums tiek reti, ne vairāk kā vienu reizi gadā, izmantots medībām ar dzinējiem.

II Teritorijas novērtējums

2.1. Teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un to ietekmējošie faktori

Teritorija hidroloģiski ir saistīta ar plašāku apkārtni un tās dabas vērtības ir negatīvi ietekmējusi gan liegumā, gan tā apkārtnē agrāk veiktā mežu un purvu meliorācija, kā arī Mīlupītes pārveidošana par valsts nozīmes ūdensnoteku 1968. gadā (ŪSIK 384294).

Zālezera ūdens līmenis pazemināts jau 19. gadsimtā, izveidojot novadgrāvju sistēmu. Rezultātā, Zālezera vietā šobrīd ir pārejas purvs un atklāts ūdens aizņem vairs tikai dažus hektārus. Arī Bārbeles ezerā ūdens līmenis pazemināts un ezera piekrastē izveidojusies aptuveni 4 – 10 m plata pārejas purva josla.

Teritorijas bioloģisko vērtību apstiprina fakts, ka dabas liegums ir īpaši aizsargājama dabas teritorija jau kopš 1977. gada un tas ir iekļauts Latvijas Natura 2000 teritoriju sarakstā. Kopumā dabas liegumā sastopami seši Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi, no kuriem lielāko platību aizņem *91D0* Purvaini meži* – 162 ha (1.tab., 3. pielik.).

Dabas liegumam ir būtiska nozīme novadā kā dzērveņu un melleņu resursu vietai.

Dabas liegumā konstatētas 26 Latvijā īpaši aizsargājamas sugas: 3 augu sugas, 1 sēņu suga, 5 zīdītāju sugas, 8 putnu sugas, 6 bezmugurkaulnieku sugas (1. tab.), kā arī trīs ierobežoti izmantojamas sugas (1 augu, 1 bezmugurkaulnieku, 1 putnu) (A. pielik., 3.pielik.).

Nozīmīgākās dabas vērtības dabas liegumā „Zaļezera purvs”

Sugas

Latvijā īpaši aizsargājamas sugas un Biotopu direktīvas pielikumu sugas	Sugu skaits
Augu un sēņu sugas	5
EP BD V pielikuma sugas	1
EP BD V pielikuma sūnu suga*	1
EP BD V pielikuma sugu grupa <i>Sphagnum</i> sp.*	1
Putnu sugas	9
EP Putnu direktīvas I pielikuma sugas	9
Zīdītāju sugas	5
EP BD II pielikuma zīdītāju sugas*	1
EP BD IV pielikuma zīdītāju sugas	4
Bezmugurkaulnieku sugas	7
EP BD II pielikuma sugas	3

* nav Latvijā īpaši aizsargājama sugu grupa vai suga

Biotopi

Latvijā īpaši aizsargājami biotopi	Platība, ha	EP Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi	Platība, ha
-		91D0* Purvaini meži	162
1.15. Melnalkšņu staignāji	27	9080* Staignāju meži	27
2.7. Pārejas purvi un slīkšņas	62	7140 Pārejas purvi un slīkšņas	62
4.3. Distrofi ezeri	0,51	3160 Distrofi ezeri	0,51
-		3150 Eitrofi ezeri ar...	9
8.11. Karsta kritenes	3,3	3190* Karsta kritenes	3,3

2.2. Dabas lieguma ainaviskais novērtējums

Dabas liegums atrodas Zemgales vidienes āru viļņainē, Austrumzemgales ainavzemē (Ramans, 1994). Dabas lieguma ainavu veido galvenokārt meža un purva ainava un galvenie ainavas elementi ir dabiski attīstījušies meži un pārejas purvs. Dabas liegumā dominē slēgtas skatu perspektīvas, jo to lielākoties aizņem meži. Nelielu platību aizņem Bārbeles ezers. Reljefs līdzens, izņemot šauru joslu lieguma dienvidaustrumu un dienvidu malā, kur atrodas rievotās morēnas grēda, kā arī karsta kritenes.

Kopumā ņemot, galvenā dabas lieguma ainavas vērtība ir meža ainavas homogenitāte, jo mežos ilgstoši nav veiktas galvenās cirtes. Ainaviski skaistas ir vecās priedes Bārbeles ezera rietumu krastā.

2.3. Biotopi

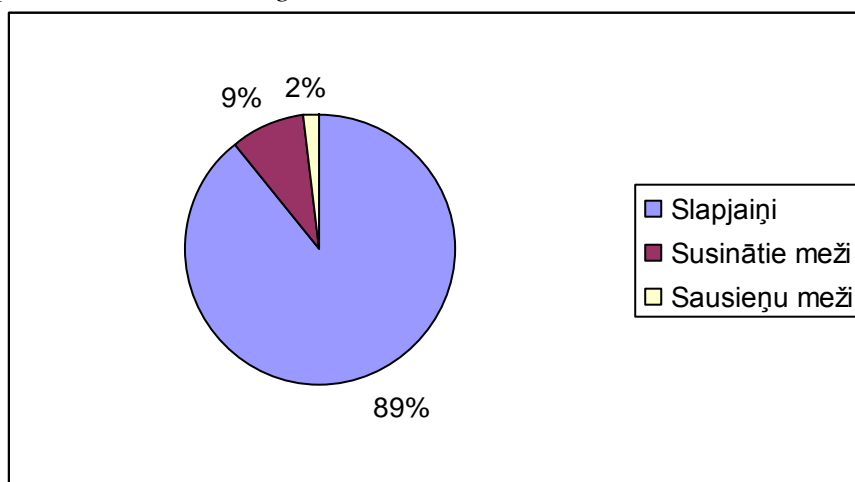
Dabas liegumā dominē pārmitrie biotopi: meži, purvi un ezeri. Dabas liegumā konstatēti četri Latvijas nozīmes īpaši aizsargājami biotopi (1. tab.) un seši Eiropas nozīmes aizsargājami biotopi, no kuriem trīs ir prioritāri aizsargājami biotopi (1. tab., 3.pielik.).

Dabiskie biotopi

2.3.1. Meži

Dabas liegumā meži aizņem 260,5 ha un visi ir valsts meži AS „Latvijas valsts meži” tiesiskajā valdījumā. Teritoriju apsaimnieko Vidusdaugavas mežsaimniecība. Meža taksācija

veikta 2000. gadā, 2010. gada beigās dabas liegumā būs jauna taksācija. Saskaņā ar meža ierīcības datiem (2000. gads), vislielāko platību aizņem slapjaini meži, nedaudz ir susināto mežu un pavisam maz sausieņu mežu (2. attēls.). Taču dabā daļa no slapjainu mežiem jau atbilst susinātiem mežiem (308. kv. 4.,6.,7. nogabali). Šajos nogabalos zemsedzē sfagnu sūnas sastopamas reti, to vietā dominē zaļsūnas – spīdīgā stāvaine *Hylocomium splendens* un divzobes *Dicranum spp.* Arī citos slapjainu mežu nogabalos daudzviet vērojama susināšanas ietekme, kas izpaužas kā stipri izteikts ciņainums un biezs krūmu stāvs, ko veido purva bērzs *Betula pubescens* un parastais krūklis *Frangula alnus*.

2. attēls. Mežu tipi dabas liegumā „Zaļezera purvs”

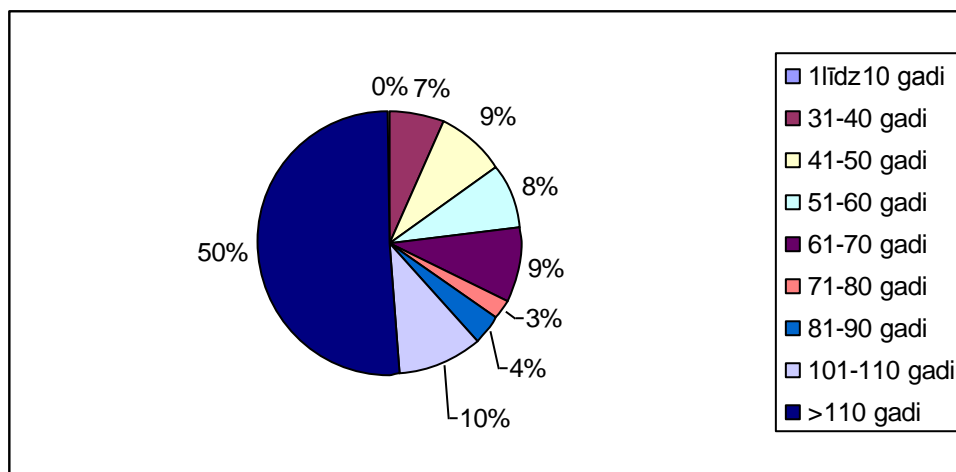
Dabas liegumā dominējošie ir priežu meži, bet nogabali, kur valdaudzes valdošā suga ir egle vai bērzs ir daudz mazāk. Dabas liegumā 17,6 ha platībā atrodas stādītas egļu audzes (306. kv. 2. nog., 308. kv. 9.,11.,17. nog.) līdz 50 gadu vecumam.

2. tabula.

Dabas lieguma „Zaļezera purvs” meža augšanas apstākļu tipi un to platība

Meža zemes/AAT	Platība, ha
Slapjaini	
Pv Purvājs	190
Nd Niedrājs	35,3
Dms Slapjais damaksnis	7,7
Susinātie meži uz kūdras augsnēm	
Ks Kūdreņis	9,7
Kv Susinātais vēris	4,1
Kp Platlapju kūdreņis	9,5
Sausieņu meži	
Dm Damaksnis	3,2
Ln Lāns	1,6
Bez mežaudzes (Ezera purvs)	58,3
Citi	
Bārbeles ezers	9,2
Kapsēta	0,2
KOPĀ	328,8 ha

Lielākā daļa dabas lieguma dominē audzes, kas vecākas par 100 gadiem (3. attēls). Vidējais audzes vecums dabas liegumā ir 66 gadi.

3.attēls. Mežaudžu vecuma sadalījums dabas liegumā „Zaļezera purvs”

Meži 306. kvartāla 1., 4., 5., 6., 12. (d.) nogabalos veidojušies aizaugot Ezera purvam vai slapjai pļavai pēc Mīlupītes taisnošanas un grāvju sistēmas ierīkošanas. Mežaudze ar melnalksni kā valdošo sugu veidojas arī Ezera purva dienvidaustrumu daļā, kas vēl nav klasificēts kā mežs.

Dabas liegumā 308. kvartālā 13,6 ha platībā laika periodā no 2001. līdz 2005. gadam veiktas krājas kopšanas cirtes, nedaudz arī veikta sanitārā vienlaidus cirte 1,8 ha platībā. 1999. gadā 17. nogabalā iestādītas egles 0,5 ha.

Mežos konstatēta invazīva suga vārpainā korinte *Amelanchier spicata*, kas 308. kvartāla nogabalos, uz dienvidiem no Bārbeles ezera, pamežā veido biezas audzes.

Mežu augājs

Sausieņu mežus veido jauktu koku damakšņi ar priedi, egli un bērzu, kur krūmu stāvā aug egles, lazdas un pīlādži. Lakstaugu stāvā visbiežāk sastop parasto ērgļpapardi *Pteridium aquilinum*, divlapu žagatiņu *Maianthemum bifolium*, meža zaķskābeni *Oxalis acetosella*, vārpaino kraukleni *Actea spicata*, čūskogu *Paris quadrifolia*. Sūnu stāvs vāji attīstīts lielā noēnojuma dēļ. Bārbeles ezera dienvidos esošajos sausieņu mežos krūmu stāvā biezas audzes veido vārpainā korinte *Amelanchier spicata*.

Slapjos mežus veido galvenokārt purvāji. Priežu purvājos koku stāvu veido priede, piejaukumā sastop purva bērzu. Krūmu stāvs dažādas biežības, atkarībā no susināšanas ietekmes pakāpes, un to veido purva bērzi. Lakstaugu stāvu veido biezas purva vaivariņa *Ledum palustre* audzes, bieži sastop arī makstaino spilvi *Eriophorum vaginatum*, zileni *Vaccinium uliginosum*, lāceni *Rubus chamaemorus*, polijlapu andromedu *Andromeda polifolia*, purva dzērveni *Oxycoccus palustris*. Sūnu stāvā dominē Magelāna, smailais un šaurlapu sfāgns *Sphagnum magellanicum*, *Sph. fallax*, *Sph. angustifolium*. Susināšanas ietekmētās vietās sūnu stāvā bieži sastop zaļšūnas, galvenokārt, spīdīgā stāvaine *Hylocomium splendens*, Šrēbera rūšaine *Pleurozium schreberi*, viļņainā divzobe *Dicranum polysetum*. Mikroreljefu veido sfagnu veidotie ciņi.

Ezera purva dienvidu daļā izveidojies jauns melnalkšņu staignājs, kur lakstaugu stāvu veido purva cūkauši *Calla palustris*, bet sūnu stāvā aug sfagni.

Liegumā sastop arī 40-50 gadīgas egļu kultūras, kurās vietām piejaukumā sastop bērzus. Lakstaugu un sūnu stāvs nabadzīgs. Tās stādītas nosusinātajā zāļu purvā.

Susināšanas ietekmē Ezera purva rietumos dabiski attīstījušies bērzu staignāji ar biezu krūklū, bērzu un kārkļu pamežu. Lakstaugu stāvā vietām izteikti dominē parastā purvparade *Thelypteris palustris*, vietām niedru un iesirmā ciesa *Calamagrostis arundinacea*, *C. canescens*. Bieži sastop pļavas biteni *Geum rivale*, pagarināto grīslī *Carex elongata*, lēdzerksti *Cirsium oleraceum*. Sūnu stāvs vāji attīstīts, to veido parastā kociņšūna *Climacium dendroides*, parastā smailzarīte *Calliergonella cuspidata*, dumbra skrajlape *Plagiomnium elatum*, lielā spuraine *Rhytidiadelphus triquetrus*.

Saskaņā ar Centrāleiropas veģetācijas klasifikācijas sistēmu visi liegumā esošie meži pieder pie boreālo skujkoku mežu klases *Vaccinio-Piceetea*.

Dabas aizsardzības vērtība

Dabas lieguma lielākā daļa mežaudžu atbilst Eiropā reto un apdraudēto mežu biotopu kritērijiem. Nodalīti 91D0* *Purvaini meži* un 9080* *Staignāju meži* (Lārmanis 2010), kā arī meža zemēs nodalīts biotops 3190* *Karsta kritenes* (Eņģele 2010). 2000./2001. gadā nodalīti arī dabisko mežu biotopi (SKUJ) 11,1 ha platībā. Mežos šobrīd vēl maz bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgu elementu: lielas dimensijas kritalu, stumbeņu u.tml., taču to daudzums un kvalitāte pakāpeniski palielināsies.

Konstatētas divas īpaši aizsargājamas augu sugas, 10 īpaši aizsargājamas putnu sugas un viena īpaši aizsargājama bezmugurkaulnieku suga.

3. tabula

Dabas lieguma „Zaļezera purvs” dabiskie mežu biotopi un EK Biotopu direktīvas I pielikuma meža biotopi

Kvartāls	Nogabals	DMB/PDMB nosaukums	BD biotopa kods	Platība, ha
308.	6.	SKUJ	91D0*	9,6
	7.	SKUJ	91D0*	0,8
	10.	SKUJ	91D0*	0,7
	5.	-	91D0*	13,2
	13.	-	91D0*	3,5
307.	1.,2.,4.,5.,6.,7.,8.	-	91D0*	101,9
306.	8.,9.,10.,11.,12 (d.)	-	91D0*	44,8
	1.,4.,5.,6.,12 (d.)	-	9080*	25,8
			Kopā:	200,3 ha

4. tabula

Dabas lieguma „Zaļezera purvs” dabiskie mežu biotopi

Nr. p.k.	Kv.	Nog.	Biotopa veids	Platība, ha	Apsaimniekošana	Sugas
1.	308.	6.	SKUJ	9,6	bez saimnieciskās darbības, nedrīkst nosusināt, neizvēkt sausos un kritušos kokus	<i>Jamesoniella autumnalis</i> <i>Leucobryum glaucum</i>
2.		7.	SKUJ	0,8	bez saimnieciskās darbības, neizvēkt sausos un kritušos kokus, nedrīkst nosusināt	<i>Leucobryum glaucum</i>
3.		10.	SKUJ	0,7	bez saimnieciskās darbības, neizvēkt sausos un kritušos kokus, nedrīkst nosusināt	<i>Leucobryum glaucum</i>

Sociālekonomiskā vērtība

Dabas lieguma mežiem ir vidēji augsta sociālekonomiskā vērtība kā mežizstrādes teritorijai, jo šeit dominē slapjainu meži. Nenoliedzama ir mežu vērtība kā skābekļa avotam, augu un dzīvnieku dzīves vietai un pētniecības objektam. Mežos ap Bārbeles ezeru ir daudz melleņu.

Negatīvi ietekmējošie faktori

Mežus negatīvi ir ietekmējusi agrāk veiktā susināšana un Mīlupītes gultnes pārveidošana, kā rezultātā slapjainu mežos zemsedzē daudzviet izzuduši sfagni, palielinājies ciņainums un

daudzviet izveidojies biezs pamežs ar purva bērzu. Kā negatīva iezīme dabas liegumā vērtējama arī invazīvās sugas vārpainās korintes *Amelanchier spicata* klātbūtne mežos, kas, iespējams, saistīta ar agrāk veikto mežistrādi.

2.3.3. Purvi

1930. gados viss Ezera purvs bijis klajš, tikai gar grāvi no Bārbeles ezera uz Zālezeru, šaurā joslā, bijis purvainis priežu mežs. Ar bērziem apaudzis pārejas purvs bija 306. kvartāla Z daļā un augstajā purvā (307., 308. kv.) bija līdz 6 m garas priedītes (purva pase Nr. 685, P. Nomals, rekognoscēts 1930.g.). Nodalīti augstais, pārejas un zāļu purvi, taču purvu tipu klasifikācija balstās uz citiem kritērijiem nekā mūsdienās. Maksimālais Ezera purva kūdras dziļums ir 7,25 m, bet vidējais 4,30 m. Purvs veidojies aizaugot ezeram, tā pamatnē konstatēts sapropelis.

Šobrīd dabas liegumā atrodas pārejas purvi (62 ha), kas veidojušies pārpurvojoties un aizaugot ezeriem, bet augstais purvs ir pārveidojies par purvainu priežu mežu. Ezera purvā nodalāmas vairākas augu sabiedrības, sākot no sugām nabadzīgām līdz pat izteikti daudzveidīgām. Tā rietumu daļā notiek izteikta sukcesija augstā purva virzienā. Lielāko platību aizņem pūkaugļu grīšļa *Carex lasiocarpa* un makstainās spilves *Eriophorum vaginatum* sabiedrības, sastop arī uzpūstā grīšļa *Carex rostrata* un dūkstu grīšļa *Carex limosa* sabiedrību. Ezera purva rietumu daļu veido sugām nabadzīga sabiedrība, kurā dominē makstainā spilve *Eriophorum vaginatum*, aug purva šeihcērija *Scheuchzeria palustris*, apaļlapu rasene *Drosera rotundifolia*, sūnu stāvu veido īssmailes sfagns *Sph. fallax*. Reljefs ciņains, ko veido *Sph. angustifolium*, *Sph. magellanicum* ciņi, kas apauguši ar kadiķu dzegužliniem *Polytrichum juniperinum*, polijlapu andromedu *Andromeda polifolia*, lāceni *Rubus chamaemorus*. Purva rietumu mala ir ar skraju, 3-5 m augstu, priežu apaugumu. Ezera purva centrālā daļa vietām ir necaurejama. Šeit augāju veido sfagnu-puplakšu, sfagnu-dūkstu grīšļa slīkšņas. Ar niedrēm aizaugusī purva austrumu daļa ir sugām visbagātākā purva daļa. Šeit ciņus veido gludais sfagns *Sphagnum teres*, uz tiem aug salmu dumbrenīte *Calliergon stramineum*, tievsakņu grīslis *Carex chorrodorhiza*, purva rūgtdille *Peucedanum palustre*, purva vārnkāja *Comarum palustre*, vilku kārkls *Salix rosmarinifolia* un citas sugas. Starp ciņiem aug *Subsecundum* grupas sfagni, arī *Sphagnum fallax*, *Drepanocladus fluitans*, vidējā pūslene *Utricularia intermedia*, bieži sastop arī purva jāneglīti *Pedicularis palustris*, parasto baltmeldru *Rhynchospora alba*, Alpu mazmeldru *Trichophorum alpinum*, dūkstu grīslī *Carex limosa*, pūkaugļu grīslī *Carex lasiocarpa*, šaurlapu spilvi *Eriophorum polystachion*, retāk - slaido spilvi *Eriophorum gracile*. Ezera purva dienvidaustrumu malu veido grūti caurejama niedru, kārklu, purva bērzu slīkšņa. Aptuveni pāris hektāru platībā blakus atklātā ūdens joslai izveidojies melnalkšņu staignājs. Purvā konstatētas divas īpaši aizsargājamas augu sugas un viena putnu suga.

Pārejas purvā, kas veidojies, pazeminot Bārbeles ezera ūdens līmeni, sastop vairākas augu sabiedrības. Ezera austrumu, ziemeļu un dienvidu piekrastē izveidojies pārejas purvs ar sfagnu ar makstaino spilvi *Eriophorum vaginatum*, apaļlapu raseni *Drosera rotundifolia*, polijlapu andromedu *Andromeda polifolia*. Sūnu stāvu veido *Sphagnum fallax*, *Sph. magellanicum*, bieži sastop salmu dumbreni *Calliergon stramineum*. Uz robežas ar ūdeni izveidojusies niedru *Phragmites australis* josla. Ezera austrumu krastā izveidojusies sugām bagātāka pārejas purva josla ar pūkaugļu grīslī *Carex lasiocarpa*. Šeit sastop trejlapu puplaksi *Menyanthes trifoliata*, purva rūgtdilli *Peucedanum palustre*, upes kosu *Equisetum fluviatile*, purva madaru *Galium palustre*, parasto zelteni *Lysimachia vulgaris*. Sūnu stāvu veido galvenokārt īssmailes sfagns *Sphagnum fallax*.

Visi purvu biotopi nodalāmi kā EP Biotopu direktīvas I pielikuma biotops 7140 *Pārejas purvi un slīkšņas*.

Negatīvi ietekmējošs faktors ir agrāk veiktā purvu un mežu susināšana, taču tās ietekmi ir mazinājusi bebru darbība – daudzviet uz grāvjiem ir aizsprosti, kas samazina grāvju susinošo ietekmi Ezera purvā. Arī lieguma mežos esošo grāvju neuzturēšana ir samazinājusi susināšanas

ietekmi, jo tie aizauguši ar sfagniem. Ezera purvā ir ogotāju atstātie sadzīves atkritumi, un purva augājs tiek sezonāli nomīdīts.

Sociālekonomiskā vērtība

Ezera purvs ir nozīmīga novada iedzīvotāju un Lietuvas pierobežas ciemu iedzīvotāju dzērveņu lasīšanas vieta.

2.3.5. Upes un ezeri

Dabas vērtības

Dabas liegumā atrodas Bārbeles ezers (11,1 ha) un Zālezers (~ 1 ha, kas vēl klasificējams kā ūdenstilpe), kas atrodas Ezera purvā. Liegumam agrāk cauri tekošā Mīlupīte gandrīz vairs nefunkcionē kā upe, jo visi ūdeņi ir novadīti izveidotajā ūdensnotekā Mīlupīte, kas tek pa lieguma austrumu un ziemeļu robežu. Neskatoties uz to, dabas lieguma ezeri un ūdensnoteka ir būtiska Misas un Iecavas upes sateces baseina sastāvdaļa un dažādu augu un dzīvnieku dzīves vieta. Mīlupītei ir būtiska loma ūdens novadīšanā uz Misu no pieguļošajām lauksaimniecības zemēm.

Bārbeles ezers ir viens no nedaudzajiem dabiskas izcelsmes ezeriem Vecumnieku novadā. Iespējams, ezers atrodas karsta kriteņē. Bārbeles ezerā un Zālezera atklātā ūdens daļā sastopamas piecas īpaši aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas.

Sociālekonomiskās vērtības

- apkārtnes un dabas lieguma hidroloģiskā režīma uzturēšana,
- Bārbeles ezeru izmanto maksšķerēšanai.

Agrāk Bārbeles ezers bija apkārtnes iedzīvotāju peldvieta. Ezera dienvidaustrumu malā pat tika ievestas vairākas kravas smilšu, lai izveidotu ieiešanai ezerā piemērotāku krastmalu. Šobrīd pagasta iedzīvotāji un viesi par peldvietu izmanto galvenokārt labiekārtoto Rukšu ezeru. Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā tika pētīts Bārbeles ezera hidroķīmiskais stāvoklis. Mīlupītes ekoloģiskais stāvoklis nav zināms.

Bārbeles ezera hidroķīmiskais raksturojums

Bārbeles ezers un ezera rietumu galā, orientējoši dziļākajā vietā (4,6 m) tika noteikti ūdens fizikāli ķīmiskie parametri ar Seki disku (ūdens caurredzamība) un multiparametru zondi HACH HQ 40d (pH, elektrovadītspēja, ūdens temperatūra, skābekļa koncentrācija ūdenī), zondi YSI incorporated 650 MDS (hlorofila a koncentrācija), kā arī paņemts ūdens paraugs ūdens krāsainības un kopējā fosfora koncentrācijas noteikšanai. Mērījumu rezultāti (5. tabula) liecina, ka saskaņā ar Latvijā lietoto virszemes ūdensobjektu tipu klasifikāciju Bārbeles ezers ir **sekls brūnūdens ezers ar zemu ūdens cietību** (MK noteikumi Nr. 858, 19.10.2004. „Noteikumi par virszemes ūdensobjektu tipu raksturojumu, klasifikāciju, kvalitātes kritērijiem un antropogēno slodžu noteikšanas kārtību”).

5.tabula

Bārbeles ezera ūdens fizikāli ķīmiski rādītāji
(18.08.2010. ezera rietumu daļa, mērījumu rezultāti paraugam no 0,5 m dziļuma)

Ūdens caurredzamība (Seki), m	0,35
pH	6,32
Elektrovadītspēja, μS/cm	46,7
Krāsa, CoPt skala	461
Hlorofila a koncentrācija, μg/l	22,3
Kop. P, mg/l	0,025

Ezera ūdens krāsainība ir ļoti liela, vairāk kā piecas reizes pārsniedz polihumozo ezeru robežvērtību un nosaka to, ka ūdens caurredzamība ir ļoti maza. Savukārt ezera ūdens

elektrovadītspēja ir vairāk kā trīs reizes mazāka par pieņemto mīkstūdens un cietūdens ezeru robežvērtību. Lai arī ūdens ir sarkanbrūnā krāsā, tā pH ir lielāks nekā tipiskos purvu (distrofos) ezeros. Atbilstoši ezeru ekoloģiskās kvalitātes vērtēšanā lietotajiem kritērijiem kopējā fosfora zemā koncentrācija liecina par labu ekoloģisko kvalitāti, hlorofila a koncentrācija – par apmierinošu ekoloģisko kvalitāti. Taču ūdenī izšķīdušā skābekļa saturs būtiski samazinās jau 1 m dziļumā, bet 2 m dziļumā ūdenī izšķīdušā skābekļa nav, un tas norāda uz sliktāku ekoloģisko kvalitāti. Skābekļa trūkumu iespējams izskaidrot ar konstatēto ūdens noslāņošanos (6. tabula), kas neļauj dziļāk iekļūt skābeklim no ūdens virsējā slāņa, kā arī ar to, ka tumšā ūdens un mazās caurredzamības dēļ fotosintēzes process nenotiek dziļāk par 1 m.

Bārbeles ezera ekoloģisko kvalitāti šobrīd būtiski negatīvi nekas neietekmē, jo tajā ietekošie trīs nelielie grāvji nepievada ar biogēniem bagātus ūdeņus.

6. tabula

Mērījumu rezultāti visā ūdens horizontā Bārbeles ezera rietumu galā (18.08.2010.)

Dziļums, m	O ₂ , mg/l	O ₂ piesāt, %	T, C°	Elektrovadītspēja, μS/cm	pH
0,5	5,83	71,3	25,9	46,7	6,32
1,0	0,17	2	23,9	47,9	6,22
1,5	0,04	0,4	19,6	62,8	6,20
2,0	0,0	0	14,8	56,7	6,07
2,5	0,0	0	13,2	55,9	6,06
3,0	0,0	0	12,3	55,5	6,01
3,5	0,0	0	11,3	55,7	5,99
4,0	0,0	0	10,6	55,5	5,98
4,5	0,0	0	10,0	56,6	5,96
4,6 piegrunts	0,0	0	10,0	56,1	5,90

Sugu skaita ziņā Bārbeles ezera augājs ir nabadzīgs, taču ezeram ir raksturīga peldlapu augāja josla, ko veido galvenokārt dzeltenā lēpe *Nuphar lutea*, sastopama arī peldošā glīvene *Potamogeton natans* un sniegbaltā ūdensroze *Nymphaea candida*. Gar krastu veidojošās slīkšņas malu sastopama arī šaura brīvi peldošo ūdensaugu josla, ko veido mazlēpe *Hydrocharis morsus-ranae*, parastā spirodela *Spirodela polyrhiza* un mazais ūdensziņš *Lemna minor*. Ezera ziemeļaustrumu piekrastē konstatēts elsis *Stratiotes aloides*. Ezeram raksturīgi slīkšņaini krasti, minerālgrunts konstatēta vienīgi austrumu piekrastē.

Saskaņā noteikšanas metodiku „Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājami biotopi Latvijā”, kas apstiprināta ar vides ministra rīkojumu Nr. 93, 15.03.2010., Bārbeles ezers atbilst Eiropas Savienībā aizsargājamam biotopam **3150 Eitrofi ezeri ar iegrīmušo ūdensaugu un peldaugu augāju**. Ņemot vērā konstatēto raksturojošo sugu mazo skaitu, pārsvarā dūņaino grunti, ūdens tumšo krāsu un mazo caurredzamību, kā arī skābekļa sastopamību tikai ūdens virsējā slānī, biotopa kvalitāte vērtējama kā viduvēja.

2.3.6. Karsta kritenes

308. kvartālā konstatētas karsta kritenes. Iespējams, arī 308. kvartāla 1. nogabalā esošās slīkšņas, kas labi redzamas ortofoto, ir karsta kritenes, kā arī Bārbeles ezers. Dabas liegums atrodas sulfātkarsta izplatības reģionā (Eņģele 2010).

Teritorijas apsekošanas rezultātā 2010. gadā 308. kvartālā tika konstatētas četras piltuvveida karsta kritenes, kuras izvietotas uz vienas izliektas (pakavveida) plaisu sistēmas, aptuvenais virziens no Z uz D. Viena no piltuvveida kritenēm – mazākā pēc izmēriem (diametra), izvietota lielākās apakšējā daļā. Lielāko kritēņu diametrs sasniedz 15-20 m. Maksimālais dziļums ap 4 m. Sastopamas arī vairākas, ne mazāk par 4, lēzenas ieplakas, kuras veidojušās karsta procesu rezultātā. Lielākā daļa karsta formu izvietojušās pie R-A virzienā orientētā morēnas vaļņa (rievotās morēnas) ziemeļu nogāzes (A. attēls). Viens no būtiskākajiem formu veidošanās veicinošiem cēloņiem ir ūdensmazcaurlaidīgais slānis vaļņa virsotnē un

nogāzē, kas sekmē spēcīgu virsūdens plūsmu veidošanos lietusgāžu laikā un ūdeņu infiltrāciju vaļņa piekāvē. Tas, savukārt, sekmē pastiprinātu ģipsakmens šķīdību un vertikālo kanālu veidošanos.

Nelielas karsta kriteņes ir arī 308. kvartāla 25. un 26. nogabalā ziemeļu daļā, kā arī 5.,6.,7. nogabalā.

 Karsta kriteņu areāls

A. attēls. Karsta kriteņu areāls pie Bārbeles ezera.

Antropogēnas izcelsmes biotopi

2.3.6. Viensētas un piemājas zemes, kapsētas

Dabas liegumā neatrodas apdzīvotas vietas vai viensētas, taču 307. kvartāla 12. nogabalā 0,2 ha platībā atrodas kapsēta. Kapsēta tiek uzturēta, un, par to atbild piederīgie. Kapsēta atrodas AS „Latvijas Valsts meži” tiesiskajā valdījumā.

2.3.7. Ceļi

Dabas liegumā ir viens meža ceļš, kas ved no ceļa Bārbele – Brukna līdz Bārbeles ezeram. Aizaudzis ceļš atrodas dabas lieguma rietumos – 307. kvartāla 7. nogabalā.

Dabas lieguma dienvidu robeža vietām sakrīt ar ceļu ar grants segumu Bārbele – Brukna. Grāvmalā gar šo ceļu atrasti vairāki desmiti plankumainās dzegužpirkstītes *Dactylorhiza maculata* eksemplāri un viena stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*. Par ceļa uzturēšanu atbild novada pašvaldība. Ceļmalās regulāri tiek izcirsti krūmi un augājs tiek pļauts.

2.3.8. Grāvji un ūdensnotekas

Dabas liegumā atrodas vairāki desmiti grāvji, no kuriem lielākā daļa šobrīd ir vāji funkcionējoši – tie aizauguši ar sfagniem un vaskulārajiem augiem. Pēc vietējo iedzīvotāju teiktā, pēc vaļejo grāvju ierīkošanas ap 1975.gadu, ūdens līmenis Ezera purvā būtiski krities, un vietām izzudušas pat dzērvēnes. Vēlāk, ieviešoties bebrim, ūdens līmenis paaugstinājies. Tādējādi, bebru darbība dabas liegumā vērtējama kā pozitīva no dabas vērtību saglabāšanas viedokļa. Dabas liegumā divi grāvji ir iekļauti Meliorācijas kadastrā pēc AS „LVM” Vidusdaugavas mežsaimniecības ierosinājuma. Uz dabas lieguma ZR robežas, kā arī DA robežas ir koplietošanas grāvis, kā arī dabas liegums divos posmos robežojas ar valsts nozīmes ūdensnoteku Mīlupīti (5., 5.1.pielik.).

Mīlupīte ir valsts nozīmes ūdensnoteka un par tās uzturēšanu atbild valsts SIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” Zemgales reģiona meliorācijas nodaļa. Plāna

izstrādes laikā uz Mīlupītes konstatēti vairāki bebru aizsprosti, kas kavē ūdeņu novadīšanu tālāk uz Misu. Līdz ar to blakus esošajās ganībās ūdens līmenis var celties un tā novēršanai nepieciešama regulāra bebru darbības kontrole Mīlupītē.

2006. gadā veiktā Mīlupītes renovācija balstījās uz VMPI 1959./62. gadā izstrādātu un īstenotu projektu „Mīlupītes regulēšana” (Valsts ūdensnotekas Mīlupīte pik.00/00 ÷ 111/50-Bauskas rajona Bārbeles un Stelpes pagastos gultnes rekonstrukcijas projekts. 2005, valsts SIA Meliorprojekts, šifrs 2795). Projektā tika veikta Mīlupītes gultnes rekonstrukcija, lai atjaunotu agrāk projektētos gultnes parametrus un nepieciešamo caurvades spēju.

2.4. Sugas

2.4.1. Augi

Dabas liegums atrodas Viduslatvijas ģeobotāniskajā rajonā, 5. apakšrajonā, kuram raksturīgi pārmitri biotopi, taču lielākā daļa no tiem diemžēl ir nosusināti un iekultivēti. Visvairāk purvu un citu pārmitro platību nosusinātas Vecumnieku, Bārbeles un Taurkalnes apkārtnē (Tabaka, 1987). Tāpēc dabas liegumam, īpaši Ezera purvam, ir būtiska loma mitrāju ekosistēmu un sugu saglabāšanā reģionā.

Floristiskie pētījumi dabas liegumā nav veikti, taču biotopiem raksturīgas augu sugas minētas mežu, purvu un ezeru aprakstos (skat.2.3. sadaļu).

Īpaši aizsargājamās augu sugas

Dabas liegumā konstatētas trīs Latvijā īpaši aizsargājamas augu sugas – smaržīgā naktsvijole *Platanthera bifolia*, plankumainā dzegužpirkstīte (abas pasugas) *Dactylorhiza maculata* sps. *maculata* un *Dactylorhiza maculata* sps. *elodes*, kā arī stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*. Atrasta viena ierobežoti izmantojama īpaši aizsargājama augu suga – gada staipeknis *Lycopodium annotinum*. Atrasta viena īpaši aizsargājama sēņu suga – četrstaru zemeszvaigzne *Geastrum quadrifidum* (3. pielik.). Iespējams, šīs sugas sastopamas arī citās vietās dabas liegumā. Potenciāli iespējama ir purva sūnenes *Hamarbya paludosa* atradne Ezera purvā.

Konstatēta viena invazīvā suga – vārpainā korinte *Amelanchier spicata*, kas uz dienvidiem no Bārbeles ezera, 308. kvartālā, pat veido pamežā biezas audzes. Šī suga izklaidus sastopama arī citviet, gan mežmalā gar ceļu Bārbele – Brukna, gan susinātajos mežos.

EP Biotopu direktīvas II pielikuma augu sugas dabas liegumā nav konstatētas, jo liegumā nav to augšanai piemēroti biotopi. Sastopamas divas šīs direktīvas V pielikuma sugas – gada staipeknis *Lycopodium annotinum* un zilganā baltsamtīte *Leucobryum glaucum*. Gada staipeknis konstatēts ļoti bieži, gandrīz katrā meža nogabalā, it īpaši uz susinātajām kūdras augsnēm, kur gada staipeknis veido lielas vienlaidus audzes. Zilganā baltsamtīte konstatēta vairākas vietās gar taku, kas ved ap Bārbeles ezeru. Ārpus dabas lieguma uz meža ceļa, starp 307. kvartāla 2. un 4. nogabalu, aug vairāki desmiti Biotopu direktīvas II pielikuma sugas spilvainā ancīša *Agrimonia pilosa* eksemplāru (3. pielik.). Lieguma purvos sastop EP Biotopu direktīvas V pielikuma sugu grupu – sfagnus *Sphagnum* sp.

Sociālekonomiskā vērtība

Galvenā augu sugu, tai skaitā īpaši aizsargājamo sugu, sociālekonomiskā vērtība ir to nozīme mežu, purvu un ezeru funkcionēšanā, jo augi ir būtiska biotopa sastāvdaļa. Tie ir barības avots daudziem dzīvniekiem, veido dzīves vietu dzīvniekiem, augi piedalās mitruma režīma nodrošināšanā utt.. Kokaugi ir koksnes resurss, bet dzērvenes un mellenes – nozīmīgs pārtikas avots. Gada staipeknis *Lycopodium annotinum* ir ierobežoti izmantojama īpaši aizsargājama augu suga Latvijā, taču tā ieguve dabas liegumā ir aizliegta.

Ietekmējošie faktori

Pozitīvi ietekmējošie faktori

- Mežu, purvu sugas – dzīvotņu saglabāšana,
- Orhidejas ceļa malā – ceļmalu regulāra pļaušana un krūmu izciršana

Negatīvi ietekmējošie faktori
Slapjainu augu sugas – susināšana.

Augu sugu ekoloģiskās prasības

Īpaši aizsargājamo orhideju sugu saglabāšanai nepieciešami mitri līdz pārmitri biotopi, gada staipekņim - mēreni mitri līdz sausi meži.

2.4.2. Bezmugurkaulnieki

C. Stāvoši ūdeņi

Ezeri

Bārbeles ezerā konstatēta liela bezmugurkaulnieku sugu daudzveidība un eksemplāru skaits, kas saistīts ar ezerā pārstāvēto mikrobiotopu daudzveidību un augāja struktūru dažādību. Ezerā dominējošās bezmugurkaulnieku grupas ir mazzartārpi *Oligochaeta*, viendienītes *Ephemeroptera*, spāres *Odonata*, makstenes *Trichoptera*, divspārņi *Diptera* un gliemji *Mollusca*. Zāļezērā konstatēta salīdzinoši mazāka bezmugurkaulnieku sugu daudzveidība un mazāks eksemplāru skaits. Tas skaidrojams ar mazāku ezerā pārstāvēto mikrobiotopu daudzveidību un augāja struktūru dažādību. Tomēr dominējošās bezmugurkaulnieku grupas ir tādas kā Bārbeles ezerā.

Periodiski izžūstošas lāmas (sīkūdeņi)

Tā kā teritorijā periodiski izžūstošas lāmas, grāvji (sīkūdeņi) ir sastopami nedaudz un tie ir temporāli (periodiski izžūstoši), tad arī bezmugurkaulnieku sugu daudzveidība un eksemplāru skaits tajās ir neliels. Ar šo biotopu saistīti galvenokārt odveidīgie divspārņi *Nematocera*, iespējams arī mušveidīgie divspārņi *Brachycera* (dunduri *Tabanus*).

No konstatētajām bezmugurkaulnieku sugām, vairākas, teritorijas ūdeņos vai to piekrastē sastopamās sugas, ir retas un/vai aizsargājamas.

Raibgalvas purvuspāre *Leucorrhinia albifrons*. Suga teritorijā konstatēta tikai pie Bārbeles ezera. Tā kā konstatēts tikai 1 eksemplārs, nevar droši apgalvot, ka suga ezerā veido pastāvīgu populāciju. Tomēr ezerā pārstāvētie biotopi – daudzveidīgs virsūdens (helofītu) augājs ezera piekrastē un jaukts peldlapu ūdensaugu (nimfeīdu) un zemūdens (elodeīdu) augājs – ir sugai piemēroti un visticamāk, ka suga tomēr ezerā attīstās (Kalniņš, 2008).

Spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*. Suga konstatēta Bārbeles ezerā un Zāļezērā. Katrā ezerā konstatēti vairāki eksemplāri, tai skaitā nesen izlidojuši eksemplāri, kas liecina par pastāvīgām populācijām abos ezeros. Sugai nozīmīgi biotopi ir daudzveidīgs virsūdens (helofītu) augājs ezera piekrastē un jaukts peldlapu ūdensaugu (nimfeīdu) un zemūdens (elodeīdu) augājs (Kalniņš 2007).

Sīkspāre *Nehalennia speciosa*. Suga konstatēta Bārbeles ezerā un Zāļezērā. Katrā ezerā konstatēti vairāki eksemplāri, tai skaitā nesen izlidojuši eksemplāri, kas liecina par pastāvīgām populācijām abos ezeros. Sugai nozīmīgi biotopi ir purvi ezera piekrastēs ar grīšļu *Carex limosa*, *C. lasiocarpa*, *C. rostrata* un kosu *Equisetum* spp. audzēm (Bernard, Wildermuth, 2005).

Divjoslu airvabole *Graphoderus bilineatus*. Suga konstatēta Bārbeles ezerā un Zāļezērā. Katrā ezerā konstatēti vairāki eksemplāri, kas liecina par pastāvīgām populācijām abos ezeros. Sugai nozīmīgi biotopi ir daudzveidīgs jaukts peldlapu ūdensaugu (nimfeīdu) un zemūdens (elodeīdu) augājs (Kalniņš, 2006).

Platā airvabole *Dytiscus latissimus*. Suga konstatēta Bārbeles ezerā. Ezerā konstatēti vairāki indivīdi, kas liecina par pastāvīgu sugas populāciju ezerā. Sugai nozīmīgi biotopi ir daudzveidīgs jaukts peldlapu ūdensaugu (nimfeīdu) un zemūdens (elodeīdu) augājs.

Teritorijā iespējama arī karaliskās dižspāres *Anax imperator* (Zāļezers un tam piegulošais Ezera purvs), resnvēdera purvuspāres *Leucorrhinia caudalis* (Bārbeles ezers) un zaļganās zaigspāres *Lestes virens* atrašana. Bārbeles ezerā iespējama arī medicīnas dēles *Hirudo medicinalis* atrašana, jo pēc vietējo iedzīvotāju stāstītā „ezerā esot daudz dēļu” un tuvākā medicīnas dēļu atradne ir ~5 km attālumā no teritorijas.

F. Meži

Teritorijā nozīmīgākās mežu platības veido purvaini priežu meži. No bezmugurkaulniekiem šeit dominē kolembolas *Collembola*, augsnes ērces *Gamasina*, mazāk divspārņi *Diptera* un zirnekļi *Aranea*. Mazākās platībās sastopami slapjie lapkoku vai jauktie meži. Šajos mežos bezmugurkaulnieku sugu un eksemplāru skaits ir lielāks – dominē kolembolas *Collembola*, divspārņi *Diptera*, augsnes ērces *Gamasina*, gliemeži *Gastropoda*, vaboles *Coleoptera*. 306. kvartāla lapkoku nogabalos konstatēta relatīvi liela zemesgliemežu *Gastropoda* sugu daudzveidība un eksemplāru skaits, tai skaitā pumpurgliemeži *Vertigo*. Šie nogabali ir arī kā potenciāls reto un aizsargājamo taureņu biotops. No konstatētajām bezmugurkaulnieku sugām, vairākas teritorijas mežos sastopamās sugas, ir retas un/vai aizsargājamas (7. tab.).

Parka vīngliemezis *Helix pomatia*. Konstatēta populācija 308. kvartāla 2., 8., 9. nogabalā un Bārbeles ezera piekrastē.

Spožā skudra *Lasius fuliginosus*. Konstatēta populācija Bārbeles ezera piekrastē. Šī ir jauna sugas atradne Latvijā (Kalniņš, Dreimanis, 2007).

Teritorijā iespējama arī īpaši aizsargājamu vārpstiņgliemežu *Clausiliidae* (306. kvartāla 1., 4., 5., 6. nogabals), lielās skrejvaboles *Carabus coriaceus*, lielā asmaļa *Peltis grossa* (308. kvartāla 9., 11. nogabals), nātru lācīša *Callimorpha dominula*, purvraibeņu *Clossiana* (Ezera purvs), apšu raibeņa *Limenitis populi* un milzu trauskājoda *Pedicia rivosa* atrašana.

G. Purvi

Teritorijā nozīmīgākās purvu platības veido pārejas purvi, galvenokārt Ezera purvs. Dominējošās bezmugurkaulnieku grupas – divspārņi *Diptera* un zirnekļi *Aranea*, mazāk vaboles *Coleoptera*.

7. tabula

Dabas lieguma „Zaļezera purvs” teritorijā konstatēto un iespējamo Latvijas aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu saraksts un sugu aizsardzības kategorijas.

Taksons	LSG	Berne	ES	2000	2001	DMB
Mollusca - gliemji						
Gastropoda - gliemeži						
* <i>Clausiliidae</i> - vārpstiņgliemežu dzimta (izņemot gludo vārpstiņgliemezi <i>Cochlodina laminata</i>)	-	-	-	-	-	IS
<i>Helix pomatia</i> Linnaeus, 1758 – parka vīngliemezis	-	III	V	2	-	-
Annelida - posmtārpi						
* <i>Hirudo medicinalis</i> (Linnaeus, 1758) – medicīnas dēle	4	III*	V	1	1	-
Arthropoda - posmkāji						
Insecta - kukaiņi						
Odonata - spāres						

7. tabula (turpinājums)

Taksons	LSG	Berne	ES	2000	2001	DMB
* <i>Anax imperator</i> (Leach, 1815) – karaliskā dižspāre	3	-	-	1	-	-
<i>Leucorrhinia albifrons</i> (Burmeister, 1839) – raibgalvas purvspāre	-	II*	IV	1	-	-
* <i>Leucorrhinia caudalis</i> (Charpentier, 1840) – resnvēdera purvspāre	-	II*	IV	1	-	-
<i>Leucorrhinia pectoralis</i> (Charpentier, 1825) – spilgtā purvspāre	-	II	II, IV	1	-	-
<i>Nehalennia speciosa</i> (Charpentier, 1840) - sīkspāre	2	-	-	1	-	-

* <i>Lestes virens</i> (Charpentier, 1825) – zaļganā zaigspāre	3	-	-	1	-	-
Coleoptera - vaboles						
<i>Graphoderus bilineatus</i> (De Geer, 1774) – divjoslu aitvabole	-	II	II, IV	1	1	-
<i>Dytiscus latissimus</i> (Linnaeus, 1758) – platā airvabole	3	II	II, IV	1	1	-
* <i>Peltis grossa</i> (Linnaeus, 1758) – lielais asmalis	-	-	-	-	-	IS
* <i>Carabus coriaceus</i> (Linnaeus, 1758) – lielā skrejvabole	3	-	-	-	-	-
Lepidoptera - taureņi						
* <i>Clossiana</i> - purvraibeņi	1	-	-	1	-	-
* <i>Callimorpha dominula</i> (Linnaeus, 1758)	4	-	-	-	-	-
Diptera - divspārņi						
* <i>Pedicia rivosa</i> (Linnaeus, 1758) – milzu trauslkājods	2	-	-	-	-	-
Hymenoptera - plēvspārņi						
<i>Lasius fuliginosus</i> (Mayr, 1861) – spožā skudra	-	-	-	1	-	-

Apzīmējumi. LSG – Latvijas Sarkanā grāmata un attiecīgā kategorija (Andrušaitis, 1998); Berne – Bernes konvencijas sugas (II, III - pielikumi, * - papildinājumi); ES – ES Sugu un biotopu direktīvas sugas Nr. 92/ 43 EEC (II, III & V - pielikumi, * - papildinājumi); 2000 – MK noteikumu Nr. 396 (2000.14.11) “Īpaši aizsargājamo sugu saraksts” sugas (1, 2 - pielikumi); 2001 - MK noteikumu Nr. 45 (2001.30.01) “Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi” sugas (1 – pielikums); DMB – dabisko meža biotopu indikatorsugas.
*Potenciāli iespējamās sugas (gaiši zils fons).

2.4.3. Abinieki un rāpuļi

Lielāko teritorijas daļu aizņem pārejas purvs un purvāji (Pv), kuros abinieku un rāpuļu sugu sastāvs ir ļoti nabadzīgs – viena vai divas sugas. Abinieku daudzveidībai negatīvs faktors ir arī tas, ka Mīlupītes kanālu sistēma ir stipri eitroficēta, un piemērota tikai izturīgākajām sugām, tādām kā zaļās vardes. Novērotas trīs abinieku un divas rāpuļu sugas. Īpaši aizsargājamās sugas nav konstatētas.

- **Parastā varde *Rana temporaria*.** Atsevišķi īpatņi konstatēti augstā purva perifērijā, pie Zālezera, un Bārbeles ezera (M. Kalniņa novērojumi). Sastopama samērā nelielā skaitā.
- **Parastais krupis *Bufo bufo*.** Viens īpatnis konstatēts lieguma perifērijā, lieguma D malā tuvāk minerālaugsnēm (L. Auniņas novērojums).
- **Zaļā varde *Rana esculenta* komplekss.** Atsevišķi īpatņi konstatēti Bārbeles ezerā un ar to savienotajā Mīlupītes kanālu sistēmā.
- **Ļāvas ķirzaka *Zootoca vivipara*.** Sastopama dažādu priežu mežu jaunaudzēs un ceļmalās visā ĪADT; samērā parasta suga.
- **Zalktis *Natrix natrix*.** Viens eksemplārs konstatēts Bārbeles ezera D krastā.

Domājams, ka dabas liegumā „Zālezera purvs” sastopamas vēl dažas Latvijā parastas sugas, kas netika konstatētas apmeklējuma laikā:

- **Mazais tritons *Triturus vulgaris*** – piemērotas nārsta vietas konstatētas lieguma DA daļā; suga, iespējams, netika konstatēta apstākļu sagādīšanās dēļ, jo apmeklējuma laikā jūnija otrajā pusē pieaugušie dzīvnieki jau pamet ūdenstilpes, bet kāpuri vēl ir ļoti neliela izmēra un grūti konstatējami.
- **Glodene *Anguis fragilis*** – sugai ļoti piemēroti biotopi ir gar lieguma D malu; glodene ir slēpti dzīvojoša suga un, iespējams, netika konstatēta apstākļu sagādīšanās dēļ.

2.4.4. Putni

Līdz 2010. gadam konstatētas četras īpaši aizsargājamas putnu sugas: lielā gaura (3 īpatņi), niedru lija (1 īpatnis), rubenis (2 īpatņi) un dzērve (1 pāris) (Natura 2000 datu bāze).

Dabas liegumā „Zaļezera purvs” 2010. gadā konstatētas 8 Latvijas un Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamās putnu sugas. Divas no agrāk te atrastajām putnu sugām 2010. gadā nav konstatētas: lielā gaura un rubenis. Lielā gaura, iespējams, ir nejaušs ieceļotājs dabas liegumā, bet rubeņa novērošanai 2010. gadā apmeklējums veikts nedaudz novēloti un, visticamāk, tāpēc suga netika konstatēta. Sešas sugas konstatētas no jauna (8. tab.). Viena putnu suga, lauku lija, tikai dažkārt uzturas liegumā.

8. tabula

Dabas liegumā „Zaļezera purvs” konstatētās Latvijas un Eiropas īpaši aizsargājamās putnu sugas un to sastopamības biežums 2010. ligzdošanas sezonā

Sugas nosaukums	Biotops	Sastopamība dabas liegumā
Mazais ērglis <i>Aquila pomarina</i>	mežs, lauksaimniecības ainava	Medību teritorija. Iespējams, ligzdo 1 pāris
Ķīķis <i>Pernis apivorus</i>	mežs	Medību teritorija. Iespējams, ligzdo 1 pāris
Niedru lija <i>Circus aeruginosus</i>	klajas mitraines, lauksaimniecības ainava	Ligzdo 1 pāris
Lauku lija <i>Circus cyaneus</i>	klajas mitraines, lauksaimniecības ainava	Medību teritorija. Iespējams, ligzdo virzienā uz dienvidiem
Rubenis <i>Tetrao tetrax</i>	purvs	2001. gadā konstatēti 2 putni. 2010.g. nav konstatēts
Lielā gaura <i>Mergus merganser</i>	ūdenstilpes	2001. gadā konstatēti 3 putni. 2010.g. nav konstatēta
Dzērve <i>Grus grus</i>	slāpji meža iecirkņi, izcirtumi, mitraines	Ligzdo 1 pāris
Melnā dzilna <i>Dryocopus martius</i>	mežs	Ligzdo 1 pāris
Vakarlēpis <i>Caprimulgus europaeus</i>	skrajš priežu mežs, purvmalas	Ligzdo 3-4 pāri
Mazais mušķērājs <i>Ficedula parva</i>	mitri lapkoku un jaukti meži	Ligzdo 2- 4 pāri

Mazais ērglis *Aquila pomarina*

Populācijas lielums valstī – 2600-4000 pāru (Račinskis, 2004). Skaitu var ietekmēt mežsaimnieciskā, kā arī lauksaimnieciskā darbība. Līdz šim mazā ērgļa klātbūtne dabas liegumā nebija konstatēta. Viens putns novērots medījam pļavās teritorijas Z malas rajonā, uz Z no 306. kvartāla. Vēlāk šeit vēlreiz konstatēts viens putns medījam. Novērojumi liecina par aizņemtu teritoriju bez mazuļa.

Labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanas prasības.

Nepieciešami vidēja vecuma un veci lapu koku un jaukti meži, kuros nav priedes piejaukuma (vai tas ir neliels) pie plašākiem lauku, pļavu masīviem un līdzīgām atklātām vietām.

Ķīķis *Pernis apivorus*

Populācijas lielums valstī – 2000-3000 pāru (Račinskis, 2004). Skaitis pa gadiem nemēdz daudz mainīties un visumā ir stabils. Šai sugai, kas ir visai plastiska attiecībā uz ligzdošanas biotopa izvēli, dabas lieguma un tā robežām piegulošie vecāki meži ir piemēroti ligzdošanai. Klajā platības – pļavas, izcirtumi, retaines, stigas, jaunaudzes un līdzīgas zonas tiek izmantotas kā medību – barošanās vietas.

Teritorijas ziemeļu malā, pļavā ap 200 m no dabas lieguma robežas konstatēts jau lidojošs jaunais putns, kas uzturējās ligzdošanas teritorijā (prasīja barību).

Labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanas prasības. Nepieciešami vidēja vecuma un veci meži.

Niedru lija *Circus aeruginosus*

Populācijas lielums valstī – 1000-1500 pāru (Račinskis, 2004). Skaitis atkarīgs no piemērota biotopa platībām – niedrājiem, arī nelieliem. Skaitam Latvijā ir tendence palielināties, kas saistīts ar niedru lijas ligzdošanas uzvedības maiņu, vairāk orientējoties uz medīšanu agroainavā. Pirmo reizi teritorijā konstatēta 2001.gadā Zaļezera purvā. Ligzdo **1 pāris**.

Labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanas prasības. Saglabāt niedru zonas mitrainēs.

Lauku lija *Circus cyaneus*

Populācijas lielums valstī – 5-20 pāru (Račinskis, 2004). Reta. Ligzdo lauksaimniecības ainavā un mitrainēs. 2010.gadā redzēts tēviņš pārlidojam 307. kvartālu gar Ezera purvu virzienā uz ziemeļiem. Vēlāk novērota arī mātīte uz dienvidiem no dabas lieguma.

Ligzdo, iespējams uz dienvidiem no dabas lieguma un klajās platības dažkārt izmanto medībām.

Lielā gaura *Mergus merganser*

Populācijas lielums valstī – 100-150 pāru (Račinskis, 2004). Maršrutā, kas veikts „EMERALD” projekta ietvaros 2005.g., viens putns konstatēts Zaļezera purva austrumu malas ūdenstilpē. 2010.gada apsekojumos šī suga nav konstatēta. Vērtējams kā gadījuma novērojums, jo biotops šai sugai maz piemērots. Nepieciešami vidēja vecuma un veci meži ar vismaz atsevišķiem liela izmēra, dobumainiem kokiem. Ligzdo lielākos dobumos, nekā kaļ melnā dzilna, tādēļ nepieciešami tik veci liela izmēra koki, lai stumbros dobumi būtu veidojušies trupēšanas rezultātā.

Labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanas prasības. Nav aktuāli.

Rubenis *Tetrao tetrix*

Populācijas lielums valstī – 5000-10000 pāru (Račinskis, 2004). Rubeņu klasiskie biotopi ir augstie sūnu purvi. Nometnieks. Daļa Latvijas populācijas operatīvi riesto arī svaigos izcirtumos mežos un uz lauksaimniecības zemēm piemērotu mežaudžu tuvumā. Ierobežoti izmantojama suga. Skaitu neapšaubāmi negatīvi ietekmē liels meža cūku blīvums. Pirmo reizi teritorijā konstatēts 2001.gadā, kad novēroti 2 putni. 2010. gada apmeklējumos nav atrasts.

Dzērve *Grus grus*

Populācijas lielums valstī – 1000-2500 pāru (Račinskis, 2004). Skaitam Eiropas valstīs, tai skaitā arī Latvijā, ir tendence augt (Auniņš, Mārdega, 2010), ko, iespējams, veicinājusi šīs sugas labāka aizsardzība to atpūtas vietās migrāciju ceļā uz ziemošanas vietām. Latvijā dzērvju skaitu pozitīvi ietekmējis bebru skaita pieauguma radītā applūdušo un mitro platību, kā arī izcirtumu platību palielināšanās. Pirmo reizi teritorijā konstatēta 2001.gadā Zaļezera purvā. Divi putni ar mazuli novēroti Ezera purva centrālajā daļā arī 2010.gadā. Ligzdo **1 pāris**.

Melnā dzilna *Dryocopus martius*

Populācijas lielums valstī – 6000-8000 pāru (Račinskis, 2004). Latvijā var vērtēt kā diezgan bieži sastopamu. Apdzīvo mežus ar pietiekoši lielu dimensiju kokiem, kas nepieciešami dobumu kalšanai ligzdošanai (no 30 cm diametrā) – pieaugušus un vecus mežus. Svarīgs melno dzilnu skaitu noteicošs faktors ir arī vecu koku – lauztu, izgāztu, kaltsu – esamība. Ligzdo **1-2 pāri** melno dzilnu. Novērota lidojam baroties arī ārpus teritorijas.

Labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanas prasības. Nevēlama ir pieaugušo un veco mežaudžu pārlieka izkopšana – visu sauso, puskaltušo, daļēji kritušo un gulošo, kā arī stumbeņu izvākšanu no audzes, kā rezultātā šai sugai mazinās barības resursi un dobumu kalšanas iespējas.

Vakarlēpis *Caprimulgus europaeus*

Populācijas lielums Latvijā pēdējās desmitgadēs ir stabils – 15000-23000 pāru (Račinskis, 2004). Ligzdo **3-4 pāri**.

Labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanas prasības. Nepieciešami mozaīkveida vidēji un veci, nabadzīgu augšņu priežu meža iecirkņi, kas mijas ar jaunaudzēm, purviņiem, atklātām vietām.

Mazais mušķērājs *Ficedula parva*

Populācijas lielums valstī 50000 – 80000 pāru (Račinskis, 2004). Apdzīvo mitrus vecākus gan lapkoku, gan skujkoku un jauktus mežus. Skaits pa gadiem mēdz mainīties. 2010.gadā teritorijā konstatēts, varētu ligzdot **4-10 pāri**.

Labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanas prasības. Nepieciešami mitri vidēja vecuma un veci lapkoku vai jaukti neizkopti meži ar daudz struktūrelementiem – kritālām, stumbeņiem, lauztiem kokiem.

Pozitīvi ietekmējošie faktori

Dabas lieguma teritoriju pozitīvi ir ietekmējis tas, ka lielākajā daļā dabas lieguma nav notikusi nekāda saimnieciskā, tai skaitā mežsaimnieciskā darbība kopš dabas lieguma nodibināšanas. Tā rezultātā jau ilgāku laika periodu ir notikusi mežaudžu dabiska attīstība, kas vislabāk redzama vecākos nogabalos. Nedaudz notikusi arī dabiskiem mežiem raksturīgu struktūrelementu rašanās (kaltuši koki, kritālas un tml.) un uzkrāšanās, radot jaunas nišas sugām, kas pirms tam nebija sastopamas vai bija mazā skaitā.

Negatīvi ietekmējošie faktori

Iepriekšējos gadsimtos teritorijā un tās perifērijā veiktā meliorācija un vispārējā ūdens līmeņa pazemināšana radījusi kardinālas noteces izmaiņas apvidū. Straujākas sezonālās ūdens līmeņa svārstības gadu gaitā teritorijā radījušas pakāpeniskas biotopu izmaiņas un līdz ar to arī putnu faunas izmaiņas.

2.4.5. Zīdītāji

Teritorijā ir maz daudzveidīgai zīdītāju faunai piemērotu biotopu. Tās platība ir neliela un nav piemērota lielajiem zīdītājiem.

Teritorijā konstatētas divas īpaši aizsargājamas zīdītāju sugas - bebrs un ūdrs:

Sugas nosaukums	Bernes konvencija	Populācijas lielums	BD	LV	Medijams dzīvnieks
Bebrs <i>Castor fiber</i>	III	daži	II, IV	-	+
Ūdrs <i>Lutra lutra</i>	II	1 (ieklejo)	II, IV	1	-

Apzīmējumi

II – Bernes konvencijas II pielikuma suga;

III – Bernes konvencijas III pielikuma suga;

BD II, IV – Padomes Direktīvas 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību II, IV pielikuma suga;

LV – MK noteikumi Nr. 396 (2000.14.11) „Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo sugu sarakstu”, 1.2. pielikumi.

2010. gadā dabas liegumā konstatētas tikai bebra darbības pēdas, ūdra darbības pēdas netika konstatētas. Iespējams, teritorijā ūdrs *Lutra lutra* tikai ieklejo.

Liegumā konstatētas četras īpaši aizsargājamas sikspārņu sugas: ziemeļu sikspārnis *Eptesicus nilssonii*, Natūza sikspārnis *Pipistrellus nathusii*, rūsganais vakarsikspārnis *Nyctalus noctula* un ūdeņu naktssikspārnis *Myotis daubentonii* (9. tab.). Teritorijā iespējams barojas brūnais garausainis *Plecotus auritus*, taču šo sugu konstatēt neizdevās. Mazāk ticama, tomēr iespējama, ir Naterera naktssikspārņa *Myotis nattereri* klātbūtne, taču par šīs grūti konstatējamās sugas izplatību Latvijā vasarā gandrīz nav informācijas. Viens no diviem vispār zināmajiem šīs sugas vasaras atradumiem (1998.g.) ir no Bārbeles apkārtnes. Izņemot ūdeņu naktssikspārni, pārējās konstatētās sikspārņu sugas, visticamāk, lieguma teritorijā ielido baroties un padzerties no blakus teritorijām. Rūsganajam vakarsikspārnim, piemēram, tika atrasta vairošanās kolonija Bārbeles kapos; visticamāk uz ezera naktī novērotie dzīvnieki bija ieradušies no šīs kolonijas. Ūdeņu naktssikspārņi, visticamāk, apdzīvo dobumainus kokus turpat ezera tuvumā, tomēr novērotie 1 – 2 īpatņi neļauj droši apgalvot, vai šai sugai teritorijā ir vairošanās kolonija. Natūza sikspārņi uz ezera tika novēroti lielākā skaitā, tomēr šīs sugas kolonijas atrašanās lieguma teritorijā ir ļoti apšaubāma; visticamāk arī šie dzīvnieki ieradušies baroties uz ezera no kādas nezināmas kolonijas Bārbelē.

Kā iespējama īpaši aizsargājama zīdītāju suga liegumā ir mazais susuris *Muscardinus avellanarius* (nogabalā uz Z no Bārbeles ezera, kā arī mežos ezera A galā ārpus lieguma, kur ir piemērota lazdu paauga), taču šīs sugas konstatēšanai būtu iepriekš jāizliek būriši.

Biotopus un zīdītāju sugas negatīvi ietekmējošie faktori:

- 1) Potenciāla un jau notikusi mežu ciršana Bārbeles ezera A piekrastē ārpus lieguma. Šajā teritorijā atrodas gan sikspārņiem, gan mazajam susurim vispiemērotākie biotopi, kā arī meža josla nodrošina nepieciešamo buferjoslu ezeram (aizvējš, noēnojums u.c.). Aizaugošs izcirtums blakus dabas liegumam šobrīd būtiski liegumu neietekmē, tomēr šādu klajumu paplašināšanās ievērojami pasliktinātu apstākļus šajā lieguma malā.
- 2) Mežu aizaugšana ar invazīvu sugu – korintēm, kas samazina skrajās platības, kuras sikspārņi var izmantot kā barošanās vietas. Tā kā blīvajās korinšu audzēs parasti ir arī slikta ogu raža, tās nekalpo arī kā potenciāla barošanās vieta mazajam susurim.

Nepieciešamie aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumi sikspārņiem

Īpaši apsaimniekošanas pasākumi nav nepieciešami. Jāsaglabā pieaugušas mežaudzes visapkārt Bārbeles ezeram pašreizējā platībā, t.sk. arī ne mazāk kā 50 m platā joslā ārpus lieguma teritorijas ezera austrumu galā, lai nodrošinātu ezeram sikspārņiem nepieciešamo vēja aizsegu.

9. tabula

Īpaši aizsargājamās sikspārņu sugas dabas liegumā „Zaļezera purvs”

Taksons	Bernes konvencija	Bonnas konv.	BD	LV	Mikroliegumu suga	LSG
<i>Eptesicus nilssonii</i> Keyserling et Blasius, 1839 - ziemeļu sikspārnis	II	II*	IV	1	-	-
<i>Nyctalus noctula</i> Schreber, 1774 - rūsganais vakarsikspārnis	II	II*	IV	1	-	-
<i>Pipistrellus nathusii</i> Keyserling et Blasius, 1839 - Natūza sikspārnis	II	II*	IV	1	-	-
<i>Myotis daubentonii</i> Kuhl,	II	II*	IV	1	-	-

1819 – ūdeņu naktssikspārnis						
---------------------------------	--	--	--	--	--	--

Apzīmējumi

II – Bernes konvencijas II pielikuma suga;

II – Bonnas konvencijas II pielikuma suga, * attiecas tikai uz Eiropas populāciju;

BD – Eiropas Padomes Direktīvas 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību IV pielikuma suga;

LSG – Latvijas Sarkanās grāmatas suga (Andrušaitis, 1998);

LV – MK noteikumi Nr. 396 (2000.14.11) „Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo sugu sarakstu”, 1., 2. pielikumi.

2.5. Citas vērtības

Dabas liegumā daudzviet konstatēti lieli skudru pūžņi. Lielākais no tiem, aptuveni 1,4 m augsts un 1,8 m plats, atrasts 308. kvartāla 9. nogabalā. Šādi lieli skudru pūžņi lielā skaitā ir arī tuvākajā apkārtnē.

Pie Bārbeles ezera ir vairākas vecas priedes, kurām redzamas atsveķošanas pazīmes. Tās liecina par mežsaimnieciskās darbības tendencēm 1950-os gados vai pat agrāk, kad sveķu iegūšana bija viena no mežsaimniecības nozarēm Latvijā.

2.6. Teritorijas dabas vērtību saglabāšanas un ieinteresēto pušu interešu izvērtējums

Balstoties uz dabas lieguma izveidošanas mērķi, īpaši aizsargājamo sugu un biotopu sastopamību dabas liegumā, valstī un citur Eiropā, noteiktas dabas aizsardzības prioritātes dabas liegumā.

Attiecībā uz sugām un biotopiem, prioritāte ir Eiropas Savienībā reti un apdraudētiem biotopiem un sugām, kā arī Latvijai tipiskiem biotopiem. Tie ir sekojoši biotopi un sugas: purvaini meži, pārejas purvs un slīkšņas, ezeri, karsta kritenes, divjoslu airvabole *Graphoderus bilineatus*, platā airvabole *Dytiscus latissimus* un spilgtā purvspāre *Leucorrhinia pectoralis*.

Attiecībā uz dabiskajiem procesiem, prioritāte ir saglabāt kūdras veidošanos dabas lieguma purvos un mežos uz kūdras augsnēm un nodrošināt dabisku mežaudžu attīstību. Dabas resursu izmantošanas ziņā dabas liegums jā saglabā ilgtermiņā kā ogu resursu vieta.

Izstrādājot dabas aizsardzības plānu bija jāvērtē gan blakus esošo īpašumu zemes lietošanas veids un īpašnieku intereses, gan dabas lieguma vērtību saglabāšanai nepieciešamie pasākumi, kā arī jāizvērtē vai un kādā apmērā ir iespējams iekārtot dabas taku un atpūtas vietu dabas liegumā, jo to vēlējās vietējie iedzīvotāji.

Dabas lieguma austrumos atrodas ganības un ūdens līmenis ganībās ir atkarīgs no Mīlupītes spējas ūdeņus novadīt tālāk uz Misu. Ganības atrodas saimniecības „Silavēji” īpašumā. Ganības atrodas zemā purva vietā, kas nosusināts jau 1960. gados. 2006. gadā Mīlupīte tīrīta ganībām pieguļošajā, labajā, pusē, jo ganībās bija pārāk augsts ūdens līmenis un to izmantošana bija apgrūtināta. Mīlupītes tīrīšana visā platumā netika veikta, jo tas varētu negatīvi ietekmēt dabas liegumā esošos mitrājus. Lai gan ūdens novadīšanas kapacitāte šobrīd Mīlupītei vērtējama kā laba, to kavē uz Mīlupītes izveidotie bebru aizsprosti, kas ir jānojauc.

Brīvas ūdens plūsmas uzturēšana Mīlupītē un tās renovācija, tīrot tikai tās vienu (labo) pusi, arī turpmāk būtu pieļaujama. Pasākums nepieciešams, lai liegumam blakus pieguļošajās saimniecībās saglabātu zemes apsaimniekošanai optimālu hidroloģisko režīmu. Blakus dabas liegumam Mīlupīte robežojas ar 15 saimniecībām. No tām lielākās ir: „Ķirveļi”, „Silavēji”, „Vērdiņi”, „Jaunindrāni”, „Indras”, „Rušķeri”, „Upmaļi”, „Grantskalni”, „Salmiņi”. Par pasākumu atbild Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi”. Vismaz reizi 10 gados, pamatojoties uz meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju tehniskās pārbaudes atzinuma, veic Mīlupītes gultnes tīrīšanas (renovācija vai rekonstrukcija) pasākumus, kā arī visu laiku nodrošina brīva ūdens plūsmu Mīlupītē. Gultni tīra līdz sākotnējam dziļumam, kas minēts Valsts ūdensnotekas Mīlupīte pik.00/00 ÷ 111/50- Bauskas rajona

Bārbeles un Stelpes pagastos gultnes rekonstrukcijas projektā (2005, valsts SIA Meliorprojekts, šifrs 2795). Pasākums nedrīkst pazemināt dabas liegumā esošo pārmitro biotopu saglabāšanai nepieciešamo optimālo gruntsūdens līmeni, kas ziemžēl vēl nav noteikts, jo šādi pētījumi nav bijuši. Optimālais gruntsūdens līmenis jānosaka 2011. gada laikā. Kad nojauc bebru aizsprostus uz Mīlupītes, jānodrošina, lai ūdens pastiprināti nenoplūst no Ezera purva pa grāvi lieguma ziemeļaustrumos. To veic, ierīkojot nelielu dambi.

Dabas liegumā „Zaļezera purvs” esošo Meliorācijas kadastrā iekļauto (5.1. pielik.) un neiekļauto viena īpašuma grāvju uzturēšana, renovācija un rekonstrukcija nav nepieciešama. To neuzturēšana būtiski neietekmēs liegumam pieguļošos zemju gabalus. Abos koplietošanas grāvjos, kas atrodas uz lieguma robežas, uztur brīvu ūdens plūsmu, taču tajos neveic renovāciju un rekonstrukciju.

Kopumā, bebru darbība dabas lieguma teritorijā vērtējama kā pozitīva, bet Mīlupītē – kā negatīva.

Ieinteresētās puses un to intereses un pienākumi dabas liegumā „Zaļezera purvs”

Ieinteresētā puse	Intereses un/vai pienākumi teritorijā	Iespējamais ieguldījums dabas aizsardzības plāna realizācijā un ietekme uz dabas vērtību saglabāšanu
AS „Latvijas Valsts meži” Vidusdaugavas mežsaimniecība	Apsaimniekot dabas liegumu saskaņā ar normatīvajiem aktiem	Var realizēt atsevišķus pasākumus, tādējādi sekmējot dabas vērtību saglabāšanos liegumā
Vecumnieku novada iedzīvotāji un Lietuvas pierobežas ciemu iedzīvotāji	Iegūt informāciju par novada dabas vērtībām. Ogošana. Makšķerēt Bārbeles ezerā.	Veicina dabas vērtību saglabāšanos saudzīgi pret tām izturoties
Dabas liegumam pieguļošo zemju īpašnieki	Uzturēt savā īpašumā apsaimniekošanai piemērotu ūdens līmeni, apsaimniekot savus īpašumus atbilstoši to zemes lietošanas mērķim	Izpratne par dabas vērtībām sekmē dialogu starp iesaistītajām pusēm
m/f „Gaisma”	Dabas liegums kā medījamo dzīvnieku patvēruma vieta, dažkārt dabas liegumā notiek medības ar dzinējiem	Uztur optimālu lielo zīdītāju blīvumu liegumā un apkārtnē.
Valsts SIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi”	Uztur valsts nozīmes ūdensnotekā Mīlupītē brīvu ūdens plūsmu, veic nepieciešamo renovāciju	Uzturot valsts nozīmes ūdensnotekā Mīlupītē optimālu caurplūdumu, tīrot to tikai labajā pusē, kā arī atbrīvojot to no bebru aizsprostiem, aizsērējumiem sekmē liegumam pieguļošo zemes īpašnieku interešu ievērošanu
Vecumnieku novada dome	Pārstāvēt iedzīvotāju intereses, sekmēt novada attīstību	Var piedalīties atsevišķu pasākumu realizācijā
LR Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	Nodrošināt dabas aizsardzības likumdošanu	Var finansiāli atbalstīt sagatavotos projektus dabas aizsardzības plāna ieviešanai
Zemgales plānošanas reģions	Nodrošināt dabas aizsardzības plāna izstrādes finansējumu, pārraudzīt plāna izstrādi	Var finansiāli atbalstīt sagatavotos projektus dabas aizsardzības plāna ieviešanai
Dabas aizsardzības pārvalde	Īsteno valsts dabas aizsardzības politiku, pārvalda dabas liegumu, var veikt pasākumus saskaņā ar dabas aizsardzības plānu	Sekmē dabas aizsardzības plāna ieviešanu, piedaloties atsevišķu pasākumu realizācijā
Jelgavas reģionālā vides pārvalde	Pārraudzīt dabas un vides aizsardzības likumdošanas normu ievērošanu	Var atbalstīt dabas aizsardzības plāna ieviešanu un seko līdzi tā realizācijai
VMD, Zemgales virsmežniecība	Pārraudzīt dabas aizsardzības likumdošanas normu ievērošanu meža zemēs	Piedalās un seko līdzi dabas aizsardzības plāna ieviešanai.
Dabas aizsardzības pārvalde	Nodrošināt Natura 2000 monitoringu	Iegūst regulāru informāciju par Biotopu direktīvas biotopu un sugu stāvokli dabas liegumā
Latvijas Dabas fonds	Sagatavot dabas aizsardzības plānu	Var realizēt atsevišķus dabas aizsardzības plāna pasākumus, piesaistot finansējumu
Zinātnieki	Veikt pētījumus dabas liegumā	Var veikt pētījumus, kas nepieciešami dabas aizsardzības plāna realizācijā

III Teritorijas saglabāšanas mērķi

3.1. Teritorijas apsaimniekošanas ideālie jeb ilgtermiņa mērķi

1. Dabas liegumā atrodas mitrāji ar to ilglaicīgai saglabāšanai optimālu hidroloģisko režīmu un īpaši aizsargājamo un mitrājiem tipisko augu un dzīvnieku sugu populācijas ir optimālā stāvoklī.
2. Dabas liegumam pieguļošajos zemes īpašumos hidroloģiskais režīms ir piemērots to zemes lietošanas mērķim.

3.2. Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi plānā apskatītajam apsaimniekošanas periodam

Institucionālie un organizatoriskie aspekti

1. Nodrošināt dabas aizsardzības plāna ieviešanas juridisko bāzi.
2. Dabas lieguma nosaukuma maiņa saskaņā ar vietvārdu no „Zaļezera purvs” uz „Zāļezera purvs”.
3. Dabas lieguma robeža atpazīstama dabā.
4. Veikti dabas lieguma robežu grozījumi un dabas liegumā neatrodas kapsēta.

Dabas vērtību saglabāšana

5. Saglabāt dabas liegumā esošo reto un aizsargājamo, kā arī liegumam tipisko augu un dzīvnieku sugu populācijas vismaz to pašreizējā stāvoklī.
6. Saglabāt dabas liegumā esošos pārmitros mežus 200 ha un pārejas purvus 62 ha platībā un sekmēt to kvalitātes uzlabošanu.
7. Saglabāt dabiskos meža biotopus vismaz to pašreizējā platībā – 11,1 ha.
8. Saglabāt Biotopu Direktīvas I pielikuma biotopus un II, IV un V pielikuma augu un dzīvnieku sugas vismaz to pašreizējā stāvoklī un sekmēt biotopu kvalitātes uzlabošanu.

Zinātniskā izpēte un monitorings

9. Nodrošināt optimālu hidroloģisko stāvokli dabas liegumā, kā arī veikt tā monitoringu un mitrāju augāja monitoringu.
10. Iegūt informāciju par Biotopu direktīvas I pielikuma biotopu stāvokli dabas liegumā.
11. Iegūt informāciju par īpaši aizsargājamo un reto bezmugurkaulnieku sugu sastopamību dabas liegumā.

Sabiedrībai nozīmīgo infrastruktūras objektu ierīkošana un apsaimniekošana

12. Sekmēt dabas izziņas iespējas novadā.
13. Iegūt informāciju par dabas lieguma antropogēno noslodzi.
14. Optimāla hidroloģiskā režīma uzturēšana dabas liegumam pieguļošajos īpašumos.

IV Apsaimniekošanas pasākumi un funkcionālais zonējums

4.1. Apsaimniekošanas pasākumi

Apsaimniekošanas pasākumi plānoti laika periodam no 2010. gada līdz 2020. gadam, taču tie ir pārskatāmi un maināmi, vadoties pēc monitoringa rezultātiem, kā arī, ja rodas neparedzēti apstākļi, kas liek tos mainīt, un to nepieciešamību var zinātniski pamatot. Apsaimniekošanas pasākumu maiņu veic Dabas aizsardzības pārvaldes administrācija sadarbībā ar dabas lieguma apsaimniekotājiem savas kompetences ietvaros vai piesaistot attiecīgās nozares speciālistus. Pasākumu maiņa ir jādokumentē.

Apsaimniekošanas pasākumiem ir vērtēta to realizēšanas nepieciešamība, vadoties pēc pasākuma ietekmes uz dabas vērtību saglabāšanu un citu sabiedrībai nozīmīgu interešu ievērošanu. Ieviešot dabas aizsardzības plānu kā pirmie jāveic pasākumi, kuri ir būtiski dabas lieguma mērķa sugu un biotopu saglabāšanā vai tie ir priekšnosacījums šo būtisko pasākumu īstenošanai.

I – prioritāri veicams pasākums, kas būtisks dabas lieguma mērķa sugu un biotopu saglabāšanā un kura nerealizēšana var novest pie šo sugu un biotopu kvantitatīvo vai kvalitatīvo parametru samazināšanās;

II – vajadzīgs pasākums, kura īstenošana pozitīvi ietekmē dabas vērtību saglabāšanos;

III – vajadzīgs pasākums, kura realizācija sekmē citu sabiedrībai nozīmīgu interešu ievērošanu;

IV – pasākumam nav būtiskas tiešas pozitīvas ietekmes uz dabas vērtību saglabāšanos un tas nav tieši saistīts ar citu sabiedrībai nozīmīgu interešu ievērošanu, taču tā realizācija sekmē citu pasākumu īstenošanu.

Katram 3. sadaļā izvirzītajam mērķim izdalīti viens vai vairāki pasākumi tā sasniegšanā. Mērķa numurs tas pats, kas 3. sadaļā.

11. tabula. Dabas lieguma „Zaļezera purvs” apsaimniekošanas pasākumu kopsavilkums
Precīzas izmaksas ir grūti prognozējamas, tās būs atkarīgas no izmaksām konkrētā gadā. Tabulā minēts optimālais pasākumu izpildes termiņš.

Mērķa Nr.	Pasākums	Prioritāte, izpildes termiņš	Iespējamais finansētājs	Iespējamais izpildītājs	Iespējamās izmaksas	Izpildes indikatori
Institucionālie un organizatoriskie aspekti						
1.	4.1.1. Dabas lieguma individuālo aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumu sagatavošana	IV 2011.	LR VARAM	LR VARAM	n.z.	Ministru kabineta apstiprināti dabas lieguma indiv. aizs. un aps. not.
2.	4.1.2. Dabas lieguma nosaukuma maiņa	IV 2011	LR VARAM	LR VARAM	n.z.	Normatīvajos aktos dabas lieguma nosaukums ir „Zaļezera purvs”
3.	4.1.3. Dabas lieguma informatīvo zīmju izgatavošana, izvietošana dabā, uzturēšana	IV regulāri	DAP, AS „LVM” Vidusdaugavas MS	DAP, AS „LVM” Vidusdaugavas MS	Atkarībā no materiāliem	Informatīvās zīmes izvietotas dabā
4.	4.1.4. Dabas lieguma robežu grozījumi	III pēc iespējām	LR VARAM	LR VARAM	n.z.	Ministru kabineta apstiprinātas jaunās dabas lieguma robežas
Dabas vērtību saglabāšana						
5., 6., 7., 8.	4.1.5. Mežaudžu dabiska attīstība: mežaudzes bez mežsaimnieciskās darbības 250,3 ha platībā.	I visu laiku	-	AS „LVM” Vidusdaugavas MS	-	Mežaudzes attīstās dabiski
5., 6., 7., 8.	4.1.6. Dambju izveide uz susināšanas grāvjiem vai esošo bebru aizsprostu uzturēšana dabas liegumā	I Pēc 4.1.9. pasākuma realizācijas	Valsts meža zemēs – AS „LVM”, privātajās – DAP	AS „LVM” Vidusdaugavas MS, DAP	Aptuveni 100-150 LVL par vienu dambi	Uz grāvjiem izveidoti un uzturēti dambji vai saglabāti bebru aizsprosti
5., 6., 7., 8.	4.1.7. Viena īpašuma grāvju neuzturēšana	I visu laiku	AS „LVM” Vidusdaugavas MS	AS „LVM” Vidusdaugavas MS	-	Grāvji netiek uzturēti
-	4.1.8. Kopšanas cirtes dabas liegumā 10,2 ha platībā	II Pēc iespējām	AS „LVM” Vidusdaugavas MS	AS „LVM” Vidusdaugavas MS	n.z.	Dabas liegumā veiktas kopšanas cirtes
5., 6., 7., 8.	4.1.9. Sadzīves atkritumu savākšana dabas liegumā	II Pēc iespējām	AS „LVM” Vidusdaugavas MS, Vecumnieku novada dome	brīvprātīgie	n.z.	Dabas liegumā neatrodas sadzīves atkritumi

Zinātniskā izpēte un monitorings						
5., 6., 7., 8., 9.	4.1.10. Dabas lieguma hidroloģiskā režīma izpēte 4.1.11. Veikt dabas lieguma biotopu mitruma monitoringu	I 2011.	DAP vai kāda no NVO, zinātniskā institūcija	Eksperts- hidrologs	n.z.	Ierīkotas gruntsūdens līmeņa mērījumu akas/veikti augsnes mitruma mērījumi, hidrologa atskaite
9.	4.1.12. Veikt dabas lieguma mitrāju augāja monitoringu	II Līdz 2014. gadam uzsākt	Kāda no NVO, LLU vai LU vai DAP	Eksperts- botāniķis	n.z.	Dati par augāja kvalitātes izmaiņām apkopoti atskaitē
9.	4.1.13. Veikt dambju un bebru aizsprostu monitoringu	II Atkarībā no 4.1.6. realizācijas gada	Valsts meža zemēs – AS „LVM” Vidusdaugavas mežsaimniecība, privātajās – DAP vai īpašnieks		n.z.	Iegūta informācija par dambju stāvokli
10.	4.1.14. Veikt Natura 2000 vietu monitoringu	IV Sākot ar 2011., vismaz 1x sešos gados	DAP	Attiecīgās nozares eksperti	n.z.	Regulāri iegūti dati par biotopu kvalitāti apkopoti datu bāzē
11.	4.1.15. Veikt īpaši aizsargājamo un reto bezmugurkaulnieku sugu izpēti dabas liegumā.	IV Pēc iespējām	n.z.	Eksperts - entomologs	300 LVL	Apstiprināta vai noraidīta potenciālo sugu klātbūtne, reto un aizsargājamo sugu saraksts
Sabiedrībai nozīmīgo infrastruktūras objektu ierīkošana un apsaimniekošana						
12.	4.1.16. Atpūtas un dabas izziņas infrastruktūras izveidošana un uzturēšana	IV Pēc iespējām	Valsts meža zemēs – AS „LVM” Vidusdaugavas mežsaimniecība, liegumam piegulošajās privātajās zemēs - dažādi	Valsts meža zemēs – AS „LVM” Vidusdaugavas mežsaimniecība, privātajās - dažādi	Atkarībā no materiāliem	Ierīkota autostāvvietas, 3 informācijas stendi izvietoti dabā, ierīkota un uzturēta atpūtas vieta
13.	4.1.17. Apmeklētāju plūsmas monitorings	IV Pēc iespējām realizācijas	n.z.	Brīvprātīgie, reģiona TIC darbinieki	Atkarībā no izvēlētās metodes	Informācija par dabas lieguma apmeklētāju skaitu, ja nepieciešams - rīcība
14.	4.1.18. Brīvas ūdens plūsmas uzturēšana Mīlupītē	III	Valsts SIA ‘ZMNĪ’	Valsts SIA ‘ZMNĪ’	n.z.	Uz Mīlupītes neatrodas bebru aizsprosti

Apzīmējumi – n.z. nav zināms. Tālāk seko augstāk minēto pasākumu apraksts.

Institucionālie un organizatoriskie aspekti

1. Nodrošināt dabas aizsardzības plāna ieviešanas juridisko bāzi.

4.1.1. Sagatavot dabas lieguma individuālo aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumu projektu un apstiprināt kā Ministru kabineta noteikumus.

Pasākums daļēji veikts dabas aizsardzības plāna ietvaros (skat. 5.2. nodaļu), pēc plāna saskaņošanas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā, to turpina LR VARAM Dabas aizsardzības departaments līdz dabas lieguma individuālie aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi ir apstiprināti kā Ministru kabineta noteikumi.

2. Dabas lieguma nosaukuma maiņa saskaņā ar vietvārdu no „Zaļezera purvs” uz „Zāļezera purvs”.

4.1.2. Dabas lieguma nosaukuma maiņa

Nomainīt dabas lieguma nosaukumu LR normatīvajos aktos saskaņā ar vietvārdu no „Zaļezera purvs” uz „Zāļezera purvs”. Pasākums nepieciešams, lai tiktu saglabāti un lietoti novada vietvārdi. Svešu vietvārdu lietošana izraisa neizpratni novada iedzīvotājos un nesekmē sadarbību. Pēc plāna apstiprināšanas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā, dabas lieguma nosaukuma grozījumus uz Ministru kabinetu virza VARAM Dabas aizsardzības departaments.

3. Dabas lieguma robežu atpazīstamība.

4.1.3. Dabas lieguma informatīvo zīmju izgatavošana, izvietošana dabā, uzturēšana

Dabas lieguma robežas nepieciešams iezīmēt dabā vēl ar 6 informatīvām zīmēm saskaņā ar “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumos”(MK noteikumi Nr. 415, 22.07.2003, ar grozījumiem 26.10.2004. MK noteikumi Nr. 898) noteiktajām prasībām. Informatīvas zīmes izvietojamas vietās, kur notiek vislielākā cilvēku plūsma - pie ceļa uz Bārbeles ezeru, pie ogotāju takām, kvartālstīgām. Pasākumu veic AS „LVM” Vidusdaugavas mežsaimniecība sadarbībā ar Dabas aizsardzības pārvaldes administrāciju.

4. Dabas liegumā neatrodas kapsēta.

4.1.4. Veikt dabas lieguma „Zaļezera purvs” robežu grozījumus.

Pasākums nepieciešams, lai dabas liegumā atrastos tikai ar dabas vērtībām saistītie biotopi. No dabas lieguma nepieciešams izslēgt AS „LVM” Vidusdaugavas mežsaimniecība tiesiskajā valdījumā esošo kapsētu 307. kvartāla 12. nogabalā, 0,2 ha platībā.

Pēc plāna apstiprināšanas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā, dabas lieguma robežu grozījumus uz Ministru kabinetu virza VARAM Dabas aizsardzības departaments. Pasākumu veic vienlaicīgi ar dabas lieguma nosaukuma maiņu. Līdz robežu izmaiņām, kapsētā pieļaujamas visas ar kapsētas izmantošanu saistītās darbības.

Dabas vērtību saglabāšana

5. Saglabāt dabas liegumā esošo reto un aizsargājamo, kā arī liegumam tipisko augu un dzīvnieku sugu populācijas vismaz to pašreizējā stāvoklī.

6. Saglabāt dabas liegumā esošos pārmitros mežus 200 ha un pārejas purvus 62 ha platībā un sekmēt biotopu kvalitātes uzlabošanu.

7. Saglabāt dabisko meža biotopus vismaz to pašreizējā platībā – 11,1 ha.

8. Saglabāt Biotopu Direktīvas I pielikuma biotopus un II un V pielikuma augu un dzīvnieku sugas vismaz to pašreizējā stāvoklī un sekmēt biotopu kvalitātes uzlabošanu.

4.1.5. Mežaudžu dabiska attīstība: mežaudzes bez mežsaimnieciskās darbības 250,3 ha platībā.

Pasākums nepieciešams gan dabisko meža biotopu saglabāšanai, gan citu mežaudžu, tai skaitā Eiropā retu un sargājamu mežu tipu, saglabāšanai, kā arī reto un aizsargājamo un tipisko sugu saglabāšanai. Šo biotopu kvalitāte tikai palielinās, ja mežaudzes attīstās dabiski. Attiecas uz visām mežaudzēm 250,3 ha platībā, izņemot: 308. kv. 20 (d), 21., 22., 23 (d.), 24 (d.), 25. nog.

4.1.6. Dambju izveide uz susināšanas grāvjiem vai dabas liegumā esošo bebru aizsprostu uzturēšana.

Pasākums nepieciešams, lai ilgtermiņā saglabātu Ezera purvam un pārmitrajiem mežiem nepieciešamo hidroloģisko režīmu. Plāna izstrādes gaitā identificētas (6., 7. pielik.) trīs vietas, kuras ir īpaši svarīgas pārmitro biotopu hidroloģiskā režīma uzturēšanā. Dambju Nr.1 un Nr. 3. veidošana veicama tikai tad, ja zemes īpašnieks vai lietotājs tam piekrīt. Zemes īpašnieks, kura īpašums robežojas ar dambi Nr.3., neiebilst pret šī nelielā dambja ierīkošanu. Ar zemes īpašnieku, kura īpašumam cauri tek grāvis (kadastra Nr.40440020041), uz kura būtu nākotnē jāveido dambis Nr.1, neizdevās sazināties plāna izstrādes laikā. Īpašnieka viedoklis skaidrojams.

Kamēr nav nojaukti bebru aizsprosti uz Mīlupītes, dambja Nr.1. izveide ārpus dabas lieguma nav nepieciešama. Ja tiek veidots dambis Nr.1., tas būtiski neietekmēs blakus esošos mežus, jo dambis plānots pie grāvja ietekas Mīlupītē. Šobrīd aktuāli ir uzturēt bebru aizsprostu Nr.2, aizberot izjaukto aizsprosta malu. un izveidot dambi Nr. 3. vietā, kur notiek notece no dabas lieguma purvainajiem mežiem (9. pielik).

Abi grāvji, uz kuriem nepieciešams veidot dambjus (Nr.1, Nr.3), ir seklāki par 1,2 m.

Saskaņā ar MK noteikumiem „Meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju būvniecības kārtība”(MK noteikumi Nr.261, 16.03.2010). 5. punktu `Būvniecības vai būves nojaukšanas iesniegums–uzskaites karte (turpmāk – uzskaites karte), būvprojekts un būvatļauja nav nepieciešama, ja pēc būvdarbu apjoma un būvvietas saskaņošanas būvvaldē viena zemes īpašuma robežās veic aizsprostu izveidi uz atsevišķiem sekliem (līdz 1,2 m) susinātājgrāvjiem vai kontūrgrāvjiem ūdens noteces aizturēšanai purvos un palieņu pļāvās, ja to izveide paredzēta īpaši aizsargājamās dabas teritorijas individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos un ja būves apjoms un būvvieta papildus saskaņota ar Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvaldi, Valsts meža dienesta virsmežniecību (darbībai, kas plānota meža zemēs) un meliorācijas sistēmas īpašnieku vai tiesisko valdītāju`. Augstāk minētajā gadījumā saskaņā ar šo noteikumu 6.punktu `nekustamā īpašuma īpašnieks, nomnieks, lietotājs vai tā pilnvarota persona (projekta vadītājs) iesniedz būvvaldē:

- zemes robežu plāna un, ja zeme ir meliorēta, zemes īpašuma meliorācijas pases datu izkopējumu divos eksemplāros (dokumenta eksemplāru skaits un to identiskums nav attiecināms uz dokumentiem elektroniskā formā) ar iezīmētām būvju atrašanās vietām un pierakstītiem galvenajiem parametriem (garums, platums, dziļums).

Būvvalde būvniecības ieceri saskaņo vai sniedz rakstiski pamatotu atteikumu saskaņot būvniecības ieceri, ja tā neatbilst būvniecību regulējošo normatīvo aktu prasībām`.

Dambju veidošanā var izmantot citu projektu pieredzi (Bergmanis, 2004, Nusbaums, 2008). Abi dambji, kā arī bebru aizsprosta uzturēšana Nr.2. veidojami un uzturami, izmantojot roku darbu. Dambi Nr.1 ierīko un pārrauga DAP administrācijas speciālisti, bet dambi Nr. 3 – AS „LVM” Vidusdaugavas mežsaimniecība. Dambi/bebru aizsprostu Nr. 2. pārrauga AS „LVM” Vidusdaugavas mežsaimniecība.

4.1.7. Viena īpašuma grāvju neuzturēšana

Pasākums nepieciešams, jo dabas liegumā atrodas pārmitrie biotopi. Attiecas uz Meliorācijas kadastrā iekļautajiem diviem grāvjiem (5.1.pielik., 1.att.) un visiem pārējiem grāvjiem dabas liegumā. Daļa grāvju ir jau aizauguši ar sfagniem un vaskulārajiem augiem. Grāvju neuzturēšana neveicina blakus esošo zemju applūšanu, tiem ir lokāla ietekme. Tā kā grāvis, kas iztek no Ezera purva ir dabiskā Mīlupītes tecējuma vieta, jāseko līdzi, lai vismaz neliela ūdens plūsma būtu šajā grāvī.

!!! Ja šos abus pasākumus (4.1.6., 4.1.7.) neveic, tad ilgtermiņā Mīlupītes renovācijas un uzturēšanas rezultātā var pazemināties ūdens līmenis Ezera purvā un pārmitrajos mežos liegumā. Tas var sekmēt purva aizaugšanu ar krūmiem un kokiem, pārmitro mežu pārkrūmošanos un sfagnu sūnu seguma samazināšanos mežaudzēs. Tādējādi pārmitro mežu un purva kvalitāte samazināsies, var tikt apdraudēti arī dzērveņu resursi Ezera purvā.

4.1.8. Kopšanas cirtes dabas liegumā 10,2 ha platībā.

Lai veicinātu lielas dimensijas priežu audžu ar labi attīstītiem vainagiem veidošanos, pieļaujamas kopšanas cirtes daļā 308. kvartāla nogabalu (12. tab., 6. pielik.), kopā 10,2 ha platībā. Veicot kopšanas cirti - uzlabojot koku augšanas apstākļus, atstājami audzes resnākie koki. Mežizstrādei izmantojami jau esošie treilēšanas ceļi bez to paplašināšanas. Ieteicams kopšanas cirtes veikt bez tā saucamo „Forvarderu” izmantošanas. Ja nepieciešams darbu veikšanā izmantot meža apsaimniekošanas tehniku, tad tādu, kuras īpatnējais spiediens uz augsni nepārsniedz 0,76 kg/cm³. Ieteicams kopšanas cirtes, ieskaitot korinšu izcīršanu, veikt vecā mēness fāzē, kas varētu samazināt sugas vairošanos ar atvasēm. Šajos nogabalos laika periodā no 2001. līdz 2003. gadam veiktas krājas kopšanas cirtes.

12. tabula.

Nogabali, kuros pieļaujamas kopšanas cirtes dabas liegumā „Zaļezera purvs”.

				Kv.	Nog.
Nd	8P51 1E51 1B51	2	308	25	
Nd	10P45	2	308	22	
Dms	9P44 1E44	2	308	24d	
Dms	7P53 2E53 1B53	2	308	23d	
Ln	10P45	2	308	21d	
Nd	7P53 2E53 1B38	2	308	20d	

Iespējamie riski

308. kvartālā, nogabalos, kuros plānotas kopšanas cirtes aug invazīvā suga vārpainā korinte *Amelanchier spicata*. Izveidojot jaunas atklātas lauces pēc kopšanas cirtes, ir risks, ka korintes izplatīsies.

Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā eksperti un AS „LVM” Vidusdaugavas mežsaimniecības pārstāvji vienojās, ka kopšanas cirtes netiks veiktas 19 nogabalos 51,4 ha platībā, lai gan to pieļauj šo audžu vecums (13. tab.). Šīs mežaudzes atstājamas dabiskajai attīstībai. Tās ir stādītas audzes ar vienu valdaudzes valdošo koku sugu.

13. tabula.

Kvartāli un nogabali dabas liegumā „Zaļezera purvs”, kuros kopšanas cirtes nav plānotas.

Platība, ha				Kv.	Nog.
1.0	Nd	6P45 4E45		308	16

1.3	Nd	8P53 1E53 1B53	308	15
0.7	Pv	8P45 2B33	307	13
0.4	Ln	9P44 1B44	307	10
2.1	Pv	8B39 2E39	308	12
2.5	Nd	7E46 1P46 2E63	308	11
4.0	Pv	10P45	307	8
3.4	Pv	10P42	307	6
3.4	Pv	8P53 1B53 1B33	307	7
3.8	Pv	8P53 1B53 1B33	307	4
6.3	Ks	5E43 2P43 3B43	308	9
0.6	Pv	7B31 1A31 1P31 1E31	308	2
1.3	Ks	8B45 2B64	308	30
0.7	Pv	10B31	306	14
8.9	Kp	9E40 1B33	306	2
2.6	Pv	8P53 2B38	306	9
1.9	Ks	8B48 1P48 1A48	306	3
4.1	Kv	8B33 2E43	308	8
2.4	Pv	8P46 2B38	308	4

Ja tomēr situācija mainās, tad 13. tabulā uzskaitīto audžu apsaimniekošanas plānotais rezultāts ir audzes, kurās pārstāvēti dažāda vecuma un dimensiju koki, kur vienmērīgs koku izvietojums vai to sabiezējums mijas ar atvērumiem un retainēm. Mežaudzēs ir:

- 1) daudzveidīga vecuma struktūra, dažāda augstuma un diametra koki ;
- 2) koku biežokņi;
- 3) retaines un atvērumi;
- 4) audzē dabiskā ceļā ienākušas citas koku un krūmu sugas.

Veicot kopšanas cirti - uzlabojot koku augšanas apstākļus, atstājami audzes resnākie koki.

4.1.9. Sadzīves atkritumu savākšana dabas liegumā

Pasākums nepieciešams, lai uzlabotu dabas lieguma biotopu kvalitāti un vizuālo pievilcību, kā arī, lai samazinātu svešzemju sugu invāzijas risku dabas liegumā. Lai savāktu atkritumus, novada pašvaldība vai cita ieinteresētā puse var organizēt talku, saskaņojot to ar AS „LVM” Vidusdaugavas mežsaimniecību.

Zinātniskā izpēte un monitorings

9. Nodrošināt optimālu hidroloģisko stāvokli dabas liegumā un veikt tā monitoringu un mitrāju augāja monitoringu.

4.1.10. Dabas lieguma hidroloģiskā režīma izpēte

4.1.11. Veikt dabas lieguma biotopu augsnes mitruma monitoringu

Pasākumi nepieciešami, lai noskaidrotu dabas lieguma un apkārtnes hidroloģisko režīmu, noteiktu dabas lieguma optimālo gruntsūdens līmeni un sekotu līdzī mitruma izmaiņām dabas liegumā un tam pieguļošajās teritorijās. Augsnes mitruma vai gruntsūdens līmeņa mērījumus vēlamas uzsākt jau 2011. gadā, taču tie ir noteikti jāuzsāk vismaz dažus mēnešus pirms dambju veidošanas grāvjos un pirms tiek realizēts Mīlupītes renovācijas projekts. Nepieciešams augsnes mitruma mērītājs vai jāierīko gruntsūdens līmeņa akas. Augsnes mitruma un temperatūras mērīšanai lauka apstākļos gan kūdras, gan minerālaugsnēs var izmantot dažādas iekārtas, piemēram, PICO BT (kompānijas `Van der Walt` produkts) u.c. Aptuvenās iekārtas izmaksas – 2000 LVL.

Ietver augsnes mitruma mērījumu veikšanu vai gruntsūdens līmeņa mērījumus dabas liegumā un tam pieguļošajā teritorijā, blakus vietām, kur plānoti dambji vai atrodas bebru aizsprosti. Var izmantot citu projektu pieredzi gruntsūdens līmeņa monitoringā (Indriksons 2008). Augsnes mitrumu vai gruntsūdens līmeni mēra vismaz trīs reizes gadā vairākas vietās

dabas liegumā: pavasarī, vasarā mazūdens periodā un rudenī. Ja ūdens līmenis neatbilst optimālajam gruntsūdens līmenim, noskaidro cēloņus un iesaka risinājumus.

Plāna izstrādes laikā veikts teritorijas hidroloģiskā režīma sākotnējais novērtējums un apzinātas potenciālās dambju ierīkošanas vai bebru aizsprostu uzturēšanas vietas. Pēc aptuveniem vērtējumiem, Ezera purvā gruntsūdens līmenim optimālā gadījumā būtu jābūt ne zemākam par 5-10 cm zem akrotelma virsmas. Pasākumu turpmāk veic eksperts-hidrologs vai Dabas aizsardzības pārvaldes administrācijas speciālisti. Ja pasākumu veic eksperti, kas nav Dabas aizsardzības pārvaldes darbinieki, pētījumu rezultātus ekspertiem jāiesniedz Dabas aizsardzības pārvaldes administrācijā.

!!!Ja šo pasākumu neveic, tad nebūs datu, lai noteiktu dabas lieguma optimālo gruntsūdens līmeni un nevarēs izdarīt secinājumus par to, vai un kādā mērā Mīlupītes tīrīšana, dambju izveidošana un bebru aizsprostu uzturēšana ietekmē dabas lieguma un tā apkārtnes hidroloģisko stāvokli.

4.1.12. Veikt dabas lieguma mitrāju augāja monitoringu.

Pasākums nepieciešams, lai sekotu līdzi augāja izmaiņām dabas liegumā. Pētījumus vēlams uzsākt jau 2011. gada pavasarī.

Augāja izmaiņām ieteicams sekot ierīkojot patstāvīgos augāja uzskaites parauglaukumus blakus dambju aizsprostiem, kā arī tuvākajā apkārtnē gan Ezera purvā, gan pārmitrajos mežos. Var izmantot citu projektu pieredzi augāja monitoringā (Salmiņa, Bambi 2008).

Ieteicams arī fotomonitorings – atsevišķu purva vai meža daļu fotografēšana no dabā atzīmēta skatu punkta, noteiktā virzienā (ZDAR), kuram fiksētas koordinātas LKS-92 koordinātu sistēmā. Pasākumu veic Dabas aizsardzības pārvaldes administrācijas eksperti vai piesaistīti eksperti-botāniķi. Ja pasākumu veic eksperti, kas nav Dabas aizsardzības pārvaldes darbinieki, pētījumu rezultātus ekspertiem jāiesniedz Dabas aizsardzības pārvaldes administrācijā.

4.1.13. Veikt dambju un bebru aizsprostu stāvokļa monitoringu.

Pasākums nepieciešams, lai sekotu līdzi ierīkoto dambju un bebru dambju stāvoklim (Nr.1.,2.,3., (7. pielik.)), vai tie funkcionē. Pasākumu veic zemes īpašnieki vai tiesiskie valdītāji vai DAP administrācijas darbinieki, pēc iespējām un savstarpēji vienojoties.

Dambjus un aizsprostus pārbauda vismaz trīs reizes gadā: pēc pavasara paliekiem, vasarā un rudenī. Nepieciešamības gadījumā ūdens līmeni regulē (Bergmanis, Brehm, Matthes, 2000) vai nojauc bebru aizsprostus uz Mīlupītes. Ja pasākumu veic eksperti, kas nav Dabas aizsardzības pārvaldes darbinieki, pētījumu rezultātus ekspertiem jāiesniedz Dabas aizsardzības pārvaldes administrācijā.

Pēdējo reizi plāna izstrādes laikā bebru aizsprosti un Mīlupītes ūdens caurlaidības spēja pārbaudīti 2010. gada 10. oktobrī (9. piel.). Mīlupītē apsekoti trīs bebru aizsprosti, kas uztur augstu ūdens līmeni gan dabas liegumā, gan blakus esošajos zemes gabalos uz austrumiem no dabas lieguma. Tie būtu jānojauc. Nelieli bebru aizsprosti ir arī grāvī, kas iztek no Ezera purva austrumu malas (kadastra Nr. 40440020041) un ietek Mīlupītē, tie ir jāzaglabā. Bebru aizsprosts (Nr. 2.) dabas lieguma ziemeļos ir nedaudz izjaukts, to jānostiprina.

10. Iegūta informācija par Biotopu direktīvas I pielikuma biotopu stāvokli dabas liegumā .

4.1.14. Veikt Natura 2000 vietu monitoringu

Saskaņā ar Natura 2000 vietu monitoringa metodiku (Anon., 2007), veicams biotopam 91D0* *Purvaini meži*. Par monitoringu atbild Dabas aizsardzības pārvaldes administrācija. Līdz šim Natura 2000 monitoringa dabas liegumā nav veikts.

11. Iegūt informāciju par īpaši aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu sastopamību dabas liegumā.

4.1.15. Veikt īpaši aizsargājamo un reto bezmugurkaulnieku sugu izpēti dabas liegumā.

Pasākums nepieciešams, lai tiktu precizēta teritorijas nozīme reto un aizsargājamo bezmugurkaulnieku aizsardzībā, jo vienā sezonā nevarēja konstatēt visas dabas liegumā dzīvojošās sugas. 2010. gadā apsekojot dabas liegumu, bezmugurkaulnieku eksperts atzīmēja vairākas sugas, kas potenciāli varētu būt sastopamas dabas liegumā. Pasākumu veic bezmugurkaulnieku eksperts.

Sabiedrībai nozīmīgo infrastruktūras objektu ierīkošana un apsaimniekošana

12. Sekmēt dabas izziņas un atpūtas iespējas novadā.

4.1.16. Atpūtas un dabas izziņas infrastruktūras izveidošana

Pasākums nodalīts balstoties uz novada iedzīvotāju aptauju, ko veikusi Vecumnieku novada dome, kurā izskan iedzīvotāju vēlme novadā redzēt vairāk dabas takas un atpūtas vietas. Vēlmi izveidot atpūtas vietu dabas liegumā atbalsta arī Bārbeles pagasta pārvalde. Pirms gala lēmuma pieņemšanas un pasākumu realizācijas var veikt novada iedzīvotāju aptauju, vai viņi vēlas tieši pie Bārbeles ezera ierīkot infrastruktūru.

Nodalīti vairāki potenciālie apakšpasākumi, un to atrašanās dabas liegumā attēlota 8. pielikumā.

1. Informācijas standu sagatavošana un izvietošana dabā.

Lai informētu lieguma apmeklētājus par dabas lieguma vērtībām un apmeklēšanas noteikumiem, ieteicams dabas liegumā izvietot divus informācijas standus. Informācijas stands (A1 izmērā) ar svarīgākajiem dabas lieguma apmeklēšanas noteikumiem (informāciju, ka ogu vākšanā nedrīkst izmantot mehāniskos palīgīdzekļus, nedrīkst atstāt liegumā sadzīves atkritumus, pēc maltītes atpūtas vietā visus pārpalikumus paņemt līdzi) izvietojams laucē uz dabas lieguma robežas, kur sākas taka uz Ezera purvu, 307. kvartāla 2. nogabalā. Otru informācijas standu (A0 izmērā) ieteicams izvietot pie Bārbeles ezera. Tajā ieteicams to pašu informāciju, ko uz A1 stenda, un papildus vēl informāciju par dabas lieguma dabas vērtībām. Informācijas standu tekstu ieteicams sagatavot latviešu un lietuviešu valodā, jo dabas liegumu ogošanas sezonā bieži apmeklē lietuvieši. Pasākumu veic AS „LVM” Vidusdaugavas mežsaimniecība.

Standus ieteicams izgatavot saskaņā ar „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vienota stila rokasgrāmata” (Dabas aizsardzības pārvalde, 2005) minētajām vadlīnijām.

2. Atpūtas vietas ierīkošana pie Bārbeles ezera

Pieļaujama nelielas atpūtas vietas (soliņi, galds, ugunsкура vieta) ierīkošana pie Bārbeles ezera gan dabas liegumā 308. kvartāla 21. nogabalā (8. pielik.), gan blakus dabas liegumam privātipašumā ar kadastra Nr.4044004077. Pasākums ietver regulāru atpūtas vietas uzturēšanu labā stāvoklī. AS „Latvijas valsts meži” tiesiskajā valdījumā esošo atpūtas vietu ierīko un uztur AS „Latvijas valsts meži” Vidusdaugavas mežsaimniecība, privātajā īpašumā, ja tur arī ierīko atpūtas vietu – zemes īpašnieks.

3. Autostāvvietas ierīkošana

Pieļaujama nelielas (2 – 3 automašīnām) autostāvvietas izveidošana uz reljefa paaugstinājuma 308. kvartāla 21. nogabalā. Autostāvvietu var veidot ar grants segumu. Nepieciešams izcirst atsevišķus kokus un krūmus. Pasākumu veic un autostāvvietu uztur AS „Latvijas valsts meži” Vidusdaugavas mežsaimniecība.

4. attēls.

Potenciālā autostāvvietā 308. kvartāla 21. nogabalā – ceļa paplašinājums uz paugura, kuru jau tagad izmanto automašīnu atstāšanai.

4. Dabas taka gar Bārbeles ezeru

Par dabas taku var izmantot jau esošo taku gar Bārbeles ezeru (5. attēls, 8. pielik.), to labiekārtojot ar infrastruktūras elementiem (laipām pāri grāvīšiem). Dabas taka saglabājama dabiska, ar zemes segumu. Informāciju par to, ko var redzēt ejot pa dabas taku, ko drīkst un ko nedrīkst darīt dabas liegumā, ieteicams sniegt uz informācijas stenda latviešu un lietuviešu valodā.

5. attēls.

Taka gar Bārbeles ezeru.

5. Ainavu cirtes veikšana pie Bārbeles ezera

Lai lieguma apmeklētājiem būtu iespējams vērot Bārbeles ezera ainavu, ieteicams 308. kvartāla 21. nogabalā, ezera malā, izcirst atsevišķus kokus un krūmus, atstājot lielākos un ainaviski skaistākos kokus (6. attēls). Pēc tam jāveic atvašu ciršana katru gadu. Pēc pasākuma veikšanas no atpūtas vietas, kas atrodas uz reljefa paaugstinājuma, būs iespējams redzēt Bārbeles ezeru.

6. attēls.

Potenciālā ainavu cirtes vieta pie Bārbeles ezera 308. kvartāla 21. nogabalā.

Par infrastruktūras ierīkošanu un uzturēšanu valsts meža zemēs atbild AS „LVM” Vidusdaugavas mežsaimniecība, privātajās – to īpašnieki.

6. Meža ceļa klātnes seguma uzlabošana

Pieļaujama meža ceļa, kas ved uz atpūtas vietu 308. kvartālā, klātnes seguma uzlabošana, saglabājot tā līdzšinējo platumu, 2,5-3 m, izcērtot atsevišķus kokus un krūmus gar ceļa malām. Ceļu klātnes uzlabošana nozīmē ceļu braucamās daļas (klātnes) nostiprināšanu ar grants segumu, bez grāvju rakšanas, ceļu joslu nepaplašinot. Ceļš posmā no ceļa Bārbele-Brukna ved cauri privātīpašumam aptuveni 200 m posmā, tālākais posms virzienā uz Bārbeles ezeru atrodas AS „LVM” tiesiskajā valdījumā. Zemes īpašnieka vai lietotāja viedoklis noskaidrojams, un ceļa grants seguma veidošanas gadījumā jāpanāk vienošanās ar privātās zemes īpašnieku vai lietotāju.

7. attēls.

Meža ceļš 308. kvartālā.

Pasākumu veic tikai valsts meža zemēs un par to atbild AS „Latvijas valsts meži” Vidusdaugavas mežsaimniecība.

Iespējamie riski – lielāks cilvēku skaits apmeklē dabas liegumu, uzturas tajā ilgāk, līdz ar to Bārbeles ezers vairs nebūs `klusā makšķernieku vieta`. Bieži atpūtas vietās skaļi skan CD atskaņotāji un radiouztvērēji, tādējādi traucējot gan netālu dzīvojošos iedzīvotājus, gan tuvumā dzīvojošos dzīvniekus. Jāņem vērā arī papildus zemsedzes izmēģināšana, sadzīves atkritumi, kā arī paaugstināta ugunsbīstamība kūdras augsnēs.

13. Iegūt informāciju par dabas lieguma antropogēno noslodzi.

4.1.17. Apmeklētāju plūsmas un ietekmes uz dabu monitorings.

Pasākums nepieciešams, lai sekotu līdzi apmeklētāju skaita izmaiņām, un, lai novērtētu vai netiek negatīvi ietekmētas lieguma dabas vērtības, ja tiek ierīkota dabas izziņas infrastruktūra dabas liegumā. To dara pēc vienotas metodikas pirms tam, kad ir ierīkota atpūtas vieta un dabas taka un turpina pēc infrastruktūras ierīkošanas. Uzskaites tiek veiktas jūlijā, augustā, septembrī: vismaz 3 uzskaites Ezera purvā un gar Bārbeles ezeru brīvdienā labā laikā un vismaz 3 uzskaites darba dienā sliktākā laikā. Uzskaites laikā atzīmē sastapto cilvēku skaitu un novērtē apmeklētāju radīto ietekmi. Ja novērota negatīva ietekme, atzīmē tās cēloņus un vēlāk kopā ar citām ieinteresētām pusēm lemj par risinājumiem. Pasākumu veic brīvprātīgie (tūrisma nozares studenti, skolēni u.tml.) vai Dabas aizsardzības pārvaldes administrācijas pārstāvji.

14. Optimāla hidroloģiskā režīma uzturēšana dabas liegumam pieguļošajos īpašumos

4.1.18. Brīvas ūdens plūsmas uzturēšana Mīlupītē

Pasākums nepieciešams, lai 16 saimniecībās, kuras robežojas ar dabas liegumu, gruntsūdens līmenis būtu piemērots zemes izmantošanas mērķim. No tām lielākās ir: „Ķirveļi”, „Silavēji”, „Vērdiņi”, „Jaunindrāni”, „Indras”, „Rušķeri”, „Upmaļi”, „Grantskalni”, „Salmiņi”. Mīlupītes uzturēšana (brīvas ūdens plūsmas nodrošināšana, nojaucot bebru dambjus un koku un zaru krāvumus) un renovācija ir pieļaujama.

Renovāciju veic tikai Mīlupītes labajā pusē, no labā krasta, kas neietilpst dabas liegumā. Ieteicams Mīlupīti renovēt pēc iespējas saudzīgāk un retāk un tikai tādā apjomā, lai nodrošinātu nepieciešamo noteci, ievērojot šādas prasības:

- pārtīrīšanas darbus veikt tā, lai neskartu Mīlupītes krastmalu, kas robežojas ar dabas liegumu;
- dabas lieguma pusē, nenoņemt apaugumu;
- neveikt no lieguma iztekošo grāvju tīrīšanu;
- pārtīrīšanas darbu laikā nepieļaut ūdensteces hidroloģiskā režīma maiņu.

Nākamā Mīlupītes renovācija notiks pamatojoties uz meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju tehniskās pārbaudes atzinumu. Šobrīd ir nepieciešams nojaukt uz upes izveidotos bebru aizsprostus, jo brīva ūdens plūsma Mīlupītē vairs nenotiek.

Dabas lieguma individuālie aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi atspoguļo pieļaujamās un aizliegtās darbības attiecībā uz Mīlupīti.

Pieļaujamās darbības saistībā ar grāvjiem dabas liegumā „Zaļezera purvs”

Dabas liegumā „Zaļezera purvs” esošo Meliorācijas kadastrā iekļauto (5.1. pielik.) un neiekļauto viena īpašuma grāvju uzturēšana, renovācija un rekonstrukcija nav nepieciešama. To neuzturēšana būtiski neietekmēs liegumam pieguļošos zemju gabalus. Koplietošanas grāvjos uztur brīvu ūdens plūsmu, taču tajos neveic renovāciju un rekonstrukciju.

Dabas lieguma individuālie aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi atspoguļo pieļaujamās un aizliegtās darbības attiecībā uz dabas liegumā esošajiem grāvjiem.

4.2. Dabas lieguma funkcionālais zonējums

Dabas lieguma ilgtermiņa un īstermiņa mērķu sasniegšanai dabas liegumā funkcionālais zonējums nav nepieciešams.

V Plāna ieviešana un atjaunošana

Plānu ievieš pēc tā apstiprināšanas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā. Dabas aizsardzības plāns paredzēts laika periodam no 2010. gada līdz 2020. gadam, taču

pasākumi ir pārskatāmi un maināmi, vadoties pēc monitoringa rezultātiem, kā arī, ja rodas neparedzēti apstākļi, kas liek tos mainīt un to nepieciešamību var zinātniski pamatot. Var mainīt dabas aizsardzības plānā minētās pasākumu vietas, ja izrādās, ka to realizācija dabas aizsardzības plānā minētajās vietās dotajā brīdī nav iespējama objektīvu apstākļu dēļ. Apsaimniekošanas pasākumu maiņu vai to vietu maiņu pasākuma veicējs rakstiski saskaņo ar Dabas aizsardzības pārvaldi.

5.1. Priekšlikumi par nepieciešamajiem grozījumiem Vecumnieku novada teritorijas plānojumā.

Grozījumi spēkā esošajā Bārbeles pagasta teritorijas plānojumā nav nepieciešami. Ja teritorijas plānojums tiek grozīts vai izstrādāts jauns, tajā attēlojama dabas lieguma teritorija saskaņā ar teritorijas plānošanu regulējošiem normatīvajiem aktiem.

5.2. Dabas lieguma „Zaļezera purvs” individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts

Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā sagatavots dabas lieguma „Zaļezera purvs” individuālo aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumu projekts. Šajā noteikumu projektā svītrotas darbības vai vārdi no MK noteikumos Nr. 264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” minētajiem, kas mūsuprāt, nav aktuāli dabas liegumā „Zaļezera purvs”, kā arī minētas citas atļautās un aizliegtās darbības, kas nepieciešamas dabas lieguma aizsardzības un izmantošanas mērķu sasniegšanai.

1. Noteikumi nosaka dabas lieguma „Zaļezera purvs”(turpmāk dabas lieguma) individuālo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamās un aizliegtās darbības veidus dabas liegumā, kā arī dabas lieguma apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās izveidošanas un lietošanas kārtību.
- ~~2. Noteikumi attiecas uz Saeimas un Ministru kabineta izveidotām aizsargājamām teritorijām, kurām nav individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu.~~
2. Dabas liegumu dabā apzīmē ar speciālo informatīvo zīmi, kuras paraugs, izveidošanas un lietošanas kārtība noteikta šo noteikumu 1.pielikumā.
~~kurām nav individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu.~~
3. Dabas liegums izveidots, lai nodrošinātu pārmitro biotopu un ezeru aizsardzību un dabisku attīstību.
4. Dabas lieguma platība ir 328 ha.
5. Dabas liegumā aizliegts:
 - ~~4.1. 5.1.~~ ierīkot jaunus atkritumu poligonus;
 - ~~4.2. audzēt ģenētiski modificētus kultūraugus; nav aktuāli~~
 - ~~4.3. 5.2.~~ izmantot citzemju sugas meža atjaunošanā un ieaudzēšanā (~~izņemot aizsargājamās dendroloģiskos stādījumus); nav aktuāli~~
 - ~~4.4. 5.3.~~ lietot minerālmēslus un ķīmiskos augu aizsardzības līdzekļus mežaudzēs, ~~izņemot Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta ainavu aizsardzības un neitrālo zonu, kā arī izņemot~~ repelentus pārnadžu atbaidīšanai un feromonus koku stumbra kaitēkļu ierobežošanai.
- ~~5. 6.~~ Dabas aizsardzības pārvalde nosaka ierobežotas pieejamības statusu informācijai par aizsargājamā teritorijā esošo īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu un īpaši aizsargājamo biotopu atrašanās vietu, ja tās atklāšana var kaitēt vides aizsardzībai. Šādu informāciju izplata tikai ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju.

6-7. Dabas aizsardzības pārvalde, izsniedzot rakstisku atļauju vai saskaņojot noteikumus minētās darbības, izmanto informāciju no dabas aizsardzības plāniem un jaunāko pieejamo informāciju par īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem konkrētajā teritorijā. Darbībām, kurām saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ietekmes uz vidi novērtējumu Valsts vides dienests izsniedz tehniskos noteikumus vai veic sākotnējo ietekmes uz vidi novērtējumu, Dabas aizsardzības pārvaldes atļauja nav nepieciešama.

7-8. Šajos noteikumos minētā Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskā atļauja nav nepieciešama, ja attiecīgo darbību veic Dabas aizsardzības pārvalde, lai īstenotu tai normatīvajos aktos noteiktās funkcijas un uzdevumus.

16-9. Dabas lieguma teritorijā aizliegts:

16.1-9.1. nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar mehāniskiem transportlīdzekļiem, tricikliem, kvadricikliem un mopēdiem pa meža un lauksaimniecības zemēm, izņemot gadījumus, ja pārvietošanās notiek pa teritorijas apmeklētājiem speciāli izveidotiem maršrutiem vai pārvietošanās ir saistīta ar šo zemju apsaimniekošanu un uzraudzību vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu;

16.2-9.2. kurināt ugunsiskus ārpus speciāli ierīkotām vietām, kuras nodrošina uguns tālāku neizplatīšanos, izņemot ugunsiskus pagalmos un ugunsiskus ciršanas atlieku sadedzināšanai atbilstoši meža apsaimniekošanu regulējošajiem normatīvajiem aktiem;

16.3-9.3. dedzināt sausās zāles, virsāju un niedru platības, kā arī meža zemsedzi, izņemot īpaši aizsargājamo biotopu atjaunošanas pasākumus, par kuru veikšanu ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja un rakstiski informēta par ugunsdrošību un ugunsdzēsību atbildīgā institūcija; *nav aktuāli*

16.4. lai samazinātu dzīvnieku bojāeju plānot lauksaimniecībā izmantojamās zemes un lauces virzienā no malām uz centru. Nelīdzena reljefa apstākļos plānot slejās virzienā no lauka atklātās malas (arī no pagalma, ceļa, atklāta grāvja, žoga, upes vai ezera) uz krūmāju vai mežu; *nav aktuāli*

16.5-9.4. nosusināt purvus, mežaudzes slapjās minerālaugsnes un slapjās kūdras augsnēs;

16.6. lietot ūdensputnu medībās šāviņus, kas satur svīnu; *nav aktuāli*

16.7. uzstādīt vēja elektrostacijas, kuru darba rata diametrs ir lielāks par pieciem metriem vai augstākais punkts pārsniedz 30 metru augstumu; *nav aktuāli*

16.8-9.5. pārvietoties pa virszemes ūdensobjektiem ar kuģošanas un citiem peldošiem līdzekļiem, kuru mehāniskā dzinēja vai motora jauda pārsniedz 3,7 kW, izņemot valsts un pašvaldību institūciju amatpersonas, kuras pilda dienesta pienākumus, kā arī pilnvarotās personas, kuras veic vides normatīvo aktu ievērošanas kontroli, tajā skaitā zvejas kontroli;

16.9-9.6. pārvietoties ar ūdens motocikliem;

16.10-9.7. rīkot autosacensības, motosacensības un velosacensības, rallijus, treniņbraucienus, izmēģinājuma braucienus, kā arī rīkot ūdensmotosporta un ūdensslēpošanas sacensības, Nacionālo bruņoto spēku un zemessargu mācības;

16.11. bojāt vai iznīcināt (arī uzarot, kultivējot vai ieaudzējot mežu) palieņu un terašu pļavas; *nav aktuāli*

16.12-9.8. ierīkot purvos dzērveņu plantācijas;

9.9. Ogu ievākšanā aizliegts izmantot speciālas vākšanas palīgierīces; *punkts nepieciešams, jo dabas liegumā mellenes un dzērvenes tiek lasītas ar palīgierīcēm un to dara gadu no gada, kas ilgtermiņā var apdraudēt ogu resursus dabas liegumā. Dzērvenes šādā veidā bieži tiek izrautas ar visām saknēm.*

16.13-9.10. veikt darbības, kuru rezultātā tiek mainīta ezeru, upju, vecupju un strautu krasta līnija un gultne, izņemot upju dabiskā tecējuma vai ūdenstecēm un ūdenstilpēm piegulošo teritoriju dabiskā hidroloģiskā režīma atjaunošanu;

16.14-9.11. iegūt derīgos izrakteņus, izņemot pazemes ūdens ieguvī personiskām vajadzībām;

16.15-9.12. veikt darbības, kas veicina augsnes erozijas attīstību, izņemot augsnes sagatavošanu lauksaimniecības vajadzībām; *nav aktuāli*

16.16-9.13. mainīt zemes lietošanas kategoriju, izņemot:

- 16.16.1. 9.13.1. dabiski apmežojušās purva zemes vai pirms aizsargājamās teritorijas izveidošanas apmežotas lauksaimniecības zemes lietošanas kategorijas maiņu uz kategoriju "mežs" vai "krūmājs";
- 16.16.2. 9.13.2. upju dabiskā tecējuma atjaunošanu;
- 16.16.3. 9.13.3. kā arī ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju atļauts veikt:
- 16.16.3.1. ~~nacionālo parku dabas lieguma zonā; nav aktuāli~~
- 16.16.3.2. 9.13.3.1. īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu;
- 16.16.3.3. 9.13.3.2. publiski pieejamu dabas tūrisma un izziņas infrastruktūras objektu (piemēram, taku, skatu torņus, telšu vietu, stāvlaukumu, ~~apmeklētāju centru un informācijas centru~~) ierīkošanu;
- 16.16.3.4. kuģošanas līdzekļu bāzu paplašināšanu vai piestātņu ierīkošanu; *nav aktuāli*
- 16.16.3.5. ceļu (arī sliežu ceļu), inženierkomunikāciju un citu inženierbūvju restaurāciju un rekonstrukciju, ja tiek mainīts trases platums un novietojums;
- 9.13.3.3. esošā meža ceļa klātnes seguma uzlabošanu saglabājot tā līdzšinējo platumu saskaņā ar Dabas aizsardzības plānu;
- 16.17. 9.14. aizliegts būvēt hidrotehniskas būves un ierīkot meliorācijas sistēmas, veikt to rekonstrukciju un renovāciju, izņemot, lai novērstu teritoriju applūšanu ārpus aizsargājamās teritorijas atļauts izņemot, lai novērstu teritoriju applūšanu ārpus aizsargājamās teritorijas; **veikt valsts nozīmes ūdensnotekas Mīlupītes renovāciju saskaņā ar dabas aizsardzības plānu**, kā arī ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju atļauts:
- 16.17.1. 9.14.1. upju dabiskā tecējuma, ūdenstecēm un ūdenstilpēm piegulošo teritoriju hidroloģiskā režīma atjaunošana;
- 16.17.2. 9.14.2. īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanas pasākumu veikšana;
- 16.17.3. zivju migrācijas ceļu atjaunošanu; *nav aktuāli*
- 16.18. 9.15. aizliegts ierīkot jaunas un paplašināt esošas iežogotas platības savvaļas dzīvnieku turēšanai nebrīvē;
- 16.19. cirst kokus, kuru caurmērs 1,3 metru augstumā virs koku sakņu kakla pārsniedz 60 centimetrus, izņemot bīstamos kokus (koki, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību, tuvumā esošās ēkas vai infrastruktūras objektus); *nav aktuāli*
- 16.20. 9.16. aizliegts bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas organizēt brīvā dabā publiskus pasākumus, kā arī nometnes, kurās piedalās vairāk par 60 cilvēkiem, izņemot pasākumus un nometnes, kas tiek organizētas šim nolūkam paredzētās un speciāli ierīkotās vietās;
- 16.21. 9.17. aizliegts bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas ierīkot publiski pieejamus dabas tūrisma un izziņas infrastruktūras objektus (piemēram, takas, maršrutus, skatu torņus, telšu vietas, stāvlaukumus, ~~apmeklētāju centrus un informācijas centrus~~).
17. Zemes vienību sadalīšana atļauta tikai gadījumos, ja katras atsevišķās zemes vienības platība pēc sadalīšanas nav mazāka par 10 hektāriem. Šis nosacījums neattiecas uz zemes vienībām, kas tiek atdalītas infrastruktūras un inženierkomunikāciju būvniecībai vai uzturēšanai un kuru apbūves nosacījumus nosaka vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā, kā arī uz gadījumiem, ja no īpašuma tiek atdalīta zemes vienība ar dzīvojamām un saimniecības ēkām, pagalmu un zemi, kas nepieciešama saimniecības uzturēšanai. *nav aktuāli*
18. 10. Meža zemēs aizliegts:
- 18.1. 10.1. veikt mežsaimniecisko darbību no 15.marta līdz 31.jūlijam, izņemot:
- 18.1.1. 10.1.1. meža ugunsdrošības un ugunsdzēsības pasākumus;
- 18.1.2. 10.1.2. bīstamo koku ciršanu un novākšanu;
- 18.2. 10.2. cirst kokus galvenajā cirtē un rekonstruktīvajā cirtē;
- 18.3. 10.3. cirst kokus kopšanas cirtē (izņemot sausos kokus), ja valdaudzes vecums pārsniedz:
- 18.3.1. 10.3.1. priežu un ozolu audzēm – 60 gadu;
- 18.3.2. 10.3.2. egļu, bērzu, melnalkšņu, ošu un liepu audzēm – 50 gadu;
- 18.3.3. apšu audzēm – 30 gadu;

~~18.4.~~ 10.4. atzarot augošus kokus mežaudzēs, izņemot koku atzarošanu skatu punktu ierīkošanai un uzturēšanai, ~~elektropārvades un citu~~ lineāro komunikāciju uzturēšanai, kā arī satiksmes drošībai uz ceļiem;

~~18.5.~~ 10.5. ierīkot jaunus mežsaimniecības (komersantu) ceļus;

~~18.6.~~ 10.6. atjaunot mežu stādot vai sējot;

~~18.7.~~ lai samazinātu dzīvnieku bojāeju — uzturēt esošus sietveida nožogojumus mežā, kuri nav apzīmēti redzamības palielināšanai (piemēram, izmantojot zarus, lentes vai citus dzīvniekiem pamanāmus materiālus); *nav aktuāli*

~~18.8.~~ 10.7. iegūt sūnas un ķērpjus, bojājot vai iznīcinot zemsedzi;

~~18.9.~~ bojāt vai iznīcināt (arī uzarot vai kultivējot) meža pļavas un lauces, izņemot Meža valsts reģistrā reģistrētās mediājamo dzīvnieku piebarošanas lauces; *nav aktuāli*

~~18.10.~~ 10.8. ierīkot jaunas mediājamo dzīvnieku piebarošanas lauces, kā arī ievest un izgāzt dabas lieguma teritorijā lauksaimniecības un pārtikas produktus. ~~Ja tas nepieciešams dzīvnieku skaita regulēšanai, pieļaujama automātisko barotavu izmantošana vietās, kur tas neapdraud dabisko biotopu vai īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu saglabāšanu. *Tik mazā teritorijā nav nepieciešams regulēt dzīvnieku skaitu*~~

~~19.~~ 11. Ja slimību inficētie, kaitēkļu invadētie vai citādi bojātie koki rada masveidīgas kaitēkļu savairošanās draudus un var izraisīt audžu bojāeju ārpus dabas lieguma, bojātos kokus atļauts cirst sanitārajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma, kurā noteikts konkrēts apjoms šo bojāto koku izvākšanai.

~~20.~~ 12. Mežaudzēs uz hektāru saglabā ne mazāk kā 20 kubikmetru sausu stāvošu koku, svaigi vēja gāztu koku un kritalu, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 centimetrus. Ja to kopējais apjoms ir lielāks, vispirms saglabā resnākos kokus. Pieļaujams izvākt svaigi vēja gāztas egles, kuru apjoms pārsniedz piecus kubikmetrus uz hektāru un kuras saskaņā ar Valsts meža dienesta atzinumu var izraisīt mežaudžu bojāeju masveidīgas kaitēkļu savairošanās dēļ.

~~21.~~ 13. Sausos kokus un kritalas šo noteikumu 12.punktā minētajā apjomā, kā arī nocirstos bīstamos kokus un nocirsto koku celmus atstāj mežaudzē, lai nodrošinātu trūdošo (atmirušo) koksnī kā dzīvesvietu meža ekosistēmā svarīgām sugām.

~~22.~~ 14. Uz mežaudzēm, kurās vējgāzes, vējlauses, slimību infekcijas vai kaitēkļu invāzijas dēļ mežaudzes šķērslaukums kļuvis mazāks par kritisko šķērslaukumu un vēja gāztie, bojātie, sausie stāvošie koki un kritalas netiek izvākti, neattiecina meža atjaunošanas un jaunaudžu kopšanas prasības.

~~23.~~ 15. Kopšanas cirtē uz cirsmas hektāru saglabā vismaz 15 dzīvotspējīgus vecākos un lielāko izmēru kokus (ekoloģiskos kokus), vispirms saglabājot resnākās (koku caurmērs lielāks par valdošās koku sugas koku vidējo caurmēru) ~~ozolus, liepas, priedes, ošus, gobas, vīksnas, melnalkšņus un kļavas~~. Ja šādu koku mežaudzē nav, vispirms saglabā ~~apses un bērzus~~, kā arī kokus ar lieliem un resniem zariem, dobumainus kokus un kokus ar deguma rētām.

1. pielikums

Informatīvā zīme dabas lieguma aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai un tās lietošanas kārtība

1. Informatīvā zīme dabas lieguma aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai (turpmāk – zīme) ir zaļš kvadrātveida laukums baltā ietvarā ar stilizētu ozollapas piktogrammu.

2. Zīmes krāsas (krāsu standarti norādīti *PANTONE*, *CMYK* un *ORACAL* sistēmās) ir šādas:

2.1. kvadrātveida laukums (ozollapas piktogrammas fons) - gaiši zaļā krāsā (*PANTONE 362C* vai *C70 M0 Y100 K0*, vai *ORACAL ECONOMY 064 (yellow green)*);

2.2. ozollapas piktogramma - baltā krāsā;

2.3. ozollapas piktogrammas kontūra un ozollapas dzīslējums - tumši zaļā krāsā (*PANTONE 3425C* vai *C100 M0 Y78 K42*, vai *ORACAL ECONOMY 060 (dark green)*);

2.4. zīmes ietvars - baltā krāsā.

3. Zīmes lietošanas kārtība:

3.1. uzstādot zīmi dabā, izvēlas vienu no šādiem izmēriem:

3.1.1. 300 x 300 mm;

3.1.2. 150 x 150 mm;

3.1.3. 75 x 75 mm;

3.2. poligrāfiskajos izdevumos zīmes izmēru, saglabājot kvadrāta proporcijas, izvēlas atbilstoši lietotajam mērogam, bet ne mazāku kā 5 x 5 mm;

3.3. pārējos gadījumos, kas nav minēti šī pielikuma 3.1. un 3.2.apakšpunktā, var lietot dažādu izmēru zīmes, saglabājot kvadrāta proporcijas;

3.4. zīme nav uzstādāma uz ceļiem (arī sliežu ceļiem).

Norādīt dižkoku sarakstu nav aktuāli, jo to nociršana nav iespējama saskaņā ar noteikumu projekta pārējiem punktiem.

Literatūra

- Anonīms, 2007. Latvijas Natura 2000 vietu monitoringa metodika. Pieejams: www.lvgma.gov.lv.
- Andrušaitis, G. (red.) 1998. Latvijas Sarkanā grāmata. Retās un apdraudētās augu un dzīvnieku sugas, 4. sējums. Bezmugurkaulnieki. Rīga, 1-388.
- Andrušaitis, G. (red.) 2003. Latvijas Sarkanā grāmata. Retās un apdraudētās augu un dzīvnieku sugas, 4. sējums. Vaskulārie augi. Rīga, 1-691.
- Auniņš, A., Mārdega M. 2010. Latvijas parasto putnu skaita pārmaiņas pēdējos piecos gados. *Putni dabā*. 2010/1-2: 22-27.
- Bergmanis, U., Brehm, K., Matthes, J. 2002. Dabiskā hidroloģiskā režīma atjaunosāna augstajos un pārejas purvos. Grām.: Opermanis, O. (red.) 2002. Aktuāli savvaļas sugu un biotopu apsaimniekošanas piemēri Latvijā. Rīga, 49-56.
- Bergmanis, U. 2004. Lubāna mitrāja kompleksa augsto un pārejas purvu dabiskā hidroloģiskā režīma atjaunošanas plāns. Projekts LIFE2003NAT/LV/000083 "Lubāna mitrāja kompleksa vides apsaimniekošana, Latvija". Madonas rajona padome. Ļaudona, 47.lpp.
- Bernard R., Wildermuth H. 2005. *Nehalennia speciosa* (Charpentier, 1840) in Europe: A case of a vanishing relict (Zygoptera: Coenagrionidae). *Odonatologica* 34 (4): 335-378.
- Bird Life International 2004 Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status. Cambridge, UK: Bird life international. (Bird life Conservation Series No.12)
- Indriksons A. 2008. Gruntsūdens līmeņa monitorings LIFE projekta „Purvi” vietās. Grām.: Pakalne, M. (red.). Purvu aizsardzība un apsaimniekošana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās Latvijā. Latvijas Dabas fonds, Rīga, 142.-151.
- Kabucis, (red.) 2001. Latvijas biotopi. Klasifikators. Latvijas dabas fonds, Rīga: 1-96.
- Kalniņa, A. 1994. Klimatiskā rajonēšana. Grām.: Kavacs G. (red.) Latvijas Daba. Enciklopēdija, 2. Preses Nams, Rīga. 245. lpp.
- Kalniņš, M. 2006. Protected Aquatic Insects of Latvia – *Graphoderus bilineatus* (DEGEER, 1774) (Coleoptera: Dytiscidae). *Latvijas entomologs*, 43: 132-137.
- Kalniņš, M. 2007. Protected Aquatic Insects of Latvia – *Leucorrhinia pectoralis* (Charpentier, 1825) (Odonata: Libellulidae). *Latvijas entomologs*, 44: 24-30.
- Kalniņš, M. 2008. Protected Aquatic Insects of Latvia – *Leucorrhinia albifrons* (Burmeister, 1839) and *L. caudalis* (Charpentier, 1840) (Odonata: Libellulidae). *Latvijas entomologs*, 45: 5-13.
- Kalniņš, M., Dreimanis, J. 2007. Protected Insects of Latvia – *Lasius fuliginosus* (LATREILLE, 1798) (Hymenoptera: Formicidae). *Latvijas entomologs*, 44: 95-102.
- Latvijas PSR Meliorācijas un ūdenssaimniecības ministrija. Latvijas valsts Meliorācijas projektēšanas institūts. 1980. Latvijas PSR Kūdras fonds. Uz 1980. gada 1. janvāri. Rīga. 697.lpp.
- Nusbaums, J. 2008. Nosusināšanas ietekmes novērtšana augstajos purvos. Grām.: Pakalne, M. (red.). Purvu aizsardzība un apsaimniekošana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās Latvijā. Latvijas Dabas fonds, Rīga, 118.-131.
- Salmiņa, L., Bambi B. Apsaimniekošanas ietekme uz purvu veģetāciju. Grām.: Pakalne, M. (red.). Purvu aizsardzība un apsaimniekošana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās Latvijā. Latvijas Dabas fonds, Rīga, 152.-157.
- Tabaka, L. (red.) 1987. Latvijas PSR flora un veģetācija. Viduslatvijas ģeobotāniskais rajons. Rīga, „Zinātne”, 173. lpp. (krievu valodā)
- Zelčs, V. 1998. Upmales paugurlīdzenums. Grām. Kavacs G. (red.) Latvijas Daba. Enciklopēdija, 6. Preses Nams, Rīga. 12.-14.lpp.

Interneta resursi

- Zemgales plānošanas reģions. Pieejams: www.rapl.m.gov.lv
- Bārbeles ezers. Pieejams: www.ezeri.lv

Pielikumi

Tabulas

- A. pielikums. Īpaši aizsargājamo augu un bezmugurkaulnieku sugu atradnes dabas liegumā „Zaļezera purvs”
- B. pielikums. Dabas liegumā „Zaļezera purvs” konstatētās Latvijas un Eiropas īpaši aizsargājamās putnu sugas un to sastopamības biežums.

Dokumenti

- C. pielikums. Plāna sabiedriskās apspriešanas sanāksmes protokols.
- D. pielikums. Pārskats par dabas lieguma dabas aizsardzības plāna izstrādi.
- E. pielikums. Pašvaldības atzinums par dabas aizsardzības plāna saskaņošanu.
- F. pielikums. Vienošanās par dabas liegumā „Zaļezera purvs” plānoto tūrisma infrastruktūru.
- G. pielikums. Pielikums dabas aizsardzības plāna izstrādes pēdējās uzraudzības grupas sanāksmes protokolam.

Kartes

- 1.pielikums. Zemes lietošanas veidi dabas liegumā „Zaļezera purvs”.
- 2.pielikums. Zemes īpašuma formas dabas liegumā „Zaļezera purvs”.
- 3.pielikums. Aizsargājamās augu sugas, EP Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi un II pielikuma sugas dabas liegumā „Zaļezera purvs” un tā apkārtnē.
- 3.pielikums. Aizsargājami biotopi dabas liegumā „Zaļezera purvs”.
- 3.1. Īpaši aizsargājamās sugas dabas liegumā „Zaļezera purvs”.
- 4.pielikums. Dabas lieguma „Zaļezera purvs” mežaudžu plāns.
- 5.pielikums. Valsts nozīmes ūdensnotekas un citas meliorācijas sistēmas dabas liegumā „Zaļezera purvs” un tā apkārtnē*.
- 5.1. pielikums. Meliorācijas kadastrā reģistrētie grāvji dabas liegumā „Zaļezera purvs”.**
- 6. pielikums. Apsaimniekošanas pasākumi dabas liegumā „Zaļezera purvs”.
- 7. pielikums. Dambju veidošanas vai bebru aizsprostu uzturēšanas vietas dabas liegumā „Zaļezera purvs”.
- 8. pielikums. Dabas liegumā „Zaļezera purvs” plānotā tūrisma infrastruktūra.

Fotogrāfijas.

- 9.pielikums. Mīlupītes, bebru aizsprostu, dambējamo grāvju un to apkārtnes stāvoklis dabas liegumā „Zaļezera purvs” 2010. gadā.

*Valsts SIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” kartogrāfiskais materiāls

** AS „Latvijas Valsts meži” Vidusdaugavas mežsaimniecības kartogrāfiskais materiāls.

Īpaši aizsargājamo augu un bezmugurkaulnieku sugu atradnes dabas liegumā „Zaļezera purvs”

Sugas nosaukums	LV	MIK	BD	LSG	Sastopamība dabas liegumā	Kvartāls, nogabals, vieta
Vaskulārie augi						
gada staipeknis <i>Lycopodium annotinum</i>	++	-	V	4	Lielais vienlaidus audzes, kā arī nelielas grupas, bieži	Gandrīz visās dabas lieguma mežaudzēs, īpaši susinātajās
Sfagni <i>Sphagnum</i> sp.	-	-	V	-	Ļoti bieži	Gandrīz visā liegumā
smaržīgā naktsvijole <i>Platanthera bifolia</i>	+	-	-	4	Atsevišķi eksemplāri	306.kv.7., 12.nog.
stāvlapu dzegužpirkstīte <i>Dactylorhiza incarnata</i>	+	-	-	2	Daži desmiti eksemplāri	306.kv. 13.nog.
plankumainā dzegužpirkstīte <i>Dactylorhiza maculata</i>	+	-	-	4	Atsevišķi eksemplāri	306.kv. 9.nog.
Sēnes						
četrstaru zemeszvaigzne <i>Geastrum quadrifidum</i> .	+	-	-	2	Atsevišķi eksemplāri	308. kv. 9. nog.
Bezmugurkaulnieki						
parka vīngliemezis <i>Helix pomatia</i>	++	-	V	-	Pastāvīga populācija	308.kv. 2.,8.,9.nog.
raibgalvas purvspāre <i>Leucorrhinia albifrons</i>	+	-	IV	-	Pastāvīga populācija	Bārbeles ezers
spilgtā purvspāre <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	+	-	II, IV	-	Pastāvīga populācija	Bārbeles ezers, Zaļezers
sīkspāre <i>Nehalennia speciosa</i>	+	-	-	2	Pastāvīga populācija	Bārbeles ezers, Zaļezers
divjoslu airvabole <i>Graphoderus bilineatus</i>	+	+	II,IV	-	Pastāvīga populācija	Bārbeles ezers, Zaļezers
platā airvabole <i>Dytiscus latissimus</i>	+	+	II,IV	3	Pastāvīga populācija	Bārbeles ezers
spožā skudra <i>Lasius fuliginosus</i>	+	-	-	-	Pastāvīga populācija	Bārbeles ezera piekrastes meži

Apzīmējumi

LV – Latvijā īpaši aizsargājama suga (MK noteikumi Nr. 396 (14.11.2000) “Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo sugu sarakstu”),

++ – ierobežoti izmantojama īpaši aizsargājama augu suga (MK noteikumi Nr. 396 (14.11.2000) “Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo sugu sarakstu”),

MIK – suga, kurai nepieciešamības gadījumā izveidojams mikroliegums (MK noteikumi Nr. 45 (30.01.2001) “Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi,

BD II, IV, V – EP Biotopu direktīvas II, IV, V pielikuma augu suga,

LSG – Latvijas Sarkanā grāmata un attiecīgā kategorija (Andrušaitis, 2003).

Dabas liegumā „Zaļezera purvs” konstatētās Latvijas un Eiropas īpaši aizsargājamās putnu sugas un to sastopamības biežums.

Sugas nosaukums	LV	PDI	MIK	Biotops	Dabas lieguma nozīme sugas kontekstā	Kvartāls, nogabals
Mazais ērglis <i>Aquila pomarina</i>	+	+	+	mežs, lauksaimniecības ainava	Iespējams, ligzdo 1 pāris	306.kv.
Ķīķis <i>Pernis apivorus</i>	+	+	-	mežs	Iespējams, ligzdo 1 pāris	306.kv.
Niedru lija <i>Circus aeruginosus</i>	+	+	-	klajas mitraines, lauksaimniecības ainava	Ligzdo 1 pāris	307.kv.2.nog.
Lauku lija <i>Circus cyaneus</i>	+	+	-	klajas mitraines, lauksaimniecības ainava	Medību teritorija. Iespējams, ligzdo virzienā uz dienvidiem no lieguma	-
Rubenis <i>Tetrao tetrix</i>	++	+	-	purvs	2001. g. konstatēti 2 putni.2010.g. nav konstatēts	308.kv. 7.nog.
Lielā gaura <i>Mergus merganser</i>	+	+	+	ūdenstilpes	2001. g. konstatēti 3 putni. 2010.g. nav konstatēta.	306. kv.13. nog., Zaļezers, atklātā ūdens josla.
Dzērve <i>Grus grus</i>	+	+	-	slapji meža iecirkņi, izcirtumi , mitraines	Ligzdo 1 pāris	306. kv.13. nog.
Melnā dzilna <i>Dryocopus martius</i>	+	+	-	mežs	Ligzdo 1 pāris	308.kv.10.nog.
Vakarlēpis <i>Caprimulgus europaeus</i>	+	+	-	skrajš priežu mežs, purvmalas	Ligzdo 3-4 pāri	309.kv.1.,2.nog., 306.kv.6.nog.
Mazais mušķērājs <i>Ficedula parva</i>	+	+	-	mitri lapkoku un jaukti meži	Ligzdo 2- 4 pāri	309.kv.1.,2.nog., 308.kv., 6.,7., 24.nog.

Apzīmējumi

LV – Latvijā īpaši aizsargājama suga (MK noteikumi Nr. 396 (14.11.2000) “Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo sugu sarakstu”),

MIK – suga, kurai nepieciešamības gadījumā izveidojams mikroliegums (MK noteikumi Nr. 45 (30.01.2001)

“Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi,

PDI – Putnu direktīvas I pielikuma putnu suga,

++ – ierobežoti izmantojama īpaši aizsargājama augu suga (MK noteikumi Nr. 396 (14.11.2000) “Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo sugu sarakstu”).

**Dabas lieguma „Zaļezera purvs” dabas aizsardzības plāna
sabiedriskās apspriešanas sanāksme 23.11.2010., Bārbele**

Dalībnieku saraksts

1. Inese Dāboliņa, Bārbeles skola
2. Mārtiņš Mediņš, Vecumnieku novada dome, z/s „Silavēji”
3. Dace Kroģere, VMD Zemgales virsmežniecība
4. Jānis Folkmanis, meža īpašnieku apvienība „Bārbele”
5. Aivars Auziņš, z/s “Grantskalni”
6. Juris Zālītis, VSIA ZM Nekustamie īpašumi
7. Elita Fridrihsone, Jelgavas reģionālā vides pārvalde
8. Meldra Priedēna VVD Jelgavas RVP
9. Lelde Eņģele, Latvijas Dabas fonds
10. Agnese Priede, DAP Ķemeru NPA
11. Jānis Poga, DAP Ķemeru NPA
12. Aigars Indriksons, LVMI “Silava”
13. Liene Auniņa, Latvijas Dabas fonds

Protokols

L. Auniņa atklāj sanāksmi un informē par dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitu, dabas lieguma teritoriju, tajā sastopamajām vērtībām, izvirzītajiem lieguma aizsardzības un apsaimniekošanas mērķiem un plānotajiem apsaimniekošanas pasākumiem.

M. Mediņš ierosina neparedzēt nosacījumu – netīrīt no purva iztekošos grāvjus un neparedzēt pasākumu no purva iztekošo grāvju aizdambēšanai, kas ietekmē ārpus lieguma esošos īpašumus.

L. Auniņa atbild, ka jebkurā gadījumā grāvi nevar aizdambēt bez zemes īpašnieka piekrišanas un ka plānā tiks uzsvērts, ka jānoskaidro zemes īpašnieka viedoklis.

M. Mediņš ierosina precizēt tekstu plāna 1.1.7. apakšnodaļā, lai būtu skaidrs, kurš atbild par valsts nozīmes ūdensnoteku uzturēšanu.

L. Auniņa atbild, ka teksts tiks precizēts, iekļaujot informāciju par valsts nozīmes ūdensnoteku uzturēšanu.

M. Mediņš ierosina plānā iekļaut to saimniecību nosaukumus, kurus ietekmē ūdens līmenis Milupītē, un informē, ka šo saimniecību sarakstu iesniegs plāna izstrādātājiem. Sanāksmes gaitā priekšlikums tiek papildināts, ka nepieciešams norādīt arī šo saimniecību kadastra numurus.

J. Zālītis ierosina plānā nenorādīt konkrētu periodu, pēc kāda tiks renovēta valsts nozīmes ūdens noteka Milupīte. Lēmums par nepieciešamajiem darbiem tiek pieņemts, pamatojoties uz meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju tehniskās pārbaudes atzinumu.

M. Mediņš jautā, vai Bārbeles ezera līmenis nenosaka ūdens līmeni purvā, un kurš noteiks optimālo ūdens līmeni un kurš to kontrolēs?

L. Auniņa atbild, ka ir nepieciešami pētījumi, jo zināt optimālo ūdens līmeni ir svarīgi gan purva saglabāšanas nolūkā, gan apkārtējo zemju īpašniekiem.

A. Indriksons atbild, ka pēc Milupītes pārrakšanas Bārbeles ezers vairs nenosaka ūdens līmeni purvā, jo vērojama arī ūdens plūsma no purva ezerā. Purvā optimālais ūdens līmenis ir 10 cm zem purva virsmas (akrotelma). Aizdambējot no purva iztekošos grāvjus, tiks saglabāts pašreizējais ūdens līmenis purvā. Lai noskaidrotu, vai tas ir optimālais līmenis, nepieciešami pētījumi.

A. Auziņš jautā, vai aizdambējot no purva iztekošo grāvi Nr. 3, netiks ietekmēts ārpus lieguma ziemeļrietumu esošais mežs.

A. Indriksons atbild, ka aizdambējot nelielo grāvīti, mežs netiks ietekmēts.

L. Auniņa informē, ka ogu resursu saglabāšanai dabas aizsardzības plānā paredzēts ierobežojums izmantot palīgierīces ogu lasīšanai. Izraisās diskusija par palīgierīču izmantošanu ogu lasīšanai un dzērveņu lasīšanas sākuma datuma noteikšanu. Sanāksmes dalībnieki vienojas, ka dzērveņu lasīšanas sākuma datums nav jānosaka, bet ierobežojums izmantot palīgierīces ir jāsaglabā.

Tiek apspriesta atpūtai paredzētās infrastruktūras ierīkošana. M. Priedēna vērš uzmanību uz to, ka ierīkotā infrastruktūra ir jāuztur un daudzviet infrastruktūra ir nolietojusies un netiek uzturēta. E. Fridrihsone ierosina, ka infrastruktūras uzturēšanā pašvaldībai būtu jāsadarbojas ar SIA "Latvijas valsts meži"

Sanāksmi vadīja
Protokolēja

L. Auniņa
L. Eņģele

D. pielikums

Pārskats par dabas aizsardzības plāna izstrādi

Informācija par dabas aizsardzības plānu izstrādes uzsākšanu tika publicēta laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” (02.02.2010.) un Vecumnieku novada laikraksta “Vecumnieku novada ziņas” februāra numurā. Uzsākot plāna izstrādi, 16.02.2010. Bārbeles pagasta tautas namā notika informatīvā sanāksme, kurā piedalījās 20 dalībnieki.

Ar Dabas aizsardzības pārvaldes administrācijas rīkojumu Nr. D16 (02.03.2010). tika izveidota dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupa. Plāna 1. redakcijas izstrādes laikā ir notikušas divas uzraudzības grupas sanāksmes (06.07.2010. un 14.09.2010.).

Paziņojums par dabas aizsardzības plāna sabiedrisko apspriešanu tika publicēts laikrakstos “Latvijas Vēstnesis” (03.11.2010.) un Vecumnieku novada laikraksta “Vecumnieku novada ziņas” novembra numurā. Sabiedriskajai apspriešanai sagatavotie dabas aizsardzības plāna 1. redakcijas materiāli bija pieejami no 9. novembra Vecumnieku novada pašvaldībā, kā arī Bārbeles pagasta pārvaldē. Sabiedriskās apspriešanas sanāksme notika 23.11.2010. Bārbeles pagasta sociālajā centrā, un tajā piedalījās 13 dalībnieki. Priekšlikumu iesniegšanas termiņš – 26. novembris.

Sabiedriskās apspriešanas laikā tika saņemts vienīgi VSIA “Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” priekšlikums dabas aizsardzības plānā nenorādīt konkrētu periodu, pēc kāda tiks renovēta valsts nozīmes ūdens noteka Milupīte, jo lēmums par nepieciešamajiem darbiem tiek pieņemts, pamatojoties uz meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju tehniskās pārbaudes atzinumu. Priekšlikums ir ņemts vērā.

Dabas aizsardzības plānam ir pievienots sabiedriskās apspriešanas sanāksmes protokols (C. pielikums), Vecumnieku novada domes atzinums par dabas aizsardzības plānu (E. pielikums), vienošanās par dabas liegumā plānoto tūrisma infrastruktūru (F. pielikums), kā arī pielikums pēdējās uzraudzības grupas sanāksmes protokolam, kas apstiprina plāna izstrādes pabeigšanu (G. pielikums). Vecumnieku novada dome ir sniegusi pozitīvu atzinumu par izstrādāto dabas aizsardzības plānu. Domes atzinumā minētie nosacījumi ir iestrādāti dabas aizsardzības plānā.

Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā notikušo sanāksmju dalībnieku saraksti un protokoli, kā arī informatīvo publikāciju kopijas iesniegtas Dabas aizsardzības pārvaldē.

IZRAKSTS

Latvijas Republika

VECUMNIEKU NOVADA DOME

Reģ. Nr. 90009115957, Rīgas iela 29, Vecumnieki, Vecumnieku pagasts, Vecumnieku novads, LV-3933
Tālr. 63976100, fakss 63960524, e-pasts vecumnieki@vecumnieki.lv

SĒDES PROTOKOLS

Nr. 1

Vecumnieku novada Vecumnieku pagastā

2011.gada 26.janvārī

16. §

**PAR ATZINUMA SNIEGŠANU DABAS LIEGUMA „ZALEZERA PURVS” DABAS
AIZSARDZĪBAS PLĀNAM.**

Vecumnieku novada Dome ir izskatījusi „Latvijas Dabas fonda”, juridiskā adrese: Dzirnau iela 73-2, Rīga, LV-1011, iesniegumu par atzinuma sniegšanu Dabas lieguma „Zaļezera purvs” dabas aizsardzības plānam.

Pamatojoties uz MK noteikumu Nr.686 „Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību” 33.p. un Attīstības komitejas 18.01.2011. atzinumu,

atklāti balsojot: **PAR - 13** (Rihards Melgailis, Česlavs Batņa, Mārtiņš Mediņš, Jānis Kalniņš, Dagmāra Venclova, Arvīds Zvirbulis, Jānis Strēlis, Aiga Saldābola, Anita Smilškalne, Svetlana Vāverniece, Valdis Rusiņš, Anna Balgalve, Jānis Kovals); **PRET – NAV; ATTURAS – NAV**, Vecumnieku novada Dome

NOLEMJ:

Sniegt pozitīvu atzinumu par izstrādāto Dabas lieguma „Zaļezera purvs” dabas aizsardzības plānu pie nosacījuma, ka:

1. tiek īstenoti teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi plānā apskatītajam apsaimniekošanas periodam (2010.-2020.gadam);
2. aizsprostu ierīkošana ārpus dabas lieguma esošajos privātajos īpašumos pieļaujama tikai ar zemes īpašnieku rakstisku piekrišanu;
3. nodrošināt brīvu ūdens plūsmu valsts nozīmes ūdens notekai Mīlupīte;
4. veikt dabas lieguma robežu grozījumus, izņemot no lieguma teritorijas „Salmiņu” kapsētu, un rosināt nodot to Vecumnieku novada pašvaldības apsaimniekošanā;
5. veikt labojumu 3.pielikumā, kartes apzīmējumos „Krasta kritenes” labot uz „Karsta kritenes”.

Sēdes vadītājs
(zīmogs)

(personiskais paraksts)

R.Melgailis

IZRAKSTS PAREIZS

Vecumnieku novada Domes sekretāre
Vecumnieku novada Vecumnieku pagastā
31.01.2011.

 L.Krēmere

**Vienošanās par dabas liegumā „Zaļezera purvs” plānoto
tūrisma infrastruktūras objektu izvietojumu**

Piekrītu, ka uz AS „Latvijas valsts meži” valdījumā esošās valsts meža zemes vienības ar kadastra apzīmējumu Nr. 40440040300, kas atrodas dabas liegumā „Zaļezera purvs” atbilstoši shēmai dabas aizsardzības plāna 8. pielikumā „Dabas liegumā „Zaļezera purvs” plānotā tūrisma infrastruktūra” tiek plānoti šādi tūrisma infrastruktūras objekti:

1) Divi informācijas stendi, informāciju stendu izveidei sagatavo L. Auniņa LDF, uzstāda un pēc nepieciešamības nodrošina remontu AS „Latvijas valsts meži”. Izpildes laiks 2011. - 2020. gads.

2) Viena atpūtas vieta - uzstāda un pēc nepieciešamības nodrošina remontu AS „Latvijas valsts meži”, pie nosacījuma, ka saskaņā ar rakstisku vienošanos ar AS „Latvijas valsts meži”, uzturēšanu - regulāru atkritumu savākšanu - veic Vecumnieku novads (sabiedriska organizācija vai privātpersonu grupu). Izpildes laiks 2011. -2020. gads.

3) Grantēta laukuma izveide 4-6 vieglajām automašīnām veic AS „Latvijas valsts meži”. Izpildes laiks 2011. -2020. gads.

4) Viena dabas taka bez mākslīgā seguma, saskaņā ar rakstisku vienošanos ar AS „Latvijas valsts meži”, uzturēšanu - regulāru atkritumu savākšanu- veic Vecumnieku novads (sabiedriska organizācija vai privātpersonu grupu). Izpildes laiks 2011. -2020. gads.

5) Viens ceļš ar grants segumu, rekonstrukciju veic un bedrītes aizber AS „Latvijas valsts meži”. Izpildes laiks 2011. -2020. gads.

Pielikumā: dabas aizsardzības plāna 8. pielikums „Dabas liegumā „Zaļezera purvs” plānotā tūrisma infrastruktūra”

Zemes īpašnieks/lietotājs

J. Belickis

AS LVM Vidusdaugavas mežsaimniecības izpilddirektors

(paraksts, tā atšifrējums)

Dabas aizsardzības plāna
izstrādātājs

L. Auniņa

LDF projekta vadītāja

(paraksts, tā atšifrējums)

07.02.2011.

(datums)

Dabas lieguma „Zaļezera purvs” dabas aizsardzības plāns. Pielikums plāna uzraudzības grupas pēdējās sanāksmes protokolam.

Pielikums dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupas pēdējās sanāksmes protokolam.

Dabas aizsardzības plāns izstrādāts īpaši aizsargājamai dabas teritorijai dabas liegumam “Zaļezera purvs”

Uzraudzības grupas sēde notiek 2011. gada 3. februārī plkst. 11:00 Bārbeles pagasta Sociālajā centrā

Uzraudzības grupas locekļi:

1. Dace Kroģere
2. Elita Fridrihsone
3. Guna Baltiņa
4. Mārtiņš Mediņš
5. Jānis Folkmanis
6. Agnese Priede

Dabas aizsardzības plāna izstrādes vadītāja:
Liene Auniņa

Ar šo uzraudzības grupas locekļi apstiprina, ka tikuši iesaistīti dabas aizsardzības plāna izstrādē, regulāri informēti par plāna izstrādes gaitu un uzklausi sakarā ar ieteikumiem dabas aizsardzības plānam.

Apstiprinu, ka dabas aizsardzības plāns izstrādāts saskaņā ar MK noteikumiem Nr.686 (2997.10.09) “Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību”.

1. D. Kroģere(paraksts, paraksta atšifrējums)

Komentāri.....

2. E. Fridrihsone(paraksts, paraksta atšifrējums)

Komentāri.....

3. G. Baltiņa(paraksts, paraksta atšifrējums)

Komentāri.....

Dabas lieguma „Zaļezera purvs” dabas aizsardzības plāns. Pielikums plāna uzraudzības grupas pēdējās sanāksmes protokolam.

4. / Mārtiņš Štediņš / (paraksts, paraksta atšifrējums)

Komentāri.....
.....

5. / JĀNIS FOLKMANIS / (paraksts, paraksta atšifrējums)

Komentāri.....
.....

6. (Agnese Priede) (paraksts, paraksta atšifrējums)

Komentāri.....
.....

P2

 (Liene Bumba) (paraksts, paraksta atšifrējums)

Komentāri.....
.....